

2025 YILI

SİVAS BAROSU

DERGİSİ

HUKUK I TOPLUM I YAŞAM I KÜLTÜR

SİVAS BAROSU
AVUKAT İÇİN DE ADALET!

5 NİSAN
AVUKATLAR GÜNÜ
KUTLU OLSUN.

Adaletin tecellisi için emek sarf edip
mesleğin şeref ve haysiyetinin
korunması adına mücadele veren
bütün meslektaşlarımızın
Avukatlar günü kutlu olsun.

07

BAŞKANIN
MESAJI

**AV. AYŞE SUZAN
ÇAŞKURLU**

"YALNIZ DEĞİLSİN:
SIVASTA' BİR KADIN
AVUKATIN GÜNCEİ"

08

09

AV. SEDAT ŞAN
FİKRİ İÇTİMA

AV. ENGİN ERSÖNMEZ

YÜZ KIZARTICI SUÇ
KAVRAMINA ANAYASA
VE CEZA HUKUKU
AÇISINDAN BİR BAKIŞ

16

20

AV. HİLAL GÜR KARAHAN
'HAYVAN HAKLARI VE
HAYVANLARA
YÖNELİK ŞİDDET
EYLEMLERİ

AV. SEMANUR YÜKSEL
ASKIDA İNSAN
HAKLARI

24

28

AV. TURHAN AKÇA
ANILAR

AV. HAKAN ÖZDEMİR
SOSYAL MEDYA
ADALETİ

30

KİLER

31

AV. FURKAN KILIÇARSLAN
CORPUS LURIS CIVILIS VE
MODERN HUKUKA ETKİSİ

AV. AHMET TURAN
YALÇIN
AVUKATLIK MESLEĞİNİN
SORUNLARI
VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

35

37

ÖMER FARUK KIZILÖZ
İYİLİĞİ YAŞAT

AV. ESENGÜL YOLCU
İŞ HUKUKUNDA
MOBBİNG OLGUSUNUN
DEĞERLENDİRMESİ

39

42

AV. OĞUZHAN
TOYRAN
İDARİ VE TEKNİK
ŞARTNAMESİNİN
DÜZENLENMESİ VE
BAĞLAYICILIĞI

AV. ZEYNEP YILMAZ
BİNA TAMAMLAMA
SİGORTASI

45

48

MUHAMMET SAYGI
BİR ŞEHİR DÜŞLEDİM:
ADI SİVAS

BAROMUZ
FAALİYETLERİ -
ETKİNLİKLERİ

53

DERGİSİ
SİVAS BAROSU
HUKUK | TOPLUM | YAŞAM | KÜLTÜR

YAYIN SAHİBİ

Sivas Barosu Başkanlığı
Adına (Av. Fatih SEVİM)

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Av. İrem Ongun GÖBEL

EDİTÖR

Av. Gurbet Merve AKAY

YAYIN KURULU

Av. Yılmaz ADA - Av. Sena ÇETİN - Av. Yavuz Selim ERDOĞAN
Av. Hilal GÜR KARAHAN - Av. Gamze YEĞİNER - Av. Nafiz ÖZKAN
Av. Nihal ERÜÇ - Av. Eyüp DEMİRER - Av. Osman ARSLAN
Av. Betül KESKİN ATUN - Av. Ahsen AKPINAR - Av. Esengül YOLCU
Av. Nazlı KARABUDAK - Av. Muhammet Alperen SÖNMEZ
Av. Zeynep KARTALCI KARAKAYA

GRAFİK TASARIM

Sami KODAZ

(Sivas Barosu Bilgi İşlem Uzm.)

YAYIN YÖNETİM MERKEZİ

SİVAS ADALET SARAYI KAT.2
TEL:0346 221 51 78 FAX:0346 223 96 61
WHATSHAPP - 0532 648 19 33
WWW.SIVASBAROSU.ORG.TR

HUKUK - TOPLUM - YAŞAM - KÜLTÜR 2025

DERGİMİZDE HUKUK, TOPLUM, KÜLTÜR, YAŞAM, SANAT VE EDEBİYAT ALANINDA
AKADEMİK OLMAYAN ÇALIŞMALAR GİBİ BİRDEN FAZLA ESER YAYINLANMIŞTIR.
DERGİDE YAYIMLANAN ESERLERİN SORUMLULUĞU YAZARLARA AİTTİR.

AV.FATİH SEVİM
SİVAS BAROSU BAŞKANI

Değerli Meslektaşlarım,

Sivas Barosu olarak çıkarmaya başladığımız dergimizin yeni sayısı ile sizlerle yeniden buluşmanın gururunu yaşıyoruz. Hukukun üstünlüğünü savunma, adaletin sesi olma misyonumuzla yürüttüğümüz bu yolda, mesleki dayanışmamızı ve bilgi paylaşımını güçlendirme hedefimizi bu yayımla bir kez daha pekiştiriyoruz.

Bu sayının, mesleğimizin simgesi olan 5 Nisan Avukatlar Günü'nün ardından yayımlanması, ayrı bir anlam taşımaktadır. Avukatlık, yalnızca bir meslek değil; hak aramanın, özgürlüklerin ve adaletin teminatı olma sorumluluğudur. Bu özel günün anlamına binaen, tüm meslektaşlarımızın Avukatlar Günü'nü kutluyor, içinde bulunduğumuz tüm zorluklara rağmen mesleğimize olan inancımızı ve kararlılığımızı yinelemek istiyorum.

Dergimizin bu sayısında yer alan makaleler, emek verilerek hazırlanmış tüm çalışmalar hem mesleki gelişimize katkı sunacak hem de hukuk dünyasına değerli bir kaynak oluşturacaktır. Emeği geçen tüm meslektaşlarımıza, katkı sağlayan yazarlarımıza ve yayın kurulumuza içtenlikle teşekkür ediyorum.

Adaletin sesi, hakkın savunucusu olmaya devam edeceğimiz nice sayılarda buluşmak dileğiyle...

“YALNIZ DEĞİLSİN: SİVAS'TA BİR KADIN AVUKATIN GÜNCESİ”

Birçok kişi meslektaşlarımıza ve elbette ki uzun yıllardır bana kadın avukat olmayı özellikle Sivas'ta kadın avukat olmayı sormaktadır.

Baromuz çıkarmakta olduğu Baro Dergisi için merak edilen bu konuda kadın ve en kıdemli avukatı olmam nedeniyle ne düşündüğümü, nasıl açıklayacağımı sordular. Ben de mümkün olduğunca kısa olarak düşüncemi sizlerle paylaşmaya çalışacağım.

Ülkemizde kadın avukat olmak uzun yıllar hep sorun olmuştur. Hukuk Fakültesinden mezun olan kadın hukukçular daha çok, kontenjanın verdiği ölçüde Hakim ve Savcı olmayı, bunun dışında kalanlar ise kurum avukatı olmayı seçmişlerdir. Sivas'ta çalışmak zorunda olan kadın avukatlarda öncelikle bu tercihi değerlendirmiş ancak hemen mümkün olmayan durumlarda ofis açarak mesleklerini yapmak istemişlerdir. Bu nedenle Sivas'ta kadın avukat olmayı ben; benim avukatlığa başladığım 1970 ' li yıllardan başlamak ve yaklaşık 1990 yıllardan itibaren iki dönem olarak değerlendirmenin doğru olacağı inancındayım.

1976 yılında stajımı bitirerek avukatlık ruhsatımı aldım. Bu tarihte Sivas'ta hepsi kurum avukatı olan altı kadın avukat vardı. Nedenini anlamamıştım. Mesleğe başlayacak olmanın heyecanı ile ofis olacak yer aramaya başladım. Büyük bir hayal kırıklığı... Ofis olacak bir yer özellikle kadın olarak kullanılacak bir ofis yoktu. İki ay aramanın sonunda, Ankara'ya taşınan bir avukatın bürosunu tamamen onun şartlarını kabul etmek suretiyle devraldım. Acele olarak ofisimi açtım. Artık avukatlık yapacaktım. Bir kısım meslektaşlarım “hayırlı olsun” a geliyorlar ama hepsi “ keşke yazıhane açmadan bir kurumda başlasaydınız” diyorlardı , anlamadığım için nedenini sorduğumda, Sivas'ta kadın avukatlığın kabul görmediğini, kadın avukatların sonunda yazıhaneyi kapatarak, kurum avukatlığına döndüklerini söylemişlerdi. Anlamıyor ve kabul etmiyordum.

Çok bilinen bir ailenin kızı olmama rağmen gerçekten dava için gelen yoktu. Sadece devralmak zorunda kaldığım önceki avukatın müvekkilleri geliyor büyük bir şaşkınlık ve kuşku ile dosyalarını bir başka erkek avukata götürmek istiyorlardı. Dava ve mahkemeler konusunda sıkıntı yaşamıyordum. Ama dosyalar bomboş olduğu için çok zorlanıyor ve düşünülmeyecek kadar çok çalışıyordum. Bir süre sonra her ne kadar Avukat Bey, Hakim Bey diye hitap etseler de bunun sonuçlarını görmeye ve avukat olarak kabul edilmeye başladım. Artık Sivas'ta serbest çalışan kadın avukat olarak kabul edilmişim, dava alıyordum.

Yeni mezun olarak gelen tüm kadın arkadaşlara ofis açma konusunda ki ısrarlarım sonuç vermiyordu. Çok uzun yıllar tek kadın avukat olarak görevi sürdürdükten sonra birer ikişer ofisler açılmaya başladı. 1990 ' lı yıllarda sayımız artmaya başladı. Elbette bu süreçte ve bundan sonrada uzun süre sıkıntılar yaşandı. Çok daha az olmasına rağmen hala kadın avukat olmanın sıkıntıları yaşanmaktadır. Ama şimdi öncelikle sayı olarak erkeklere eşit veya fazla kadın avukat Sivas'ta serbest avukatlık yapmakta, ofis bulmakta zorlanmamakta erkek meslektaşları ile başa baş mücadele etmektedirler. Bu gerçek bir başarı olup, mutluluk vermektedir. Hepsini canı gönülden kutluyorum.

Bana bu fırsatı veren Baro Yöneticilerime teşekkür ederim.

AV. AYŞE SUZAN ÇAŞKURLU

FİKRİ İÇTİMA

AV. SEDAT ŞAN

I-Giriş

Bu makalede Türk Ceza Hukukunda fikri içtima müessesesi özü itibariyle ifade edilmeye çalışılacak, fikri içtimanın kavram olarak neyi ifade ettiği ve hukuki niteliği, Türk Ceza Kanunundaki düzenlenmesi, fikri içtimanın şartları, kanun koyucunun bu hususa ilişkin düşüncesi ve son olarak fikri içtimanın sonuçlarına değinilerek fikri içtimanın ceza hukukumuzdaki yeri ve uygulanması şartları inceleme konusu yapılmıştır.

II- Suçların İçtimalı

Suçların içtimalı, suçların tek failde toplanmasını, eski deyişle "telahukunu" ifade eder ve birden çok suçun tek failde birleşmesi, toplanması meselesini ihtiva eder.[1]

Suçların tek failde toplanması değişik şekillerde ortaya çıkar ve kanun bu hukuki nitelendirmelere değişik hukuki sonuçlar bağlar. Suçların içtimalı 5237 sayılı Türk Ceza Kanunumuz sisteminde kısaca şu şekilde hüküm altına alınmıştır;

1-TCK'nın 42. maddesinde yerini bulan ve failin işlediği bir suçun diğer bir suçun unsur veya ağırlaştırıcı sebebinin teşkil ettiği birleşik suç hali bunlardan ilkidir.

2-TCK'nın 43. maddesinde yer alan zincirleme suç hali ise, failin kanunun aynı hükmünü birkaç defa ihlal etmesine rağmen bunların tek suç sayılması ve bu hal üzere içtima ettirilmesidir.

3-TCK'nın 44. maddesinde yerini bulan ve failin tek bir fiille birkaç suç işlemiş olması halidir ki bu hale fikri içtima denmektedir inceleme konusunu da suçların içtimalı şekillerinden bu hal oluşturmaktadır.

Suçların içtima ettiği hallerde, failin sorumluluğu belirlenirken içtima eden suçlara ilişkin cezalar ayrı ayrı toplanmamakta, bilakis bu suçlardan birinin cezası esas alınmak suretiyle verilecek cezanın tespitine ilişkin esaslar ortaya konmaktadır. Başka bir anlatımla suçların içtimalında cezalar içtima ettirilmemekte aksine içtima ettirilen suçlardan bazılarının cezaları içtima dolayısıyla verilmemektedir.[2]

III- Fikri içtima, Tanımı ve Hukuki niteliği

Suçları düzenleyen kurallar korudukları hukuki değerlere uygun olarak fiilleri kapsamlarına alırlar. Bazen bir suç tipi, fail tarafından gerçekleştirilen fiilin tüm hukuka aykırılığını kapsaması yönünden yeterlidir. Bazen ise, aynı fiilin ihlal ettiği hukuki değerlerin çokluğu, onun çeşitli suç tipleri ile ilişkisini sonuçlar. İşte fiilin sadece tek bir yönden değerlendirilmesi, o fiilin tüm hukuka aykırılık niteliğinin karşılanması bakımından yeterli olmayabilir ve bu durumda kanunun çeşitli hükümlerinin aynı fiille ilişkisi ortaya çıkar, işte bu durumda fikri içtima meselesi sözkonusu olur. O halde fikri içtima bir fiilin çok yönlü incelenmesini ve ayrıntılı şekilde değerlendirilmesini sağlayan bir kavramdır.[3] Bir diğer anlatımla bir fiilin hukuk normlarındaki karşılığı çoğu zaman bir ihlal ve de bunun karşılığı olarak bir müeyyidedir, ancak bazı hallerde ise fiil, hukukun koruduğu birden çok normu kapsayacak şekilde ihlallere sebebiyet verebilir ki işte bu hal fikri içtima müessesinin konusunu oluşturur.

Fikri içtima, 5237 sayılı TCK'nın 44. maddesinde; işlediği bir fiil ile birden fazla suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır şeklinde açıklanmıştır.

Ceza kanununun açıklamasından yola çıkarak fikri içtimayı, failin bir fiil ile birden fazla suçu işlemiş olması şeklinde tanımlayabiliriz. Eski ceza kanunumuz fikri içtimayı 79. maddesinde "işlediği bir fiil ile kanunun muhtelif ahkâmını ihlal eden kimse o ahkâmdan en şedit cezası tazammun eden maddeye göre cezalandırılır" demek suretiyle tanımlamış ve failin nasıl cezalandırılacağına ilişkin esası da göstermiştir.[4] Eski kanundaki bu hükme dayanarak Dönmezer fikri içtimayı bir fiil ile kanunun çeşitli hükümlerini ihlal etmek şeklinde tarif etmiştir.[5] Yine fikri içtima; fiilin, birden fazla kanunu ihlal etmesi ve bu ihlaller nedeniyle her bir normu ayrı ayrı uygulama imkânı varken kanun koyucunun yalnızca en ağır cezayı gerektiren normun uygulanmasını istemesi nedeniyle "kanunların gerçek içtimalı" olarak da tanımlanmıştır.[6]

Fikri içtimanın ortaya çıkması için fiilin tek, buna karşılık meydana gelen hukuki zararın birden fazla olması gerekmektedir[7] dolayısıyla da fiil tek olmasına rağmen birden fazla ihlale yahut da birden fazla hukuki zarara sebep olunmuyorsa böyle bir durumda fikri içtimadan bahsedilemeyecektir. Burada üzerinde durulması gereken en önemli husus meydana gelen hukuki zarara ceza normlarının birden fazla sonuç bağlamış olmasıdır. Kısacası fikri içtimada ortada birden fazla suç vardır ve kanun koyucu suç siyaseti açısından bu birden fazla suçu tek bir suç gibi kabul etmekte ve ona göre cezalandırmayı tercih etmektedir.[8]

IV- Fikri içtimanın Şartları:

TCK'nın 44. maddesinden yola çıkılarak fikri içtima için iki temel şartın bulunması gerektiği rahatlıkla söylenebilir. Bunlardan birincisi tek bir fiilin bir başka ifadeyle tek eylemin bulunması, ikincisi ise bu tek fiil ile birden fazla ceza normunun ihlali. Bu iki temel şart aynı neviden fikri içtimanın ve farklı neviden fikri içtimanın ortak şartıdır. İki içtima şekli arasındaki fark farklı neviden fikri içtimada tek fiille farklı suçlar işlenmekte iken aynı neviden fikri içtimada aynı suç birden fazla işlenmektedir.

A. Fiilin Tek Olması Şartı:

Fiilin tek olması şartı ceza hukukçuları içerisinde farklı görüşlerin savunulmasına sebebiyet veren bir şarttır, bilindiği üzere ceza kanunumuz fikri içtimayı gerçekleştiren bir fiille birden fazla suçun oluşması şeklinde tanımlamış ancak bu fiil kelimesinden ne anlamamız gerektiği hususuna bir açıklık getirmemiştir hal böyle olunca ceza hukukçuları fiilden ne anlaşılması gerektiği hususunda farklı eğilimleri savunmuşlar.

Her ne kadar yeni Türk ceza kanunumuz madde gerekçesinde kanun koyucunun fiilinden ne anlaşılması gerektiği yolundaki iradesini açıklamaya çalışmış olsa da bu durum hukukçular arasında fikri içtimanın özünü ilgilendiren bu şartla ilgili tartışmaların nihayet bulmasına yeterli olmamıştır.

Fikri içtimadan bahsedebilmek için gerekli olan ilk şart birden fazla suçun ihlaline yalnızca bir fiil ile sebebiyet vermektir o halde bu bir fiilden ne anlaşılması gerektiği yolundaki görüşlere değinmek gerekir. Doktrinde fiilin tek olmasından ne anlaşılması gerektiği yolundaki görüşleri iki grupta toplamak mümkündür. Bu görüşler;

[4] Artuk-Gökçen-Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler I, s. 843.

[5] Sulhi Dönmezer- Sahir Erman, Nazari ve tatbiki ceza hukuku cilt II, İstanbul, 1978 s. 433.

[6] İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2.baskı, Seçkin, Ankara 2007, s.521.

[7] Doğan Soyaslan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Yetkin yayınları, Ankara, 2005 s. 250.

[8] Veli Özer Özbek-Pınar Bacaksız-Koray Doğan, Ceza Hukuku Bilgisi (Genel Hükümler), Seçkin, Ankara, 2006, s. 295.

[1] Artuk-Gökçen-Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler I, Seçkin, Ankara, 2002, s. 842

[2] Artuk-Gökçen-Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 843.

[3] Kayıhan İçel, Suçların İçtimalı, İstanbul, 1972 s. 57.

1. Fiilin tek olmasından meydana gelen neticenin tek olması gerektiğini savunan görüş,

Bu görüş savunucularına göre suçun maddi unsurunu hareketten ibaret gören ve bu yüzden fiilin sayısının tayininde harekete üstünlük tanıyan görüş kabul edilemez. Çünkü neticenin kanuni tipte yer alması onun, fiilin bir parçası olarak nitelendirilmesine engel değildir. Bu nedenle fiilin sayısını tespit ederken maddi neticeyi göz önünde tutmak ve neticenin sayısınca fiilin bulunduğunu kabul etmek gerekir.[9]

Fikri içtimadan söz edebilmek için tek olması gereken fiilden anlaşılması gereken tek neticedir yani bu görüşe göre hareketin tek olması demek fiilin de tek olması anlamına gelmez. Fiil dış alemde meydana gelen değişiklik olduğuna göre fiilin esas kısmını netice oluşturur. Hareket kanunun menettiğini yapmak, emrettiğini yapmamak gibi icrai veya ihmali olabilir dolayısıyla hareket suçun manevi unsuru ile maddi unsuru arasındaki vasıtanın ibarettir. Fiil ise ceza kanununun ihlali teşkil eden neticedir.[10]

Fikri içtimanın sözkonusu olabilmesi için her şeyden önce bu neticenin tek olması gerekir. Neticenin tek olup olmadığını anlamak için dış alemde meydana gelen değişikliğin tek olup olmadığına bakmak gerekir.[11] Dış alemde meydana gelen değişiklik bir tane olmasına rağmen kanunun birden çok hükmü ihlal edilmiş ise bu durumda fikri içtimadan bahsedilebilir. Hareket bir tane olmasına rağmen dış alemde birden fazla değişiklik sözkonusu ise bu halde ise fikri içtimadan bahsedilemez. Eğer yapılan bir hareket dış dünyada aynı anda birden çok maddi neticenin doğmasına neden olmuşsa fiilin hukuken tek sayılmasına artık imkan yoktur.[12] Böyle bir halde de fiil sayısı netice sayısına göre tayin olunacak ve fikri içtimanın uygulama imkanı olmayacaktır.[13] Mesela bir kurşunla bir kişinin yaralanması bir kişinin de ölmesi durumunda dış alemde meydana gelen değişiklik bir adamın ölmesi bir diğerinin de yaralanması olmak üzere iki tanedir böyle bir durumda her ne kadar hareket tek olsa da (tek bir kurşunun atılması) dış alemde meydana gelen değişiklik birden fazla olduğundan ve fiilden anlaşılması gereken neticenin bir olması olduğuna göre böyle bir durumda fikri içtimanın varlığından söz etmek mümkün değildir. Buradan anlaşıldığı üzere burada neticenin fazlılığında kasıt kanunî sonucun çokluğudur yoksa dış alemde neticeten birden fazla çokluğun sonuçlanması değildir, bu husus neticenin çokluğu görüşünün temel esasını oluşturur.

Fikri içtimanın meydana gelebilmesi için dış dünyada tek bir değişikliğe sebebiyet vermek gerekir yani dış dünyada bir netice olmalı, kanuni netice ise birden fazla olmalıdır. Mesela bir kişinin kamuya açık olan bir park alanında bir başka kişiye tecavüz etmesi halinde dış dünyadaki değişiklik yalnızca tecavüz fiili olmak üzere bir tanedir oysa buna rağmen kanunun birden fazla hükmü ihlal edilmiş cinsel saldırı ve hayasızca hareketler olmak üzere birden çok suç işlenmiştir. İşte böyle bir halde bir fiil ile birden fazla suç işlenmiş ve fikri içtima söz konusu olmuştur. Yine bir babanın kızının ırzına geçmesi olayında olduğu gibi dış alemde meydana gelen değişiklik bir tanedir ırza geçme, ama buna bağlı olarak kanunun birden fazla hükmü ihlal edilmiş çocuğun cinsel istismarı ve aile bireylerine kötü muamele olmak üzere iki suç işlenmiştir. Fikri içtima izah olunan durumlarda söz konusudur.[14]

2. Fiilin tek olmasından hareketin tek olmasını anlamak gerektiğini savunan görüş,

2. Fiilin tek olmasından hareketin tek olmasını anlamak gerektiğini savunan görüş,

Fikri içtimanın gerçekleşmesi için aranan tek fiilden tek hareketin anlaşılması gerektiğini savunan görüşe göre kanun koyucu burada tek fiil derken tek hareketi kastetmiştir ve failin bu tek hareketi neticesinde birden fazla suç oluşması halinde fikri içtimanın şartları gerçekleşmiş olacaktır. Tek fiilden tek neticenin arandığını iddia etmek anlamsızdır zira böyle bir halde örnek dahi bulmak zorken kanun koyucunun iradesini sınırlandıranın anlamı yoktur çünkü böyle bir halde fikri içtima müessesesi oldukça daraltılmış olacak ve ondan beklenen yarar gerçekleşmemiş olacaktır.[15]

Bu görüşün savunucularına göre tek hareketin meydana getireceği netice birden fazla olsa bile (atılan tek kurşunla bir kişinin ölmesi diğerini yaralanması olayında olduğu gibi) faile daha ağır ceza içeren hükümler uygulanacak, diğer neticeler ise ağır cezayı gerektiren norm karşısında hükümsüz kalacaktır.[16]

Burada söz konusu olan hareket doğal anlamda harekettir, fikri içtimanın gerçekleşmesi için hareketin tek olması gerektiğini arayan görüş, neticenin de tek olduğu hallerde fikri içtimayı evleviyetle kabul etmektedirler. [17] Burada hareketin doğal anlamda hareket olması gerektiği gibi bu yalnız başına yeterli değildir bu bakımdan hareketin tek olması gerektiği gibi hareket suç tipini gerçekleştirmeye de elverişli olacak nitelikte olmalıdır.[18] Suç tipinin birden fazla hareketle ihlal edilebilir olması hareketin doğal anlamda tekliğini etkilemeyecektir. Böyle bir durumda da doğal hareketler, hukuken tek olarak kabul edilecektir.

Yine bu görüş savunucularına göre fikri içtima hükümlerinin uygulanabilmesi için tek kast, tek hareket ve kanunun birden çok hükmünü ihlal yani birden fazla suçun meydana gelmesi gerekir. Başka bir anlatımla da tek suç işleme kararı ile gerçekleştirilen tek hareketin aynı suç tipindeki sonuçları meydana getirmesi aranır.[19] Eğer kast birden çok suça yönelmiş ise eylem tek olsa dahi fikri içtima hükümleri uygulanmaz bu hallerde gerçek içtima hükümleri uygulanmalıdır. Örneğin bir kişiyi öldürmek diğerini de yaralamak isteyen fail, silah kullanmadaki becerisi sebebiyle tek kurşunla istediği sonuca ulaşmış ise artık burada da fikri içtimadan bahsedilmeyecektir çünkü böyle bir durumda kastta birlikten bahsedilmeyecektir.

Doktrinde kasıtlı ve şartlarda birliğin her ikisinin arandığı durumlara objektif ve sübjektif koşullar da birlik de denilmektedir. Failin fikri içtimadan faydalanabilmesi için kanunu gerçekleştirmesini aradığı objektif şartları ve kendi iradesinin de tek suç işleme kastını bir arada taşıması gerekir işte bu durumda objektif ve sübjektif şartların birliğinden bahsedilir ancak bu halde fikri içtima hükümleri uygulanmalıdır.[20]

Birden fazla hareketi gerektiren suç tiplerinde hareket hem tabii hem de hukuki bakımdan tek kabul edilmelidir. Keza bir suçun gerçekleştirilebilmesi için tabi nitelikteki hareketlerin tekrarlanması gerekli ise hareket hukuki bakımdan tektir.

Fikri içtimaya konu olan tek hareketin bir kısmı icrai bir kısmı ihmali olabileceği gibi, bu hareketin ihlal ettiği hükmün birinin kasti diğerinin taksirli suç olması da tabii hareket birliğini bozmaz.[21] Yargıtay'ın da bu doğrultuda bir kararı mevcuttur.[22]

[9] Kayıhan İçel, Fikri içtima üzerine bir inceleme, İÜHFM, C. XXX, S 1-2, İstanbul, 1964, s. 178.

[10] Nurullah Kunter, Fikri içtima Sebebi İle Suçların Birleşmesi, İHFM., C.XIV, İstanbul, 1948, s. 365.

[11] Dönmezer, nazari ve tatbiki ceza hukuku II, s. 444-445.

[12] Centel- Zafer- Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, beta yayınları, Ankara 2006, s. 480.

[13] Yücel Ersoy, Ceza Hukuku Genel Hükümler, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2002, s.127.

[14] Bahri Öztürk- Mustafa Ruhan Erdem, Uygulamalı Ceza hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku, seçkin, Ankara, 2008, s. 311.

[15] Artuk-Gökçen-Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler I, s. 847.

[16] Erem- Danışman- Artuk, Ceza hukuku Genel Hükümler, 14. baskı, Ankara, 1997, s. 334-335.

[17] Ayhan Önder, Ceza Hukuku Dersleri, İstanbul, 1992, s.458-459.

[18] Ayhan Önder, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Beta, İstanbul, 1989, s.534.

[19] Turhan Tufan Yüce, Ceza Hukukunun Temel Kavramları, Ankara, 1985, s. 93.

[20] Soyaslan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 250.

[21] İçel, Suçların içtiması, s. 69 vd.

[22] Yargıtay 4. Ceza dairesi 29.09.1981, 5034/5559.

Failin bir suç işlemek amacıyla bir başka suç işlemesi halinde de fikri içtimanın varlığından bahsedilemez çünkü böyle bir durumda da tabii anlamda tek hareketten söz edilemez dolayısıyla da fikri içtima uygulanamaz.

Yargıtay fikri içtima konusunda tek fiilden ne anlaşılması gerektiği hususunda hareket teorisini kabul etmiş ve eski tarihlerden beri istikrarlı olarak tek fiilden anlaşılması gerekenin tek hareket olduğu yönünde kararlar vermiştir. Gerçekten 1. Ceza Dairesi 19.10.1982 tarihli bir kararında mağduru öldürmek için bulunduğu yere birden çok ateş ederken mermilerden birisinin vitrin camını kırdığı, diğerinin saklanmak isteyen mağdura isabetle yaraladığı, diğer bir merminin de olayla ilgisi bulunmayan üçüncü bir kişiye isabet ederek onu yaralamış olduğu bir olayda fikri içtimanın uygulanması gerektiğine hükmetmiştir.

Yeni Türk Ceza Kanunumuz fikri içtimayı düzenleyen 44. madde gerekçesinde kanun koyucunun tek fiilden ne anlaşılması gerektiği yolundaki görüşüne açıklık getirmiş ve verdiği şu örnekle de hangi görüşe itibar ettiğini belirtmiştir. TCK'nın 44. madde gerekçesinde, bir kişiyi yaralamak için fırlatılan sopa, mağduru yaraladıktan sonra veya mağdura isabet etmeden vitrinin camına çarparak kırılmasına neden olabilir. Bu durumda, sopa fırlatma eylemi ile hem tamamlanmış veya teşebbüs aşamasında kalmış kasten yaralama suçu hem de başkasının malına zarar verme suçu işlenmiş olmaktadır. Yine bir kişiyi öldürmek için ateşlenen silahtan çıkan kurşun, mağdura isabet etmeden duvara çarpması nedeniyle sekerek bir başkasının ölümüne veya yaralanmasına neden olabilir. Bu durumda hedeflenen kişi açısından kasten öldürme suçu teşebbüs aşamasında kalmıştır; ancak sekme sonucunda ölümüne veya yaralanmasına neden olunan kişi açısından ise taksirle öldürme veya taksirle yaralama suçu işlenmiş olmaktadır. Gerekçeye göre, bu gibi durumlarda kişi işlediği bir eylemle birden fazla suçun oluşumuna neden olmaktadır ve bu suçlardan en ağır cezayı gerektiren ile cezalandırılması ile yetinilmeli, fikri içtima hükümleri uygulanmalıdır denmektedir. Bu açıklama kanun koyucunun fiilin tekliğinden hareketin tekliğini amaçladığını göstermiş olmaktadır.

Kanun koyucu madde gerekçesinde verdiği bu örneklerle hareket teorisini savunmuş ve bunun sonucu olarak da tek fiilden anlaşılması gerekenin tek hareket olduğu yolundaki görüşü kabul etmiştir.

B. Tek Fiil İle Birden Fazla Suçun Gerçekleştirilmesi Şartı:

Fikri içtimanın oluşması için kanunumuzun aradığı ikinci temel şart tek fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasıdır.[23] O halde tek fiil ile birden fazla hüküm ihlal edilmemiş ise fikri içtimadan da söz edilemeyecektir.

TCK 44. maddesinde fikri içtimanın uygulanabilmesi için bir fiille birden fazla 'farklı' suçun oluşmasına sebebiyet vermiş olmayı aramaktadır, hal böyle olunca aynı neviden fikri içtima ve farklı neviden fikri içtima hali ortaya çıkmış ve bu durumlar da hangi kanun maddelerinin uygulanması gerektiğinin açıklanması ihtiyacı hasıl olmuştur. Bizde bu ayrımı göz önüne alarak kanun aradığı birden fazla suçun oluşumuna sebebiyet verme konusunu ele alalım.

1. Farklı Neviden Fikri İçtima:

Farklı neviden fikri içtima, gerçekleştirilen tek bir fiille birden fazla farklı suçun oluşumuna sebebiyet verilmesi halidir. Bu halde tek bir fiille kanunun birden fazla hükmü ihlal edilmiş olmakla birlikte, ihlal edilen bu hükümler kanunun farklı hükümlerini oluşturmakta dolayısıyla da tek fiil ile birden fazla ve birbirinden farklı suçlar işlenmiş olmaktadır. Kısacası bir fiil ile kanunda tanımlanan ve birden fazla farklı suçun ihlaline sebebiyet verme[1] farklı neviden fikri içtimanın tanımını oluşturmaktadır. 5237 sayılı TCK'nın 44. maddesinde farklı neviden fikri içtimayı düzenlemiştir. [24]

Kanunda farklı neviden fikri içtimanın oluşabilmesi için birden fazla farklı suçun oluşmasından söz edildiği için, bu suçların başka suçlar olması gerekir. Kanun metninde sadece birden fazla suçun oluşması denilseydi bu suçların aynı nitelikte olması halinde de fikri içtima hükmü uygulanabilirdi. Ancak birden fazla farklı suçtan söz edildiği için bu suçların farklı suçlar olması gerekmektedir.[25]

'Farklı suç'tan maksat farklı suç tiplerini düzenleyen hükümlerdir. TCK 43/I de belirtildiği gibi bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri aynı suç sayılır. O halde bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli halleri dışında kalan suçlar farklı suçlardır.[26] Bu suçlar aynı kanunda bulunabilecekleri gibi farklı kanunlarda da bulunabilirler. Tek fiille işlenen farklı suçlardan bazıları genel ceza kanunlarında bazıları ise yan ceza kanunlarında yaptırım altına alınmış olabilir. Bu durumlarda da fikri içtimanın varlığı kabul edilmektedir.[27]

Farklı neviden fikri içtimanın varlığı için bir fiilin birden fazla farklı suçun oluşturması zorunludur. İhlallerden birisinin suç değil de kabahat olması durumunda ne olacağı Kabahatler Kanunun 15/3. fıkrasında hüküm altına alınmıştır. Böyle bir durumda, bir fiilin hem suç hem de kabahat olarak tanımlanmış olması halinde, yalnızca suçtan dolayı yaptırım uygulanacaktır, bu durumda fikri içtima kuralı uygulanmaz. Ancak suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.[28]

Kabahatler bakımından fikri içtima ise sadece para cezasını öngören fiiller bakımından kabul edilmiştir. Buna göre bir fiil ile birden fazla kabahat işlenmiş ise, bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idari para cezası öngörülmüş ise en ağır idari para cezası verilecektir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idari para cezasından başka idari yaptırımlarda öngörülmüşse, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilecektir.(KK md. 15)

Sonuç olarak farklı neviden fikri içtima halinde kanunun aramış olduğu bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşması şartı gerçekleşmiş olmakta ve kanunumuz erime sistemine uyarak faile işlediği birden fazla farklı suçun her birinden ayrı ayrı ceza vermek yerine bu suçlardan en ağırının cezasının verilmesi ile yetinilmesini kabul etmiştir.[29]

2. Aynı neviden fikri içtima:

Aynı neviden fikri içtima bir fiille aynı suçun birden fazla kişiye karşı işlendiği hallerde söz konusu olur. Aynı neviden fikri içtimada hem fiil tektir hem de bu fiille işlenen suçun mağdurları farklı kişilerdir. TCK'da aynı neviden fikri içtima 43. maddenin 2. fıkrasında yer almıştır. Burada aynı suçun, tek fiille birden fazla kişiye karşı işlenmesi denilerek aynı neviden fikri içtima hali düzenlenmiştir.

Aynı neviden fikri içtimanın, fiilin tek olması ve bu tek fiille aynı suçun birden fazla kişiye karşı işlenmesi olmak üzere iki şartı vardır. Bununla birlikte aynı neviden fikri içtimada aynı fiille aynı suçun farklı kişilere karşı aynı anda işlenmesi gerekmektedir. Aynı neviden fikri içtimaya şu

- [25] Centel- Zafer- Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, s. 482.
 [26] Koca, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 420.
 [27] İçel, Suçların İçtiması, s. 77.
 [28] Koca, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 420.
 [29] İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku, s. 493.

[23] Koca- Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s.420.

[24] İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku (2), Seçkin, Ankara, s. 493.

örnekler verilebilir, bir kurşunla birden fazla kişinin öldürülmesi, bir sözle birden çok kişiye cinsel tacizde bulunulması, bir fiille birden fazla kişinin tehdit edilmesi, bir fiille birden fazla kişinin hürriyetinden yoksun bırakılması gibi.

Aynı neviden fikri içtima halinde, bir suç vardır ve fail hakkında bir cezaya hükmolunacak ancak bu ceza artırılarak uygulanacaktır. Aynı nevide fikri içtima dolayısıyla cezada yapılacak arttırma oranı ile ilgili zincirleme suç hükmüne atıfta bulunulmuştur. [30] Sonuç ceza bu madde gereğince arttırım yapılarak tayin edilecektir.

Farklı neviden fikri içtima ile aynı neviden fikri içtima arasında ortak olan husus fiilin tek olmasıdır. Buna karşılık farklı neviden fikri içtimada tek fiille işlenen suçlar farklı suçlar olduğu halde aynı neviden fikri içtimada tek fiille birden çok kişiye karşı aynı suç işlenmektedir.

Aynı neviden fikri içtimanın uygulanması bakımından suçlar arasında herhangi bir ayırım yapılmamıştır. Kişilere karşı işlenen suçlarda uygulanabileceği gibi devlete ve millete karşı işlenen suçlarda da uygulanabilir.

Aynı neviden fikri içtima konusunda bir hususu da belirtmek gerekir. Şöyle ki; aynı neviden fikri içtimanın uygulanabilmesi için suçun konusunun farklı olması gerekir. Örneğin birden fazla kimsenin iştirak halinde veya müşterek malik olduğu bir otomobilin çalınması halinde, bir hırsızlık suçu işlenmiş kabul edilecektir. Çünkü böyle bir durumda suçun konusu aynıdır. Aynı olan suçun konusu üzerinde birden fazla kişinin iştirak halinde veya müştereken malik olması bu eşyaya yönelik olarak hırsızlık suçunun işlenmesi halinde, mağdur sayınca suçun oluştuğunu söylemek mümkün değildir. Çünkü suçun konusu aynıdır ve bir hırsızlık söz konusudur. Aynı neviden fikri içtimanın uygulanması mümkün değildir. [30]

TCK da bazı suçlarla bağlantılı olarak esasen olayda aynı neviden fikri içtima bulunmasına rağmen, ya gerçek içtima kurallarının uygulanmasına ya da cezanın ağırlaştırılmasına ilişkin özel içtima hükümlerine de yer verilmiştir. Bu tür düzenlemelerin bulunduğu hallerde ayrıca 43. maddeye göre ceza artırımına gidilemeyecektir. Örneğin soykırım ve insanlığa karşı suçlar bağlamında işlenen kasten öldürme ve kasten yaralama suçları açısından belirlenen mağdur sayısına gerçek içtima hükümleri uygulanacaktır.[31]

Taksirli bir fiille birden çok kişinin ölmesine ya da birden çok kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına sebep olunması halinde taksirli suç nedeniyle verilecek cezanın artırımının öngörülmesi de kanunda yer alan bir başka özel içtima halidir. Dikkat edileceği üzere burada failin dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı tek fiili birden fazla hükmü ihlal etmiş olmasına rağmen madde de yer alan bu özel düzenleme karşısında artık aynı neviden fikri içtima kuralı uygulanamayacaktır.[32]

TCK'nın 43/3. maddesinde "kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında bu madde hükmü uygulanmaz" denilmek suretiyle, bu suçlar zincirleme suç ve aynı neviden fikri içtimanın kapsamı dışında tutulmuşlardır. Bu hüküm karşısında sayılan bu suçlar aynı fiille birden çok kişiye karşı işlendiği takdirde gerçek içtima kuralı uygulanacak, fail her bir suçtan dolayı ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Örneğin bir kimse attığı tek kurşunla iki kişiyi birden öldürse veya yaralasa, ya da tek bir tehditle birden çok kişinin malını alırsa ya da elektrik vererek birden çok kişiye aynı anda işkence ederse, mağdur sayısına suçun varlığı kabul edilecek ve fail her bir suçtan dolayı ayrı ayrı cezalandırılacaktır.[33]

Fikri içtimanın uygulanabilmesi için gerekli olan en temel iki şartı açıkladıktan sonra bu müessesinin uygulanabilmesi için gerekli olan diğer şartlara da açıklık getirelim.

C.Fiilin Her Suç Yönünden Tipe Uygun, Hukuka Aykırı ve Kusurlu Olması Şartı:

Fikri içtimanın gerçekleşmesi için, fiilin her suç yönünden tipe uygun, hukuka aykırı ve kusurlu olması gerekir[34] dolayısıyla her suç bakımından fiilin bir suçun gerçekleşmesi için taşıması gerekli olan maddi ve manevi tüm unsurları taşıması ve tüm bunların yanı sıra hukuka aykırı olması gerekmektedir. Aksi takdirde suçun ve buna bağlı olarak birden fazla suçun oluşumundan bahsedilemez neticede de birden fazla suç vasfı taşımayan fiilin fikri içtimaya yol açtığı söylenemez ve fikri içtima hükümlerinin uygulanma kabiliyetine gereksinim kalmaz. Çünkü suçlardan sadece biri bakımından bu niteliklere sahip bir fiil söz konusu olduğu takdirde, fikri içtima gerçekleşmez ve failin sorumluluğu işlenen suça göre tayin edilir.

D. Her Suç Yönünden Kovuşturma Şartının Gerçekleşmesi Şartı:

Fikri içtima halinde varlığı zorunlu her suç yönünden, manevi ve hukuka aykırılık unsurlarını gerçekleşmesi gerekir. Ancak fikri içtima ilişkisinde bulunan suçlar bakımından o suçun kanuni tanımındaki haksızlık unsurlarının gerçekleşmesi yeterli değildir[35] bununla birlikte aralarında fikri içtima ilişkisi bulunan normların tümünün somut olayda maddi ve şekli yönden uygulanabilir nitelikte olması gerekir. Bu sebeple izin, talep, karar, şikayet şeklindeki kovuşturma şartlarının her suç bakımından ayrı ayrı incelenmesi zorunludur. Kovuşturma şartları yerine getirilmeyen suçlar fikri içtima ilişkisinde nazara alınmazlar.[36]

E. Suçların Her Birinin Başlı Başına Cezalandırılabilir Olması Şartı:

Suçların her birinin fikri içtima ilişkisine sokulabilmesi için bunların her birinin başlı başına cezalandırılabilir olması gerekir. Bazı suçlar bakımından kişisel cezasızlık sebepleri varsa veya ceza ilişkisini düşüren özel sebepler söz konusu ise, bu tip suçlar fikri içtimada nazara alınmaz. [37]

Genel nitelikteki düşme sebepleri bakımından da durum aynıdır; yani zamanaşımı, af, şikayetin geri alınması ve önödeme müesseselerinin uygulanmalarında da her suçun nitelikleri dikkate alınmalıdır.[38]

Suçlardan her birinin ayrı ayrı cezalandırılabilir olmasının sonucu olarak zamanaşımına uğramış bir suç fikri içtima ilişkisine dahil edilemez. Zamanaşımı sürelerinin farklı olması sebebiyle bir suçun diğerinden önce zamanaşımına uğraması mümkündür. Bu tip durumlarda zamanaşımına uğrayan suç fikri içtima ilişkisinde nazara alınmayacaktır.[39]

Genel af kanunlarının uygulanmasın bakımından da fikri içtima halindeki suçların ayrı ayrı göz önünde tutulması gerekir. Suçlardan biri genel affın kapsamı dahiline alınmışsa, fikri içtima ilişkisi diğer suçlar bakımından değerlendirilir. Genel af iki suçtan biri için geçerli olacak şekilde olursa artık fikri içtimadan bahsedilemez. Affa tabi tutulan suçun diğer suçlardan daha ağır bir cezayı gerektirmesi durumunda dahi diğer suçlara ilişkin kovuşturmanın yürütülmesi ve failin cezalandırılması mümkündür.

[30] İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku, s. 488.

[31] İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku, s. 488.

[32] Koca, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 422.

[33] Koca, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 423.

[34] İçel, suçların içtimai, s. 68.

[35] Koca, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 423.

[36] İçel, suçların içtimai, s. 72.

[37] İçel, suçların içtimai, s.73.

[38] Koca-Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 424.

[39] İçel, suçların içtimai, s. 74.

Özel af durumunda, özel affın ancak hükümden sonra uygulanabilmesi ve sadece hükmedilen cezaya etkili olması nedeniyle, fikri içtima hükümlerinin nazara alınması suretiyle özel affın kapsamının araştırılması gerektiğini düşünenler olduğu gibi kanunun gösterdiği haller dışında her suçun bağımsız nitelikte bulunduğu özel affın kapsamının her suçu için ayrı ayrı araştırılması ve cezaları affa tabi suç varsa bunların fikri içtima ilişkisine sokulmaması gerekir diyen görüşler bulunmaktadır.[40]

Farklı neviden fikri içtima ile aynı neviden fikri içtima konusundaki bu açıklamalardan sonra yeni Türk Ceza Kanunun ve Yargıtay'ın bu konudaki yaklaşımlarına biraz daha değinelim.

Yukarıda kısaca da açıklandığı üzere 5237 sayılı TCK 44. maddesinin gerekçesinde tek fiilinden tek hareketin anlaşılması gerektiğini kabul etmiş ayrıca hedefte sapma halinde de fikri içtima müessesesi ile soruna çözüm getirilmesi gerektiğini öngörmüştür.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunumuz gibi Yargıtay'ın da fikri içtima konusunda hareket teorisine üstünlük tanıdığını ve bu yönde kararlarının mevcut olduğuna değinmiştik. İşte aşağıda birkaç Yargıtay kararına yer vererek Yargıtay'ın fikri içtima konusundaki yaklaşımını örneklendirmiş olalım.

Sanıkların olay tarihinde birlikte hareket ederek katılanın aracına doğru ateş etmeleri şeklinde gerçekleşen eyleminin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 106/2-a maddesinde tanımlanan birden çok kişi ile birlikte silahla tehdit ve aynı Kanun'un 170/1-c maddesinde yer alan genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçlarını oluşturması karşısında, 5237 sayılı Kanun'un 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima kuralı gereğince en ağır cezayı gerektiren silahla tehdit suçundan cezalandırılması gerektiği gözetilmeden, ayrıca genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçundan da mahkûmiyet hükmü kurulmasında isabet görülmediğinden ... (Yargıtay 4. CD., 14/11/2019, 2019/6223 E., 2019/17969 K.)

Trafik güvenliğini tehlikeye düşürme suçuyla ilgili olarak; Bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına neden olduğu dosya kapsamından anlaşılan sanığın 5237 sayılı TCK'nın 44. maddesi hükmü gereğince bunlardan en ağır cezayı gerektiren 5237 sayılı TCK'nın 85/2. maddesinde tanımlanan taksirle ölüm ve yaralamaya neden olma suçundan sorumlu tutulması gerektiği gözetilmeden, ayrıca trafik güvenliğini tehlikeye sokmak suçundan mahkûmiyetine karar verilmesi. [41] (Yargıtay 9.CD., 13.11.2007, 9982-8317)

Kişilere karşı işlenen kasten öldürme suçlarında fikri içtima kuralının uygulanamayacağı, üç kişinin öldürüldüğü olayda sanığın her bir maktule karşı eyleminde ayrı ayrı cezalandırılarak gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerekirken tek suç sayılarak yazılı şekilde ceza verilmesi.[42] (Yargıtay 1.CD., 04.04.2006, 689-1153)

Sanıkta "1" adet tabanca "1" adet bıçak ele geçirilmiş olmakla; eylemin 5237 sayılı TCK'nın 44. maddesi içinde değerlendirilmesi ve eylemlerinin en ağır olan 6136 sayılı 13/1 madde ve fıkrasına muhalefetten ceza hükmü kurulması gerekirken, ruhsatsız kama benzeri bulundurmak suçundan da ayrıca mahkûmiyet hükmü kurulması.[43] (Yargıtay 8.CD., 16.02.2006, 8677-1004)

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 11/06/2013 tarih, 2013/13-103 esas, 2013/296 karar numaralı kararında; "Sanığın, daha önceden çalıştığı maden ocağına gece saat 21.30 sıralarında

gelerek, işçilerin soyunma odası olarak kullandığı yere girip, askılarda asılı bulunan ve ayrı ayrı kişilere ait olduğunu bildiği kıyafetleri karıştırarak, mağdur Ahmet'in cüzdanından 45 Lira, mağdur Durmuş Ali'nin cüzdanından 300, cebinden 45 Lira, mağdur Necip'in cüzdanından 20 Lira, mağdur Sebahattin'in cüzdanından 43 Lira, mağdur İsmail'in ise cebinden 5 Lira ve bir adet cep telefonunu çalmak şeklinde gerçekleşen olayda, 5 ayrı mağdurun elbisesinden ayrı ayrı eşya çalınması nedeniyle, tek bir fiilden bahsedilemeyeceği, kaldı ki eylemin gerçekleştirilme şekli itibarıyla da hukuki anlamda tek bir fiilin söz konusu olmadığı anlaşıldığından, mağdur sayısınca hırsızlık suçundan sanığın cezalandırılmasına ilişkin yerel mahkeme direnme hükmü birinci uyuşmazlık yönüyle isabetlidir"[44] şeklindeki ilamıyla da tek fiilinden ne anlaşılması gerektiği konusunda görüşünü ortaya koymuştur.

Fikri içtimanın gerçekleşebilmesi için gereken şartları bu şekilde tamamladıktan sonra fikri içtimanın uygulanabilmesi için bir fiille kanunun birden fazla hükmünü ihlale sebebiyet vererek birden fazla suçun işlenmesi ve bu suçlardan her birinin kanuni tipe uygun, hukuka aykırı ve kusurlu olması aynı zamanda kovuşturma şartları gerçekleştirilen bu suçların her birinin ayrı ayrı cezalandırılabilir nitelikte olması gerekir diyebiliriz.

Kasıtlı ve taksirli suçlar arasında, kesintisiz-ani suçlar arasında, icrai ve ihmali suçlar arasında, temel ve neticesi sebebiyle ağırlamış suçlar arasında, tamamlanmış ve teşebbüs aşamasında kalmış suçlar arasında fikri içtima haline dergimizdeki alan sınırlaması nedeniyle yer veremiyoruz. Bir başka sayıda bu konuda da açıklama yapmak dileğinde bulunuyoruz.

V- Fikri İçtimanın Sonuçları:

Fikri içtimanın en önemli sonucu 5237 sayılı TCK'nın 44. maddesinde yerini bulduğu üzere failin tek fiille işlediği suçlarda "en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı" cezalandırılmasıdır. Fikri içtimada işlenen fiillerden sadece en ağır cezayı gerektiren fiilin cezasının uygulanması ile yetinilirken, gerçek içtimada işlenen suçlardan her birinin cezası ayrı ayrı uygulanacaktır. Dolayısıyla fikri içtimada fail daha avantajlı durumdadır, zira diğer suçların cezası ağır cezayı gerektiren fiilin yaptırımını içerisinde eriyecektir.[45]

İşlenen suçlardan ağır cezayı gerektirenin belirlenmesinde ise hakimnin somut olarak hükmedeceği cezaya değil, ihlal edilen çeşitli hükümlerde soyut olarak gösterilen cezaya bakmak gerekir. Çeşitli hükümlerden hangisinin daha ağır bir cezayı gerektirdiğini saptayabilmek için lehteki kuralın tayini yolundaki esasları tersine olarak uygulamak gerekir.[46]

İşlenen suçlardan daha ağır olan cezanın saptanmasında soyut ceza esas alınmakla birlikte, suçun nitelikli halleri de göz önünde tutulmalıdır. Suçların ihtiva ettiği cezalar farklı türlerden ise ağır olan cezayı içeren hüküm uygulanmalıdır. Örneğin suçlardan birisi hapis diğeri adli para cezasını öngörüyor ise, hapis cezasını içeren hüküm tercih edilecektir. Cezaların türü aynı olmasına rağmen öngörülen ceza miktarı farklı olabilir. Bu durumda ceza miktarları karşılaştırılarak bir sonuca varılmalıdır. Karşılaştırılan suçların her birinin yukarı ve aşağı sınırlarının ikisi de farklı ise yukarı sınırı yüksek olan cezanın uygulanması, fakat diğer cezanın aşağı sınırının da dikkate alınması gerektiği ileri sürülmüştür.[47] Cezalandırma yönünden ağır cezayı gerektiren suç dikkate alındığına göre, suçun işlendiği yer ve zaman da buna göre belirlenecektir.

Fikri içtima sadece cezanın belirlenmesi bakımından tek suç sayıldığı için, diğer hallerde suç bağımsızlığını koruyacaktır. Bu husus hem ceza hem de ceza muhakemesi bakımından geçerlidir.

[40] İçel, Suçların İçtiması, s. 75.

[41] Ali Parlar- Muzaffer Hatipoğlu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, seçkin, Ankara, 2007, s. 809.

[42] Parlar-Hatipoğlu, s. 811.

[43] Parlar-Hatipoğlu, s. 811.

[44] UYAP, Yargıtay kararı sorgulama ekranı.

[45] Koca-Üzülmüş, Türk Ceza hukuku Genel Hükümler, s. 426.

[46] Dönmezer-Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku II, s. 448.

[47] Koca-Üzülmüş, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, s. 427.

Bu itibarla, kovuşturma şartlarının, zamanaşımının ve af kanunlarının kapsamının her suç için ayrı ayrı incelenmesi gerektiği gibi, mahkûmiyete ilişkin hüküm fıkrasının da bir fiille gerçekleştirilen bütün suçları göstermesi gerekir.[48]

Fikri içtimaya dahil suçlardan birinin takibinin şikayete bağlı olması durumunda, bu suçla ilgili şikayetin yapılmaması halinde, söz konusu hükmün uygulanması mümkün olmayacağından daha az cezayı gerektirse dahi, diğer hüküm uygulanacaktır.[49]-[50]

Burada fikri içtimanın sonucu olarak açıklanması gereken önemli bir husus da; non bis in idem kuralının da tabii bir sonucu olan fikri birleşme halindeki suçlardan biri hakkındaki kesin hükmün diğer suçları da 'bir fiilden dolayı bir kez cezalandırma' ilkesinin sonucu olarak kapsamıdır. Mahkûmiyet hükmü en hafif suça ilişkin olsa dahi aynı eylemin sonuçlandığı daha ağır suçtan dolayı failin sonradan kovuşturulması mümkün değildir.[51] Dolayısıyla suçlardan biri hakkında daha önceden beraat kararı verilmiş veya kovuşturma şartlarından birinin gerçekleşmemesi nedeniyle kovuşturulmamış olması durumunda sonradan yargılama yahut kovuşturma yapılması mümkün değildir. Bir başka anlatımla aynı eylemin meydana getirdiği bir suçtan dolayı, beraat kararından sonra kovuşturma yapılamayacağı gibi, şikayet koşulu gibi kovuşturma şartı sonradan gerçekleşen suç da ayrı bir kovuşturmaya konu olamaz.[52]

Aynı neviden fikri içtimanın sonucu ise zincirleme suçla aynıdır. 5237 sayılı TCK 43. maddesinde "bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren halleri aynı suç sayılır. Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır" demek suretiyle zincirleme suç ve zincirleme suç halinde uygulanması gereken yaptırım belirlenmiştir. Dolayısıyla zincirleme suç halinde bir cezaya hükmedilecek ancak bu ceza kanunu öngördüğü nispette artırılacaktır.

5237 sayılı TCK 43/2 maddesinde ise "aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da birinci fıkra hükmü uygulanır" şeklindeki düzenlemeyle aynı neviden fikri içtima halinde cezanın zincirleme suç hükümleri uyarınca belirleneceği hüküm altına almıştır. Bilindiği üzere zincirleme suç halinde bir kişiye karşı aynı suç birden fazla işlenmektedir. Bu suçun mağduru aynı kişi olduğu gibi mağdura karşı işlenen suçta aynıdır. Dolayısıyla bu halde failin, aynı mağdura karşı birden fazla fiille gerçekleştirdiği aynı suçun işlenmesi durumu söz konusudur. Bu değerlendirme sonucunda zincirleme suç ile aynı neviden fikri içtima arasındaki tek müşterekliğin cezada yapılacak artırım oranından ibaret olduğu söylenebilir.[53] Sonuç olarak aynı neviden fikri içtima halinde fail hakkında bir suça hükmedilecek ancak cezasında, dörtte birden dörtte üçüne kadar artırım yapılabilecektir.

VII- Sonuç

Fikri içtima failin, tek fiilinin hukuk aleminde birden çok sonuca bağlanması nedeniyle hak ettiğiinden fazla cezalandırılmasının önüne geçmek düşüncesiyle kanun koyucunun bir denge mekanizması öngörmesi sonucu geliştirdiği bir müessesedir. Dolayısıyla fail, esasen fiilinin müeyyidesi gereğince cezalandırılacak, hukukun bu fiiline birden çok anlam yüklemiş olması nedeniyle kastettiğinden fazlasıyla cezalandırılmayacaktır. Ancak yine de failin bu fiiliyle birden

çok hukuki ihlalinin tamamen önemsiz kalmasını önlemek amacıyla fiilinin ağır yaptırıma bağlanan ihlaliyle cezalandırılmasını sağlamak suretiyle failin ve toplumun hukuki yararı arasında denge kurulmaya çalışılmıştır. Bu açıklamalarımızı örneklendirecek olursak; failin trafik güvenliğini tehlikeye sokar nitelikte alkollü araç kullanarak yaptığı trafik kazasında birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde, failin sonucu öngörmesi hali de değerlendirilerek bilinçli taksir veya olası kasıtlı birden çok kişinin yaralanmasına neden olma suçundan cezalandırılması yoluna gidilecek, bu tek fiiline kanunun birden çok hüküm bağlamış olması nedeniyle aynı fiilinin hukuki yaptırıma bağlandığı bir başka suç olan trafik güvenliğini tehlikeye sokmak suçundan cezalandırılmayacaktır.

Aynı neviden fikri içtima halinde ise durum yukarıdaki açıklamadan farklı olarak bu halde failin birden çok ihlale sebebiyet veren tek fiili nedeniyle bir cezaya hükmedilecek ancak failin cezasında artırım yapılarak sonuç ceza belirlenecektir.

Kanaatimce, farklı neviden fikri içtima halinde failin tek fiiliyle neden olduğu birden fazla ihlalden yalnızca ağır cezayı gerektiren ihlalin hukuki sonucuna katlanmasını öngörerek daha az cezayı gerektiren hukuki ihlalin tamamen yaptırımsız bırakılması çoğu zaman adil sonuç doğurmamakta ve esasen failin hak ettiğinden daha az ceza ile cezalandırılmasına sebep olmaktadır. Bu konuda bir örnek verecek olursak; failin mağdura attığı tek bir yumrukla, mağduru basit tıbbi müdahale ile giderilmeyen ve gözünde kısmi görme kaybına sebep olması dolayısıyla duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına neden olacak şekilde kasten yaralaması eyleminde, cezası TCK 86/1 ve 87/1-a maddeleri gereğince nitelikli kasten yaralama suçuna göre belirlenecek, failin aynı mağduru aynı nitelikte yaralaması eyleminde mağdurun aynı zamanda gözlüklü olduğu ve bu tek yumruk neticesinde maddi değeri ortalama 5.000 TL olan gözlüğünün de kırıldığı düşünüldüğünde fail eyleminin bir başka sonucu olan TCK 151/1 maddesi kapsamında mala zarar verme suçundan hiç cezalandırılmayacaktır. Bu durum mağdurun hem kişisel olarak hem de mal varlığı bakımından zarara uğraması sonuçlarından, malvarlığı ile korunan hukuki menfaatini gözardı etme anlamını taşıyacaktır. Bu ise failin esasen hak ettiğinden daha az cezayla cezalandırılmasını neticelendirecektir.

Ayrıca kanunda, aynı nev'inden fikri içtimada tek fiille birden fazla aynı suçun işlenmesi halinde failin bir suçtan cezalandırılıp cezasında arttırım yapılması düzenlenmişken, tek bir fiille birden fazla farklı suçun işlenmesi halinde failin cezasında herhangi bir arttırım öngörülmemesi içtima müessesesi içerisinde de farklı uygulama yapılmasına sebep olmuş ve daha adil sonuç elde edilmesini olanaksız hale getirmiştir.

Neticeten, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 44. maddesinde değişiklik yapılarak hakime farklı neviden fikri içtima halinde de failin cezasını belli oranlarda arttırma yetkisi tanınarak daha adilane sonuç elde edilmesi sağlanmalıdır.

[48] Kayıhan İçel- A.Hakan Çevik, *Ceza Hukuku Genel Hükümler II*, Beta, İstanbul, 2007, s. 299.

[49] Timur Demirbaş, *ceza hukuku genel hükümler*, Seçkin, Ankara, 2005, s. 484.

[50] Nur Centel, *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, Beta, İstanbul, 2002, s. 450.

[51] İçel-Çevik, *Ceza Hukuku Genel Hükümler II*, s. 299.

[52] İçel-Çevik, *Ceza Hukuku Genel Hükümler II*, s. 299.

[53] İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, s.518.

1 MAYIS

EMEKÇİ BAYRAMI

KUTLU OLSUN.

YÜZ KIZARTICI SUÇ KAVRAMINA ANAYASA VE CEZA HUKUKU AÇISINDAN BİR BAKIŞ

Av. Engin ERSÖNMEZ

GİRİŞ

Güncel ceza hukukumuzda ve eski 765 sayılı TCK'da dahi düzenlenmeyen ve kanunun hiçbir bölümünde lafzı dahi geçmeyen "yüz kızartıcı suç" kavramına mevzuatımızda; bu incelememizin de asıl saikini oluşturan temel normumuz olan anayasamızın "Milletvekili seçilme yeterliliği" başlıklı 76. maddesinde rastlamaktayız.

Yüz kızartıcı suç kavramının hukukumuzda 1914 tarihli "Kır Bekçileri Hakkında Kanun" ile girdiğini görüyoruz. Bu kanunun 2'nci maddesinde kır bekçilerinin taşıması gereken vasıflar arasında; "muhilli namus ve iffet cünha ile mahkûm bulunmaması" da aranmaktaydı.

Yine eski tarihli kanunlarımıza bakacak olursak 1914 tarihli "Çarşı ve Mahallat Bekçileri Hakkında Kanunu Muvakkat"ın 2'nci maddesinde bekçi olabilmek için "Bir guna cinayet ve muhilli namus ve iffet cünha ile" mahkûm olmama aranıyordu. 1926 tarihli Memurlar Kanunu'nun 4/c maddesinde de memur olabilmek için "muhilli haysiyet ve namus" bir cürümden mahkûm olmamak aranıyordu.[1]

Ayrıca yüz kızartıcı suç ibaresini, 2389 sayılı Milletvekili Seçim Kanunu'nda da görürüz. Bu yazımızda ele alınmayacak olsa da yüz kızartıcı suç kavramına mevzuatımızda; Devlet Memurları Kanunu, Hâkimler ve Savcılar Kanunu, Avukatlık Kanunu, Bankalar Kanunu, Sigorta Murakebe Kanunu, Memurlar İle Diğer Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun, Siyasi Partiler Kanunu ve nihayetinde Adli Sicil Kanunu'nda da denk geldiğini belirtmekte fayda görüyorum.

Doktrindeki tartışmalara konu olan, yüz kızartıcı suç tasnifine gidilmesi; çoğunluk görüşüne göre başta anayasa olmak üzere, cezanın amacı, suç politikasının ana ilkeleri ve cezaların infazı yönlerinden hukuka aykırı olduğu ve yüz kızartıcı suç teriminin hukuki bir zemini olmadığı öğretilde baskındır.

YÜZ KIZARTICI SUÇ TERİMİ VE TANIMI

Yüz kızartıcı suç terimi yasalar tarafından tanımlanmış ve bu tür suçlar tek sayılmış değildir. Toplumun yapısına göre zaman zaman değişikliğe uğrayan bu suçların tanımlanması ve sayılması olanaksızdır. Genel olarak yüz kızartıcı suç, kişiyi toplum nazarında küçük düşüren suçlar olarak tanımlanmaktadır.[2]

Hukuk tarihimize baktığımızda yüz kızartıcı suçların ekseriyetle namus ve iffete yönelik suçlar bazında ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Zamanla yüz kızartıcı suçların kapsamı genişletilmiş; hırsızlık, zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, dolandırıcılık, sahtecilik güveni kötüye kullanma, dolanlı iflas suçları da namus ve iffete karşı işlenen suçlar gibi kabul edilmiş ve yüz kızartıcı suç kapsamına alınmıştır[3]

T.C. 1982 Anayasası Madde 76:

"...zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile milletvekili seçilemezler."

Anayasamızın bu maddesinde bulunan "gibi" edatı doktrinde tartışmalara yer açmış, ibarede "gibi" kelimesinin bulunması, yüz kızartıcı suçların kanunda sayılanlarla sınırlı olup olmadığı sorunu ortaya çıkarmıştır.[4]

Doktrinde "yüz kızartıcı suç" kavramının kapsamı ile ilgili görüşlerde çeşitlilik olduğu görülmüştür. Bu çeşitlilik genel olarak ilgili kanun maddelerinde yer alan "gibi" edatının farklı yorumlanmasından kaynaklanmaktadır. "Yüz kızartıcı suç"ların sadece madde metinlerinde sayılanlarla sınırlı olup olmadığına ilişkin tartışmaların uzun süredir devam etmesi ve farklı uygulamalara sebebiyet vermesi dolayısıyla bu kavramın mevzuattan çıkarılması ya da sınırlarının tam olarak belirlenerek netleştirilmesi gerektiği yönünde farklı görüşler bulunmaktadır.[5]

"Gibi" edatının "benzeri" anlamına geldiğinden dolayı başka yüz kızartıcı suçlar da olabileceğini ifade eden yazarlar olduğu gibi, ceza kanunumuzda "yüz kızartıcı suçlar" başlığı altında toplanan suçlar olmadığından dolayı bunun topyekûn reddedilmesi gerektiğini savunan yazarlar da vardır. Aynı zamanda kanunun dar yorumlanması gerektiği, yani sayılanlardan başka yüz kızartıcı suç tahsis edilmemesinin daha isabetli olacağı görüşünü savunan yazarlar da bulunmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 12.05.1937 gün ve 991 sayılı yorum kararında ise "bu suçların neler olduklarının takdirinin mahkemelere bırakıldıkları" ifade edilmiştir.[6]

ANAYASAL BAĞLAM

Anayasal tarihimize bakacak olursak, 1876 tarihli Kanuni Esasinin mebus seçilemeyecek kişileri sayan 68'inci maddesinde yüz kızartıcı suç teriminin yer almadığını görüyoruz.

Öğretilde çerçeve anayasa olarak kabul edilen 1921 Anayasasında ise, milletvekili seçilme yeterliliğine ilişkin bir hükme rastlamayız.

1924 Anayasasının bu konuya ilişkin 11 ve 12'nci maddelerinde de yüz kızartıcı suç ibaresine yer verilmemiştir:

[4] Malkoç İsmail, "Kanunlarımızda Yüz Kızartıcı Suç Kavramı", TBBD, Y.:1989, S.:4; Çağlayan Muhtar, "Yüz Kızartıcı Suç Üzerine Bir İnceleme ve Önerimiz", AD., C.: 68, Y.: 1977, s. 36;Toroslu, s. 98; Alpar, s. 99

[5] Maraş Çankaya Bilginur, Durkun Zehra; Disiplin Hukuku Açısından "Yüz Kızartıcı ve Utanç Verici Hareketler, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.:9, S.:2, Y.: Temmuz 2023, s.: 583-597

[6] Malkoç, s. 590; Çağlayan, s. 41; Alpar, s. 99, Özgenç İzzet, Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler), Ankara 2005, s. 689.

[1] Alpar Erol; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu 48/A-5 Maddesinde Yer Alan Yüz Kızartıcı Suçların Kapsamı ve Sınırı, TİD., C.: 63, S: 391 Y.:1991, s. 99.; Toroslu Nevzat, Ertelenmiş Mahkûmiyetin Memuriyete Etkisi, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Jale G. Akipeke Armağan, Konya, 1991, s. 98.

[2] Turabi Selami; Hukukumuzda Yüz Kızartıcı Suç Kavramı ve Bir Öneri, Ceza Hukuku Dergisi, C.: 7, S.:19, Y.: 2012, s. 155

[3] Turabi, s. 155

T.C. 1924 ANAYASASI

Madde 12.- Ecnebi hizmeti resmiyesinde bulunanlar, mücazâtı terhibiye veya sirkat, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal, hileli iflâs cürümlerinden biriyle mahkûm olanlar, mahcurlar, tâbiyeti ecnebiye iddiasında bulunanlar, hukuku medeniyeden ıskat edilmiş olanlar, Türkçe okuyup yazmak bilmiyenler mebus intihap olunamazlar.

T.C. 1961 Anayasası Madde 68:

“...Türkçe okuyup yazma bilmiyenler, kısıtlılar, yükümlü olmasına ve muaf bulunmamasına rağmen muvazzaf askerlik hizmetini yapmayanlar veya yapmış sayılmıyanlar ve kamu hizmetlerinden yasaklılar ile ağır hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı kesin olarak hüküm giymiş olanlar ve -taksirli suçlar hariç olmak üzere- beş yıldan fazla hapis cezasıyla veya zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlardan biriyle kesin olarak hüküm giymiş olanlar, milletvekili seçilemezler.”

“1961 Anayasasının 68’inci maddesinin gerekçesinde, bu hükmün eski Anayasanın (1924 Anayasasının) 12 ve 13’üncü maddelerine girdiği belirtilmekle beraber, yukarıda da belirtildiği gibi, 1924 Anayasasının 12’nci maddesinde yüz kızartıcı suç ibaresine rastlanılmamaktadır. Ancak her iki hüküm karşılaştırıldığında, 68’inci maddesinde yüz kızartıcı suç olarak belirtilen “hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas” suçlarının, 12’nci maddede yüz kızartıcı oldukları belirtilmeden sayılmış olduğu görülecektir.

Ayrıca, 68’inci madde bu suçlara ek olarak “zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet” suçlarını yine yüz kızartıcılık niteliğini vererek saymıştır.”[7]

Yukarıda atıf yapmış da olsak, 1982 Anayasasının 76. Maddesini tekrar hatırlatmak isterim.

T.C. 1982 Anayasası Madde 76:

“...zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile milletvekili seçilemezler.”

İncelememizin ana dayanağı olan anayasanın 76. Maddesine dönecek olursak, Danışma Meclisinin kabul ettiği metnin gerekçesinde şöyle denilmektedir:

“1961 Anayasasındaki seçilmeyi önleyen sebeplerin birçoğu korunmuştur. Bunlara ilaveten yapılan bazı değişiklikler olmuştur. Bunlar da cezanın ağırlığında ve suçun yüz kızartıcı ve topluma zarar verici olmasına yönelik karakterde olanlara ağırlık verilmiştir.”

Yine Gökalp’e göre 1982 Anayasasının gerekçesi dikkate alındığında, 1982 Anayasasının yüz kızartıcı suçlara yenilerini eklediği söylenebilir.

[7] İzmir Gökalp. (2011). Milletvekilliği Seçilme Yeterliliği ve Bu Sıfatın Kazanılması. Yasama Dergisi(18), 51-116.

GÖRÜŞLERİM VE KONUYA DAİR BAZI İÇTİHATLAR

Yukarıda bahsettiğimiz, maddedeki “gibi” edatının yorumlanmasında Gökalp’e katılmaktayım. Çünkü bu maddenin geniş yorumlanması, hem ceza hukukunun temel ilkelerinden olan “Kanunsuz Suç ve Ceza Olmaz (Nulla poena sine lege)” ilkesine ters düşecek, hem de Türk Ceza Kanunu’nun 2. Maddesine aykırı olacaktır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

Suçta ve Cezada Kanunîlik İlkesi

Madde 2- (1) Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz.

...

(3) Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz.

Nitekim yüz kızartıcı suç kavramında genişletici yorumu benimsemenin de -yani kanun koyucunun, yüz kızartıcı suç kapsamının takdirini yargı organlarına bırakması- kanunun lafzında geçen “Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz.” hükmüne de ters düşmüş olacaktır.

Bu hususta Danıştay 1. Dairesinin verdiği şu karara göz atmakta fayda olduğunu görüyorum:

“yüz kızartıcı suç olarak hep aynı suçların sayılmış olduğu görülmektedir. Bunun bir rastlantı sonucu olmadığı kuşku götürmez; öyleyse bu, yasa koyucunun yüz kızartıcı suçları bunlardan ibaret kabul ettiğini, hükümlerde yer alan ‘gibi’ sözcüğünün sayılan suçlardan biri anlamında kullanıldığını ortaya koymaktadır.”[8]

Yine görüşümü destekler nitelikte olan Yüksek Seçim Kurulunun şu kararı da mevcuttur:

“.. ne Türk Ceza Kanunu ne de ceza doktrini, suçları yüz kızartıcı olanlar ve olmayanlar biçiminde değerlendirmeye ve tasnife tabi tutmuştur. 2839 sayılı Kanun da dahil bir çok yasada rastlanan bu tür değerlendirme, yasa koyucunun, o yasanın düzenleme alanına giren konunun hususiyeti itibarıyla bazı suçlara atfettiği özel önemden ve gösterdiği duyarlılıktan ileri gelmektedir.”[9]

Görüşümün aksinin savunulduğu, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun şu kararına da değinmek gerekecektir:

“Yüz kızartıcı suçlar, ahlak düzeninin çok şiddetle reddettiği toplumun çok büyük ahlaki tepkiler gösterdiği suçlardır. Irza tasaddi suçu, bu nitelikleri taşıyan suçlardan olması nedeniyle yüz kızartıcı nitelikte olup 3682 sayılı Yasanın 8’inci maddesinde belirlenen süre geçse bile adli sicilde silinmesi olanaksızdır. Bu itibarla sanığın sonraki suçundan dolayı hükmolunan 30 gün hapis cezasının 647 sayılı Kanunun 4/2 maddesi uyarınca para cezasına çevrilme zorunluluğu bulunmamaktadır”. Devamında ise, “gibi” sözcüğünün kullanıldığı diğer kanun isimlerini vererek hepsinde “ ve benzerleri” anlamında kullanıldığını anayasadaki ifadenin de o anlamda kullanılması gerektiğini belirtmiştir.[10]

SONUÇ

Anayasanın 76’ncı maddesinde geçen ve milletvekili seçilme yeterliliğine engel kabul edilen “...gibi yüz kızartıcı suçlar” ifadesi içindeki “gibi” edatı, tasavvur edilen yüz kızartıcı suç benzerlerine atıfta bulunmaktadır. Aynı zamanda yukarıda atıfta bulunduğumuz kararları inceleyecek olursak bu kavram, yüksek yargı organlarımız arasında da görüş ayrılığına sebebiyet vermekte ve içtihat birliğinin yokluğuna neden olmaktadır.

Kanaatimce ve yine Gökalp’e katıldığım üzere, maddedeki “gibi” ibaresinin ve yüz kızartıcı suç kavramının; başta anayasa olmak üzere mevzuatımızdan tamamen, tartışmalara yer vermeyecek, ihtilafa düşürmeyecek şekilde anayasamızdan çıkartılması; doğacak hukuki uyumsuzlukları engelleyeceği ve hem hakkaniyete, hem pozitif hukukumuzun ceza hukuku politikasına uygun düşeceği fikrindeyim.

[8] T.C. Yargıtay Ceza Genel Kurulu 144/171 K., 02.07.1996 T.

[9] Danıştay 1. Dairesinin, 9.11.1983 gün ve E. 1983/220, K. 260 sayılı kararı Danıştay Dergisi, Yıl: 14, Sayı:54-55, 1984, s.87.

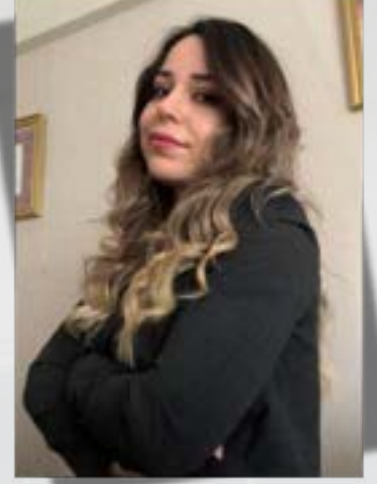
[10] YSK., Karar No: 76, k.t. 12.2.1985, YSK Kararları, Ankara, 1986, s. 23-24.

M A Y I S

ATATÜRK'Ü ANMA GENÇLİK VE SPOR BAYRAMI

Kutlu Olsun

AV. HİLAL GÜR KARAHAN " HAYVAN HAKLARI VE HAYVANLARA YÖNELİK ŞİDDET EYLEMLERİ "

İnsanlar, dünyanın ilk var oluşundan itibaren hayvanlarla aynı yeryüzünü paylaşmıştır. Geçmişten günümüze kadar devam eden bu ilişki artık daha çok konuşulmuş ve hayvan haklarını gündeme getirmiştir. Yeryüzünün bir parçası olan hayvanların bazı haklara sahip olması ve bunun hukuk düzenince korunması düşüncesi hayvan haklarının temelini oluşturmuştur. Hayvanların hak ve fiil ehliyetleri yoktur. Yani hayvanlar insanlar gibi bir iradeye sahip olmadıklarından dolayı, insanlar gibi alacak borç ilişkilerine giremezler, bağış yapamazlar, hukuki işlemlerde bulunamazlar. Bu sebeptir ki hayvan hakları klasik hak ehliyetinden farklıdır. [1] Hayvan hakları denildiği zaman insanların sahip olduğu haklardan farklı olarak hayvanların ekosistem içerisinde sağlıklı bir şekilde yaşamını sürdürebilmesi için sağlanması gereken hakları ifade etmektedir. [2] Gerçek anlamda hak sahibi olabilmek için gerekli olan irade hayvanlarda mevcut değildir. Bu sebeptir ki hayvanların kendilerine sağlanan hakkı kullanabilmesi veya bu haktan yararlanabilmesi mümkün değildir. Bu kurallar hayvanlara yaşama, onlara insafsızca davranmama ve işkence etmeme gibi birtakım sınırlamalar getirerek, toplumun vicdanını tatmin etme amacı gütmekte olup hayvanları hak sahibi kılma amacı taşımaz. [3] Kısaca hayvan hakları aslında hayvanların bu dünyada özgür bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri ve ticari meta konumunda olmamaları için getirilmiş haklardan oluşmaktadır. [4]

ULUSAL VE ULUSLARARASI HUKUKTAKİ DÜZENLEMELER

Hayvanlara yönelik şiddet içerikli eylemler ve işkenceler insanlarda hayvan haklarına ilişkin düşüncelerin yoğunluk kazanılmasına neden olmuştur. Hayvan hakları ile ilgili gelişmelerin temelini 18 ve 19. yüzyıllarda özellikle evcil hayvanlara yapılan kötülük ve zulümleri önlemek amacıyla kurulan çeşitli kuruluşlar oluşturmaktadır. [5] 21-23 Eylül 1977 tarihinde Londra'da, Uluslararası Hayvan Hakları Birliği ve bu birliğe bağlı birliklerle yapılan toplantı neticesinde Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi adı altında bir bildirge yayınlanmıştır. Bildirge de yukarıda da belirttiğimiz üzere insanlara birtakım yükümlükler getirilmiş ve bu husus şu şekilde açıklanmıştır; "Hayvanlar kişi olmadıklarına dolayısıyla hak talebinde bulunabilme ehliyeti olmadıklarına göre onların hakları insanlar tarafından korunur." [6]

Türkiye'de hayvan severleri bir araya toplayan ilk resmi dernek İstanbul'da 1912 yılında "Himaye-i Hayvanat Cemiyeti" adı altında kurulmuştur. Bu dernek daha sonrası Atatürk'ün direktifleri ile 1923 yılında "Türkiye Hayvan Koruma Derneği" olarak faaliyetlerini sürdürmüştür. [7] Daha sonraki yıllarda 1955 yılında Ankara'da Hayvanları Koruma Derneği, 1975 yılında İstanbul'da Doğal Hayatı Koruma Derneği, 1988 yılında Hayvanların Yaşam Haklarını Koruma Derneği kurulmuştur. [8]

Bugün için Avrupa ülkelerinden; Almanya, Avusturya, Hollanda, İsveç ve İsviçre gibi ülkelerde hayvanları korumaya yönelik yasalar vardır. Türkiye'de ise hukukumuzda hayvanları korumaya yönelik temel yasalarda doğrudan bir hüküm yoktur. Korumaya yönelik olarak TCK'nın 151, 181 ve 182. Maddelerinde hükümler bulunmaktadır. Anayasamızda doğrudan hayvan haklarına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. [9]

[1] KIRILOĞLU, Filiz, Türkiye'de Hayvanlara Yönelik Şiddetin Hayvan Hakları Koruma Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi, Medya Akademisi, Cilt:2 Sayı:2, S. 172

[2] KIRILOĞLU, Filiz, Türkiye'de Hayvanlara Yönelik Şiddetin Hayvan Hakları Koruma Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi, Medya Akademisi, Cilt:2 Sayı:2, S. 172

[3] YILMAZ, Halil, Hayvan Haklarına Bakış, TBB Dergisi, Sayı:62, S.212

[4] KIRILOĞLU, Filiz, Türkiye'de Hayvanlara Yönelik Şiddetin Hayvan Hakları Koruma Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi, Medya Akademisi, Cilt:2 Sayı:2, S. 173

[5] YAŞAR, Aşkın/YERLİKAYA, Halis, Dünya'da ve Türkiye'de Hayvan Haklarının Tarihsel Gelişimi, S.39

[6] YILMAZ, Halil, Hayvan Haklarına Bakış, TBB Dergisi, Sayı:62, S.217

[7] YAŞAR, Aşkın/YERLİKAYA, Halis, Dünya'da ve Türkiye'de Hayvan Haklarının Tarihsel Gelişimi, S.43

[8] YAŞAR, Aşkın/YERLİKAYA, Halis, Dünya'da ve Türkiye'de Hayvan Haklarının Tarihsel Gelişimi, S.43

[9] YILMAZ, Halil, Hayvan Haklarına Bakış, TBB Dergisi, Sayı:62, S.219

5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ise her ne kadar birçok eksik noktası olsa da amacı ve konusu doğrudan hayvanlar olan özel bir yasadır.

TCK'da 151. Madde de hayvanların “mal” olarak korunması düzenlenmiştir.İlgili kanun maddesinde “Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hale getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikayeti üzerine dört aydan üç yıla kadar hapis ve para cezası ile cezalandırılır.” denilmiştir. Madde metninde açıkça “hayvan” ibaresi geçmemektedir. Ancak uygulamada “sahipli” hayvanlara yönelik eylemler bu madde kapsamında değerlendirilmektedir. Sokak hayvanlarına yönelik eylemler ise ne yazık ki bu madde kapsamında değerlendirilmemektedir. Sokak hayvanlarına yönelik şiddetin günümüzde çok fazla olması da hukukumuzda buna ilişkin caydırıcı cezaların olmamasından kaynaklanmaktadır.

Her ne kadar sahipli hayvanlarla ilgili bu tarz bir düzenleme olsa da diğer yandan taşınmaz sahibi, tarla veya araziye giren kuş ya da kümes hayvanını zarar verirken görürse bu hayvanı öldürmeye hak kazanmaktadır. Hayvanların en temel ihtiyacı olan gıda ihtiyacını gidermek için bir araziye girip ekinden koparması ne yazık ki tarla sahibine hayvanı öldürme hakkı vermektedir. Bu durumda hayvana zarar veren ya da öldüren kişi suç işlemiş sayılmayacaktır.

TCK'nın 181 ve 182. Maddesinde ise hayvanların “çevresel bir değer” olarak korunması düzenlenmiştir. Bu maddeler de genel olarak toprağa, havaya, suya, çevreye verilen zararlı atık ve atıkların hayvanların sağlığına zarar vermesi halinde bu atık veya atıkları çevreye veren kişilerin cezalandırılması düzenlenmiştir. Söz konusu eylemlerin kasıtlı olarak işlenmesi halinde 181/4. maddeye göre; taksirle işlenmesi halinde ise 182/2'ye göre cezalandırılması düzenlenmiştir. [10]

Hayvanlara yönelik her türlü acı, ıstırap ve eziyet çekmelerinin önlenmesi, iyi ve sağlıklı koşullarda yaşayabilmeleri için 24.06.2004 tarih ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu kabul edilmiştir. Ancak söz konusu kanun ne yazık ki amacına ulaşamamış ve birçok konuda yetersiz kalmıştır. Bunun temel sebeplerinden biri söz konusu kanunda belirlenmiş olan ilke ve yasaklara uymamanın yaptırımının Kabahatler Kanununa göre düzenlenmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Hayvanları Koruma Kanununun Kabahatler Kanunu kapsamında olmasından dolayı, yasanın ihlali durumunda ihlal edenlerin alacakları ceza en fazla “idari” para cezası olacaktır. Bu durumda söz konusu suçların işlenmesinde caydırıcı olmamaktadır. [11]

09/07/2021 tarihinde yapılan değişiklik ile birtakım eylemlerin adli ceza ile cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile bazı eylemler açısından caydırıcı bir hal bir nebze de olsa sağlanmıştır. 28/A maddesi kapsamında nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası; bir hayvan neslini yok eden kişi beş yıldan on yıla kadar hapis cezası; bir ev hayvanı veya evcil hayvanı kasten öldüren kişi altı aydan dört yıla kadar hapis cezası; hayvanlara cinsel saldırıda bulunan veya tecavüz eden kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılacağı belirtilmiştir.

5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 13. Maddesinde “Hayvanların ötanazisi” düzenlenmiştir. 30/07/2024 tarihinde yapılan değişiklikler ülkemizde çok fazla tepkilere sebep olmuştur. Medyada hayvanların “uyutulması” olarak basitleştirilmeye çalışılan ötanazi ne yazık ki birçok hayvan ölümünü de beraberinde getirmiştir. Zira hemen hemen her gün belediyelerin toplu katliamlar yaptığı, hayvanları iğne ile uyutarak ölmeleri dahi beklenmeksizin ölüm çukurlarına atıldığı haberlerini görmekteyiz. Söz konusu düzenlemenin ivedilikle görüşülerek, keyfi şekilde hayvan katliamlarının önüne geçilmesi gerekmektedir.

HAYVANLARA YÖNELİK ŞİDDET VE HAK İHLALLERİ

Hayvanlara yönelik şiddet eylemleri her geçen gün şiddetini arttırarak devam etmektedir. Bu eylemlerin bazıları gözlerimiz önünde gerçekleşirken bazılarında da bir haberdar olarak yaşıyoruz. Aslında hayvan haklarının temelinde hayvanların haklarını korumak, onlara yönelik her türlü şiddet ve işkenceyi önlemek yatıyor olsa da ne yazık ki ne ulusal ne de uluslararası yasalar ve diğer düzenlemeler bunlara engel olamamaktadır.

Her gün binlerce hayvan çeşitli sebeplerle ki bunların neredeyse %99'u insan kaynaklı olarak hayatını kaybetmektedir. Örneğin; canlı hayvanlar üzerinde deneylerin yapılması, spor amacıyla avlanmaların yapılması, fabrikasyon üretimi hayvanlara yapılan işlemler, sirk hayvanlarına yapılan muamele, hayvanat bahçelerindeki esaret, zehirlenerek toplu hayvan katliamları bunlardan yalnızca bir kağıdır. [12]

Günümüzde hayvanlara yönelik şiddetin boyutu her geçen gün daha fazla artmaktadır. Bazen insan aklının sınırlarını zorlayan şiddet olaylarına ilişkin haberleri okuduğumuzda “bu kadarı da olmaz” dediğimiz ama ne yazık ki bu kadarından daha da fazlasını gördüğümüz yeni bir dünya ile karşı karşıyayız. Hayvanlara yönelik gerçekleştirilen hak ihlalleri ve uygulanan şiddete bazı örnekler verecek olursak; [13]

[10] YILMAZ, Halil, Hayvan Haklarına Bakış, TBB Dergisi, Sayı:62, S.222

[11] KIRILOĞLU, Filiz, Türkiye’de Hayvanlara Yönelik Şiddetin Hayvan Hakları Koruma Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi, Medya Akademi, Cilt:2 Sayı:2, S. 176

[12] YILMAZ, Halil, Hayvan Haklarına Bakış, TBB Dergisi, Sayı:62, S.213

[13] KIRILOĞLU, Filiz, Türkiye’de Hayvanlara Yönelik Şiddetin Hayvan Hakları Koruma Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi, Medya Akademi, Cilt:2 Sayı:2, S. 179-181

1-Evcil hayvanların evde bir süre bakılmasından sonra herhangi bir sebepten dolayı sokağa atılarak ölüme terk edilmeleri.

2-Hayvanların denek olarak kullanılması. Özellikle en fazla kurbağalar, fareler, yılanlar, tavşanlar, hamsterlar, kediler ve köpekler. Bunların en talihsizleri de insan beynine en yakın beyne sahip (%90 oranla benzer) fareler ve okullarda solunum sistemini anlatırken canlı canlı kesilen kurbağalar...

3-Hayvanlardan gelir etmek amacıyla yapılan işlemler. Derilerinin kürk yapımı için yüzülmesi, boynuz, tüy ve tırnaklarının eşya yapımı için kullanılması buna örnektir. Kurbağa bacağı ihracatın da Türkiye'nin Çin'den sonra ikinci sırada olduğunu ve bunun için kurbağaların kafalarının makas ile kesilerek öldürüldüğünü de üzülmektedir.

4-Hayvanların güreş, dövüş adı altında birtakım şiddetlere maruz kalması. Ülkemizde en yaygın olanı horoz ve deve güreşleridir.

5-Sahipsiz sokak hayvanlarının toplu olarak imhası. Sokak hayvanlarının yoğunlukta olduğu yerlere belediye görevlilerince zehirli kimyasal maddeler konularak sokak hayvanların toplu olarak katliamı gerçekleştirilmektedir.

6-Yunusların esaret altında tutulduğu parklarda maruz kaldıkları çeşitli şiddetler. Dişlerinin sökülmesi, açlıkla ve ödül-ceza sistemiyle eğitilmeleri, çok yüksek sesli müziğe maruz bırakılmaları bunlardan yalnızca bir kağıdır.

HAYVANLARA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİNDE ATILACAK ADIMLAR

Türk Hukuku bağlamında;

1-Anayasamıza hayvan haklarını düzenleyen bir hüküm getirilmesi, Türk Ceza Kanunumuzda yapılacak değişiklikler ile hayvanların “mal” ve “çevresel değer” olarak değerlendirilmesi yerine hak sahipliği olan canlılar olarak düzenlenmesi. Türk Ceza Kanunumuza hayvanlara karşı işlenen suçların cezalarının arttırılması ve nitelikli hallerin düzenlenmesi

2-5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanununda değişiklikler yapılması. Bunların başında 13. Madde de yer alan “Hayvanların Ötenazisi” başlığının tekrar düzenlenmesi, genel itibarıyla hayvanlara yönelik eylemleri idari para cezası yerine hapis cezası ile cezalandırılmasına ilişkin madde değişikliklerinin yapılması

3- Medeni Kanunun 683. Maddesine hayvanların “hissedebilen varlıklar” olduğu ibaresi eklenmek suretiyle bir mal değil, can olduklarının kabul edilmesi

Genel olarak;

1-Hayvanlara şiddet gösteren, evcil hayvanlarını sokağa atanların bir daha hayvan sahiplenmesinin belli bir süre veya tamamen yasaklanması

2-Sokağımızdaki, evimizin önündeki sokak canlarına gereken ilgi ve sevgiyi gösterip, bir kap mama bir kap su vererek, onlara soğuk günlerde apartmanlarımızın kapısını açarak diğer insanlara örnek olabiliriz

3-Okullarda müfredata Hayvan Haklarını konu olan derslerin eklenerek çocuklara ilk okul yıllarından itibaren hayvan sevgisinin aşılanmasını sağlanabilir

4- Yunus parklarını, hayvanat bahçelerini ziyaret etmeyerek hayvanların esaret altında kalmalarına tepki gösterebiliriz

Bu dünya yalnızca biz insan oğlu için yaratılmamıştır. Bu evren, gökyüzü ve yeryüzü diğer canlılar var oldukça var olacaktır. Onlar bu dünyanın vazgeçilmez birer parçasıdır. Hayvan hakları aslında bizlerin ihlalleri, onların yaşam haklarına müdahalesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sebeple “ben tek başıma ne yapabilirim” demek yerine “ben bugün bir hayvan için elimden geleni yapabildim” diyebilmeliyiz.

Yunus Emre'nin dediği gibi; Yaratılanı severim, yaratandan ötürü...

KAYNAKÇA

KIRILOĞLU, Filiz, Türkiye’de Hayvanlara Yönelik Şiddetin Hayvan Hakları Koruma Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi, Medya Akademi, Cilt:2 Sayı:2

YILMAZ, Halil, Hayvan Haklarına Bakış, TBB Dergisi, Sayı:62

YAŞAR, Aşkın/YERLİKAYA, Halis, Dünya’da ve Türkiye’de Hayvan Haklarının Tarihsel Gelişimi

Türk Ceza Kanunu, 5199 Sayılı Hayvanları Koruma Kanunu

**ONLAR KENDİ ADLARINA
KONUŞAMAZLAR**

**ONLARIN
SESİ OLUN.**

**AV. SEMANUR
YÜKSEL****ASKIDA İNSAN
HAKLARI**

İnsanlık tarihi boyunca ortaya atılan ve uygulanan tüm sistemler, bünyesinde teorik birçok avantaj barındırır. Bu sistemlerden en temeli ve koruma altına alınması elzem olanı ise insan haklarını ihtiva edenlerdir. Yaşamak, inanç ve düşüncelerinden ötürü suçlanmamak ve masumiyet karinesi gibi en tabii haklar dahi tarih boyunca tartışma ve mücadele alanı olmuştur. İnsanlık en öncelikli haklarını korumak için devamlı mücadele etmiştir.

Nihayetinde modern dönemde ortaya çıkan liberal hukuk devletlerinde bireylerin insan olarak dünyaya gelmesi bu hakları kazanması için yeterlidir.

Temel insan haklarını koruması altına alan sistem, kamu gücü kullanılarak sözleşmeler, sivil toplum kuruluşları ve kurumlar nezdinde korunmaktadır ancak kamu gücünün kullanıldığı her ortamda hukuk kurallarının doğru uygulanıp uygulanmadığı tartışmalıdır. **(Doğan, İnsan Hakları Hukuku,2019)**; tartışılmalıdır da. Sivil toplumun zayıf olması halinde yöneticilerin toplum nezdindeki baskınlığı günlük hayatı daha fazla etkiler. Hukukun tatbik edilmesindeki en büyük etken toplumsal bilinçtir.

Bu bakımdan insan hakları kavramı sözleşmelerde, kanunlarda ve anayasalarda yer alan sıradan bir hukuk normu olarak kalmamalıdır. O, zihin dünyamızda inşa edeceğimiz toplumsal bir tepkiyi de beraberinde getirmelidir. **(Doğan, İnsan Hakları Hukuku,2019)**

Demokratik toplumlarda yönetici zümreyi insan onuruna aykırı ulusal ve uluslararası gelişmeler hususunda harekete geçirebilecek biricik unsur halkın yoğun talebi ve yönlendirmesidir. Ulusal ve uluslararası alanda ötekinin ve az olanın haklarının korunması amacıyla vücut bulmuş birçok sivil toplum kuruluşu bulunmaktadır. Sivil toplum kendi yönetimine karşı kendisinin veyahut bir başkasının haklarının korunması hususunda kritik bir öneme sahiptir. Unutulmamalıdır ki insan hakları kavramı sabit dogmalardan ibaret değildir, aksine yaşayan ve devamlı gelişen bir organizmadır. Nitekim gelişen teknoloji ve değişen toplumsal ilişkiler sayesinde literatüre yeni insan hakları kavramları da dahil olmaktadır. Ancak ne yazık ki insan hakları ve dahi tüm normların temelini oluşturan ve hemen her hukuk rejimi tarafından kutsal kabul edilen yaşama hakkı kavramına savaş açmış devletler aleyhine etkili bir yargısal mekanizma ve toplumsal baskı oluşturamadığımız takdirde eklenen hiçbir hak sonuca ulaşamayacak; askıda kalmaya devam edecektir. Burada en önemli nokta ihlali gerçekleştiren failinin teorik çerçevede karşılaşılabileceği çeşitli müeyyideler varken, ihlale müdahale etmeyenlerin hiçbir yaptırıma uğrama riskinin bulunmamasıdır.

ASKIDA İNSAN HAKLARI

İnsanların hak mücadelesi yalnız bugüne özgün bir durum değil, yüzyıllardır süregelen bir durumdur. Gazze'deki sistematik katliamın başlangıcından itibaren Batı dünyasında örgütlü ve bireysel birçok odağın katliamın durdurulması adına kendi hükümetlerini göreve çağırdığını görmekteyiz. Katliamın failleri ise çeşitli kanallarla sivil toplumu manipüle etmek ve yönlendirmek adına büyük bir çabanın içindedirler. Propaganda, reklam, örtülü yardımlar ve tehdit yoluyla medya ve sivil toplum kuruluşları üzerinde büyük bir baskı kuran failler, vicdanlı insanların sesini bastırmak ve onların hükümetlerini harekete geçirmesini engellemek adına hemen her şeyi yapmaktadırlar.

Tek bir merkezden yönetilen yalan ve algı hareketlerine karşı bağımsız ve doğal tepkilerin direnci sınırlı olmaktadır. Medyanın az olanı çok, yalan olanı doğru ve hukuksuz olanı meşru göstermek yolundaki başarısı tahlil edilmeden herhangi bir katliama karşı sivil toplum mücadelesinin başarısı umulamaz. Tüm bu gayri hukuki ve gayri ahlaki süreç yaşanırken, failleri ve katilleri durdurmak görevi sadece sivil toplumun sınırlı kabiliyetlerinin sırtına yüklenemez. Uluslararası krizlerin çözümü ve hukuksuz faaliyetlerin durdurulması adına inşa edilmiş birçok uluslararası kuruluş ve devletlerarası anlaşmalar vardır. Hal böyleyken bir ülkenin tüm hukuksal ve ahlaksal normları hiçe sayıp tüm dünyanın gözü önünde böylesine kanlı bir katliama girişmesi, her açıdan incelenmesi gereken bir vakadır.

Devletler insan haklarını koruma altına almak ve gerektiğinde harekete geçmek adına yıllar içerisinde birçok anlaşma imzalamış ve bu anlaşmalar neticesinde birtakım uluslararası organları vücuda getirmişlerdir. Oluşturulan en etkin ve üstün kuruluş ise Uluslararası Ceza Mahkemesi'dir. Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsünde düzenlenen; soykırım suçları, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve saldırı suçunun faillerini yargılamak ve hesap vermelerini sağlamak amacıyla kurulan bir mahkemedir. Ayrıca mahkemede taraflar bakımından kişisel sorumluluk ilkesi benimsendiğinden iç hukukta mevcut olan devlet başkanının dokunulmazlığı kavramının uluslararası ceza mahkemesi açısından önem arz etmemesi önemli bir husustur. Bu yönüyle ilkesel açıdan uluslararası hukuk sisteminde kritik bir rol almıştır.

Öncelikle belirtmek isterim ki Mahkeme'nin temeli olan Roma Statüsüne taraf olmayan devletler açısından verilen yakalama ve tutuklama gibi kararlar icrai nitelik arz etmemektedir. Bu yönüyle evrensel olarak tam etkin bir mekanizma olmadığını göz önünde bulundurmak gerekir. Kaldı ki Mahkeme'nin olası bir tutuklama kararı halinde Roma Statüsüne taraf devletlerin bu kararı uygulayabilmesi için hakkında tutuklama kararı verilmiş şahsın kendi ülke sınırları içerisinde bulunması gerekmektedir. Görüldüğü üzere herhangi bir kolluk mekanizması da bulunmayan Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin aldığı kararların uygulanması pratik zeminde neredeyse imkânsız hale gelerek tutuklamaya konu ihlallerin devam etmesinin de önüne geçememiştir.

" Bu durumda Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin temel insan haklarını devlet terörüne karşı ne denli koruma altına aldığı tartışmalıdır. Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne taraf olan devletler açısından Mahkeme'nin kararları bağlayıcı nitelikte olduğundan; taraf devletler Mahkeme'nin verdiği kararları hayata geçirmek adına iş birliği yapmak, tutuklamaları gerçekleştirmek ve belge sağlamak gibi yükümlülüklerle sahiptir. Gazze'de süregelen insan hakları katliamına ilişkin çeşitli ülkelerin İsrail'e politik ve ekonomik birçok alanda açık destek verdiği göz önüne alınacak olursa , Uluslararası Ceza Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Yetkisi, Uluslararası Ceza Mahkemesi kararlarının pratikte bir caydırıcılık arz etmediği açıktır. O halde devletler ve onların dayatmacı tavırları insan haklarından daha üstün bir norm haline gelmektedir. Bu bağlamda yürütmenin yanı sıra yargının da aktörlerine büyük bir görev düşmektedir. "

ASKIDA İNSAN HAKLARI

Birleşmiş Milletler bünyesinde meydana getirilmiş organların içerisinde bağlayıcı karar alabilen yeganesi Güvenlik Konseyi'dir. Beş daimî üyesi (ABD, Çin, Rusya, Fransa ve Birleşik Krallık) bulunan Konsey, dönemsel olarak değişen 10 adet de geçici üyeye sahiptir. Konseydeki 5 daimî üyenin alınacak kararlar üzerinde mutlak veto yetkisi bulunmaktadır. Söz konusu 5 ülkeden herhangi birinin kabul etmediği bir karar alınamamaktadır.

Dünyanın en çok silah üreten ve pazarlayan ülkelerinin, dünya barışı ve insan hakları korumacılığını üstlenmesi gereken bir organda veto yetkisine sahip olması, devletlerin çıkarları doğrultusunda hareket ederek adil bir karar alınıp uygulanmasını zorlaştırdığından Güvenlik Konseyi çoğu kez 5 daimî ülkenin politik tavırlarını yansıtan bir paravan olarak kalmaktadır. Birleşmiş Milletler Soykırım Suçunun Önlenmesi Sözleşmesi'nde tanımlanan ve soykırım suçunu belirten tüm unsurlar İsrail'in Gazze'de giriştiği katliamla birebir örtüşmektedir. 1948 yılında imza edilen Sözleşme soykırımı şöyle tanımlamaktadır: Ulusal, etnik, ırksal ya da dinsel bir öbeğin tümünü ya da bir bölümünü yok etme niyetiyle

- (a) Öbek üyelerinin öldürülmesi;
- (b) Öbek üyelerine fiziki ya da ruhsal açıdan zarar verilmesi;
- (c) Öbeğin, fiziki varlığını tümüyle ya da kısmen sona erdirecek yaşam koşullarıyla yüz yüze bırakılması;
- (d) Öbek içi çoğalmanın engellenmesi;
- (e) Öbek bünyesindeki çocukların başka bir öbeğe aktarılması Eylemlerinden herhangi birinin işlenmesi. 6 Sayılan maddelerden herhangi birinin bile işlenmiş olması soykırım suçunu oluşturması açısından yeterliyken, tüm maddelerin faili olan bir devletin hala uluslararası anlamda yaptırıma uğramamış olması, Birleşmiş Milletler'in demode ve işlevsiz bir kuruluş olduğu yönündeki düşünceleri güçlendirmektedir. Bir diğer husus ise tarafız bir medya ve vicdanlı bir evrensel hafızanın oluşturulmasıdır.

Özellikle bu denli gelişmiş ve eşik atlamış bulunan teknoloji, haklarımız üzerinde gölge eden bir postal olmaktan çıkartılıp; tüm insanların saf gerçeğe ilk elden ulaşabilmesini sağlayacak uluslararası siyasetten ve devletlerarası çekişmeden uzak evrensel bir medyanın oluşmasında baş aktör haline getirilmelidir. Nasıl ki Nazi Almanyası döneminde azınlıklara karşı girişilen soykırım hareketi 80 yılı aşkın bir süre boyunca devamlı insanlığa gösterilmiş ve taze tutulmuşsa, tüm toplumların acısı kutsal kabul edilmeli ve o acıların bir daha yaşanmaması için devamlı olarak gün yüzünde tutulmalıdır. Zira insan onuruna yaraşır biçimde yaşamak, yalnızca en çok dolar milyarderine sahip olan halkların hakkı değildir.

Son olarak bir hukukçu olarak lafzın ve kavramların önemine işaret etmek isterim. Hakkı gasp etmenin en kolay yolu, hâkim dili yönetmekten ve yönlendirmekten geçmektedir. Kavramlar esas anlamlarıyla ilişkilendirilmeli ve zulmün öyküsünü güzelleştirmek için başvurduğu tüm yollar ifşa edilmelidir. Söz gelimi, ABD'nin Irak ve Afganistan başta olmak üzere işgal ettiği topraklara özgürlük getirdiğini iddia etmesi veyahut İsrail'in Ortadoğu'da özgür dünyanın bir kalesi olarak konumlandırılması yalnız ve yalnız suçunu gizlemekte mahir bir hırsızın ve katilin anlatacağı cinsten öykülerdir. Tarihin vicdanlı yüreği, Fransa'nın Afrika'da, ABD'nin Ortadoğu'da ve İsrail'in Filistin'de yaşattığı derin acının gerçek hikayesini muhakkak yazacaktır.

Dikkat edilmelidir ki, "Gazze'de masum insan yoktur; insansı hayvanlar vardır." gibi birçok ahlaksız söylem, yetkili kişiler tarafından tüm dünyanın gözleri içine bakılarak söylenmiş ve mevcut haliyle bir meydan okuma olarak önümüze konmuştur. Bu yalnızca Gazze Halkı'nın değil, tüm insanların haklarına yönelik bir gasp niteliğindedir. Tüm hukuksal yazın ve insanlık vicdanı ne derse desin, herhangi bir insan hakkı ihlali hususunda adım atmak için Batılı devletlerin ikna edilmeye ve harekete geçirilmeye çalışılması ise medeniyetimiz adına sorgulanması acil ve öncelikli olan bir konudur. Mevcut haliyle masum insanların yaşama hakkını koruyabilmek adına Batılı devletlerin müdahil olması olmazsa olmaz bir şart olarak görülmektedir.

Tüm bu işlevsiz yığın içerisinde İsrail'in Birleşmiş Milletler Barış Gücü'ne dahi ateş açacak kadar pervasız ve küstah olması insan haklarını ve onun temsilcilerinin yok sayıldığının bir haykırışı niteliğindedir. Uluslararası organizasyonların işlevsizliği ve insanlık onurunun çiğnenmesi bakımından Filistin halkı deyim yerinde ise "aşıl topuğu" olarak konumlandırılmalı ve tüm bu çürümüş sistemin değiştirilmesi adına tarihi bir dönüm noktası olmalıdır.

Evrensel bir yargı mekanizmasının hayata geçirilmesi için sivil ve politik tüm çabaların en mühim ve çarpıcı dayanağı Filistin'in yaşamış ve yaşamakta olduğu zulümdür. Tam bu sebeple tarih bu defa tekerrür etmemeli, zaman masumiyetini canı pahasına muhafaza eden toplumlara hak vermemelidir. Zira bu asla sayısal bir algoritma meselesi değildir; bu bir yaşama hakkı ve pek tabi bir hukuk mücadelesidir.

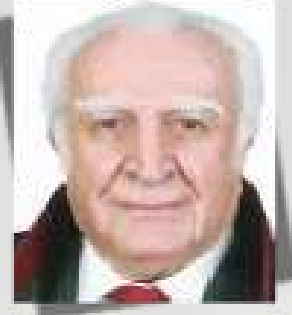

**"Gözyaşları bittiğinde,
Güller, zambaklar yetişecek Gazze'de.
Kutlu Kudüs'te açacak çuha çiçeği. "**

Nuri Pakdil

Gazze

AV. TURHAN AKÇA

O, ölü Doktoru !...

Mahallinde yapılan ceza davası keşifleri yalnız teknik imkansızlıkların değil, araştırma ve soruşturma imkanlarının da pek kıt olduğu o dönemler çok yararlı olur, bazen davanın bütün seyrini değiştirecek deliller elde edilmesini sağlardı.

Mahkeme heyeti, bilirkişiler olay yerinde keşif yaparken, keşif mahallinin civarında bulunanlar, özellikle köylerdeki keşiflerde, köy halkı da dikkatle ve tam anlamıyla, kare kare, dakika dakika keşfi takip ederlerdi.

Yine böyle bir keşifte; Mahkeme başkanı keşif zaptının giriş kısmını yazdırmaya başlamıştı' ki, keşfi takip için keşif mahalline gelen, hemen arkamda duran, ister istemez konuşmalarına kulak misafiri olduğum iki yaşlı köy sakini arasında şöyle bir konuşma geçiyordu;

-Memet(Mehmet), sen bilin bunlar ne vazifedeler?

Memet diye hitap edilen şahıs tam bir bilmiş edası ile anlatıyordu;

-Daktiloyla yazan zabıt katibi, yazdıran Ağır ceza Reisi, yanındakiler, Ağır ceza üyeleri, şu soldaki savcı, şu iki kişiyi bilemiyorum, sağda duran ölenin avukatı, önümüzdeki avukat beyi tanıyorsun, mor resmi elbiseli mübaşir, öbürlerini sen de görüyon (gördüğün gibi) candarmalar. (jandarmalar)

Soru sahibi, kadroyu tam öğrenmek için tekrar sordu;

-Ya şu gözlüklü, kısa, boylu, kırmızı yüzlü, dıbiz kafa kim?

-Ha o mu? O, adlitaip, doktor....

-La Memet, (Mehmet) romatizmalarımdan yatamıyom,(yatamıyorum)gecem gündüzüm birbirine karıştı, zıkkımın sancısı beynime vuruyor. Keşiften sonra bu doktor beye söylesek de hazır ayağımıza gelmişken bana bir baksa, bir ilaç yazsa, bu zıkkım dertten kurtulsam !

Memet, yine bilmiş edasıyla, arkadaşını cevaplıyordu;

-Yok la,o sana bakamaz ki..

-Niye ki ?-

-O, ölü doktoru..

Geh Bili Bili!

Cumhuriyet öncesi Sivas'ta İstinaf Mahkemesi vardır. Bugünkü "mahkeme çarşısı" ismi de buradan gelmektedir.

Sıcak bir yaz günü, ilkindi vakti, istinaf başkâtiplerinden Hulusi Efendi, temyiz mahkemesine gönderilecek bir dosya ile ilgili yazıyı hazırlamaktadır.

Bir taraftan günün yorgunluğu, bir taraftan pencereden süzülen ikindi güneşi Hulusi Efendi'ye rehavet vermektedir.

Bu arada sokaktan geçen fayton atlarının nal seslerine keman, ut, kanun, klarnet, ritim saz ve diğer sazların nameleri karışmaktadır.

Mahkemenin önünden bir düğün alayı geçmekte ve çalgıcılar; "geh bili bili horozum kayboldu" türküsünü söylemektedirler.

Ne var 'ki, Hulusi Efendi, dışarıdaki düğün alayı, çalgıcılarının tatlı nağmelerinden çok kendi işiyle ilgilenmek, elindeki dosyayı o günkü postaya yetiştirmek çabasıdadır... Her zamanki titizliği ile işine devam eder.. Yazıyı bitirip, ilgili dosyayı temyiz mahkemesine gönderilmek üzere hazırlar, o günkü postaya da yetiştirir.

Bir müddet sonra temyiz mahkemesinden dönen bu dosyanın iade üst yazısında aynen şöyle denilmektedir;

"Temyiz tetkikatı için Mahkememize gönderilen, Ağır Ceza Mahkemesi'nin falan esas, karar sayılı ve şu tarihli hükmü ile ilgili, Mahkemenizin şu tarih, şu numaralı üst yazısının tetkikinde, yazı içerisinde geçen; "geh bili bili" kelimesinin manası ve bu dava ile ilgisi anlaşılamadığından tavzihini (açıklanmasını) istemek zarureti ile esasa geçilmeksizin iadesine karar verilmiştir..."

Başkatip Hulusi Efendi, o rehavet içerisinde gayri ihtiyari olarak düğün alayı saz takımının nağmelerinden kısa da olsa bir parçayı yazısının içerisine kattığını öğrenir ve hemen senelerin verdiği engin tecrübesiyle bunu düzeltme yoluna gider...

AV. TURHAN AKÇA

AV. HAKAN ÖZDEMİR

Sosyal Medya Adaleti: Dijital Mahkemelerde Yargılanmak

Adalet, tarih boyunca mahkeme salonlarında aranmış, hakimlerin terazisinde şekillenmiş bir kavramdı. Ancak günümüzde yeni bir mahkeme ortaya çıktı: Sosyal medyanın dijital mahkemesi. Burada ne savcılar var ne de savunma avukatları; deliller çoğu zaman eksik, yargılama süreci ise göz açıp kapayıncaya kadar tamamlanıyor. Peki, bu hız, adaletin kendisi mi yoksa onun çarpıtılmış bir yansıması mı?

Sosyal medya, bireylere seslerini duyurma imkânı sunarak geleneksel hukuk sistemine meydan okuyor. Eskiden yalnızca mahkeme salonlarında şekillenen adalet kavramı, artık tweet'lerle, gönderilerle, yorumlarla belirleniyor. Bir skandal, bir iddia ya da bir hata, saniyeler içinde milyonlarca insanın önüne düşüyor ve adaletin terazisi yerini linç kültürünün kör kuyusuna bırakıyor.

Ancak bu yeni sistemin en büyük sorunu hız ve duygusallık. Gerçek hukuk, delillere, objektif değerlendirmelere ve tarafsızlığa dayanır. Sosyal medyada ise adalet, en çok etkileşim alan tarafın lehine şekilleniyor. Bir kişi hakkında ortaya atılan bir suçlama, kesinleşmemiş bir iddia bile olsa, geniş kitleler tarafından "kesin bir hükme" dönüştürülüyor. Mahkeme kararlarının yıllar sürebildiği bir dünyada, sosyal medya birkaç saat içinde birini suçlu ilan edebiliyor.

Öte yandan, sosyal medyanın sağladığı adalet, bazen geleneksel hukuk sisteminin eksikliklerini tamamlayıcı bir rol de üstleniyor. Yıllarca görmezden gelinen mağdurlar seslerini duyurabiliyor, yasaların dokunamadığı yerlerde dijital toplum baskısı bir tür yaptırım gücü haline gelebiliyor. #MeToo hareketi, kadın şiddetine karşı protestolar veya büyük şirketlerin etik dışı uygulamalarının ifşası gibi örnekler, sosyal medya adaletinin olumlu yönlerine işaret ediyor.

Fakat burada kritik bir soru ortaya çıkıyor: Adalet gerçekten halkın ellerinde mi, yoksa bir algoritmanın yönlendirdiği kitlesel duyguların oyuncağı mı? Sosyal medya, insanların hak arayışını kolaylaştırırken, yanlış bilgiyle bir bireyin hayatını geri dönülemez şekilde mahvedebilir. Bir gün mağdurlara ses olan bu dijital mahkeme, ertesi gün yanlış bir suçlamayla masum birini infaz edebilir.

Gerçek adalet, sabır, titizlik gerektirir.

Adalete ulaşmanın yolu ise tüm gerçekliği ile hukuk kurallarını uygulamaktan geçer. Sosyal medya ise hızlı, sert, her bir kimsenin kendi kuralları ve kendi doğrularının hakim olduğu ve ona göre yargılama yaptığı mecradır. Peki, bizler hangi adaletin peşindeyiz? Hukukun dengeli ve soğukkanlı terazisi mi, yoksa sosyal medyanın anlık ve kişiye özel öfkesi mi? Eğer adalet arıyorsak, onu hangi mahkemede aramamız gerektiğini iyi seçmeliyiz.

AV. FURKAN KILIÇARSLAN

CORPUS IURIS CIVILIS VE MODERN HUKUKA ETKİSİ

Corpus Iuris Civilis, 528-534 yılları arasında Doğu Roma İmparatoru I. Jüstinyen tarafından gerçekleştirilen, Roma Hukuku'ndaki büyük bir reformu temsil eder. Medeni Hukuk Kanunu manasına gelmektedir. Eski Roma yasalarını birleştirmeyi, çelişkilerini gidermeyi, yargılamaları hızlandırmayı, çıkarılan imparatorluk emirnamelerinin ve uzman görüşlerinin toplanmasını amaçlamıştır. Kişi, aile, miras, eşya, ceza, idare, kilise hukukuna kadar geniş yelpazede düzenleme yapmıştır. Sadece 900 yılı aşkın bir süre Doğu Roma yasaları için bir temel olarak kullanılmakla kalmayıp kadar birçok hukuk sistemini de derinden etkilemiştir.

İmparator Jüstinyen ve Derlemenin Nedenleri

Üsküp yakınlarında bir köyde sefalet içinde doğan Justinus, imparatorluk bünyesinde eğitimsiz ve cesur bir asker olarak 518 yılında yönetimi ele geçirdi. 66 yaşında İstanbul'da senato tarafından imparator ilan edildi. İlerlemiş yaşına rağmen çocuğu olmayan Justinus, velayet olarak göstereceği yeğeni Jüstinyen'i evlat edindi. (Stephenson,2023,s.287) Jüstinyen ise dayısının aksine dönemin en iyi hocalarından üst düzey eğitim aldı. Roma Hukuku ve Tarihi konusunda uzmanlaştı ve küçük yaştan itibaren ilgi duyduğu Hristiyan teolojisi alanında bilgisini derinleştirdi. (Gibbon,2020,s.375). 527 yılında Justinus'un ölmesi üzerine yeğeni Jüstinyen imparator oldu. Hem Romalıların hem de Hristiyanların imparatoru olduğu düşüncesiyle imparatorluk tahtına çıkmıştı. Küçülen imparatorluk sınırlarını Roma'nın en güçlü olduğu 1. ve 2. Yüzyıl sınırlarına ulaştırmak en büyük amacı oldu. (Stephenson,s.289). Bu doğrultuda İspanya, İtalya ve Kuzey Afrika'ya başarılı sonuçlar aldığı seferler düzenledi. Jüstinyen'in bu ülküsü, ardılarını ve İstanbul halkını o kadar etkiledi ki Türk ordusu İstanbul surlarını aşip Çemberlitaş Sütunu'na ulaşana kadar imparatorluğun eski haline döneceğini düşünüyordular. (Dukas, sf.178)

Jüstinyen, Tanrı'nın imparatorlara yasa oluşturup onları yorumlama hakkını verdiğini ve bu nedenle ilahi lütuf sayesinde imparatorun kanun koyucu olması gerektiğine inanmaktaydı. Döneminin kanunlarının çok karmaşık durumda olduğunun farkındaydı. Yüzlerce yıllık kanunların birbirleriyle çelişik halde yürürlükte olmasından dolayı adalet mekanizması kargaşa halindeydi. (Vasiliev,2023,s.172) Jüstinyen'in adalet ve düzene yatkın olan mizacı (ismi dahi hukuk manasındadır) Jüstinyen'i bu bozukluklara son vermeye sevk ediyordu. Sonuç olarak hukukun etkin çalışmadığı bir devletin başarısızlığa mahkum olduğu düşüncesi, Jüstinyen'de hakimdi.

MS 3. Yüzyıl ortalarından itibaren hukuk biliminde hızlı bir gerileme yaşandı. Hukuki yayınlar, kanunları araştıramayacak durumda olan yargıçlara yardım amacıyla oluşturulan derlemelerden ibaret hale geldi. Bu derlemeler de doğal olarak kişisel tercihleri yansıtan bir yapıya sahipti. Gerçek hayattaysa yargıçlar bütün kanunları gözden geçirip klasik literatürün tamamına bakmak zorundaydı. (Gibbon,s.375). Böylesi olağanüstü bir uğraş, tek bir kişinin yapabileceğinin çok üstünde bir işti. Ayrıca imparatorluk kanunlarının yayımlanması konusunda merkezi bir organ da yoktu. Bütün bunlar, kanunlara başvuracak herkesin kolayca ulaşabileceği ve toplu halde bütün kanunları kapsayacak bir derlemeye acilen ihtiyaç duyduğunun göstergesiydi.

Hristiyanlığın Roma İmparatorluğu'nun resmi dini haline gelmesinden sonra dinin getirdiği prensipler eski kanunlarla uyumuyordu. Hristiyanlığın temel prensipleri arasında insanlık, merhamet, şefkat ve yumuşaklık varken pagan dönemi kanunlarında tam tersine sertliklere sıkça rastlanıyordu. Bunun sonucunda yeni düşünce tarzına uygun olarak cezalar hafifletildi, kadınların ve çocukların vaziyetleri iyileştirildi. Köleleri azad etme işlemleri ise tamamen serbestleştirilmişti. Mülkiyet hakkının kötüye kullanılmaması prensibi kabul edildi. (Ostrogorsky,2015,s.70). Sonuç olarak Jüstinyen değişen toplum değerleri ve gerileyen imparatorluğu düzeltmek gayesiyle büyük bir derleme hareketine kalkıştı ve bunun köklerini de imparatorluğun altın çağı olarak gördüğü Klasik Roma Hukuku dönemine (MÖ.27- MS.250) dayandırmak istedi. Çok sonraları Corpus Iuris Civilis adını alacak olan bu derlemeler dış görünüşleri itibarıyla mozaik gibidirler. Önceki onlarca imparatorun emirnamelerinden ve sayısız hukukçunun eserlerinden kesilen küçük parçalar yan yana getirilerek bir kompozisyon yaratılmıştır.

İmparatorluğun dini Hristiyanlık olmasına rağmen oluşturulan derlemeler ilginç bir şekilde seküler yapıdadır. Bu durum Roma medeniyetindeki kuralların iki yapılmış olmasından kaynaklanmaktadır. İus, insan yapımı kurallardır; fas, ilahi kurallardır. Bundan dolayı eski dönemlerinden beri Roma Hukuku'nun kural koyucuları seküler yapıdaki kanunlar ortaya koymuştur. (Keskin,s.604) Elbette ki Corpus Iuris Civilis

Tanrı'ya ve teslis inancına atıf yaparak söze başlıyor ve Hristiyanlığı sık sık hatırlatıyordu ancak dini konuları dahi seküler imparatorluk hukuku içinde dilediği gibi düzenliyordu.(Goldsworthy,2023,s.510) Zaten çok dindar kişilikli olan Jüstinyen böylece kendisini hem dünyevi hem de ilahi iktidarın tek sahibi olarak kabul ediyordu. (Ostrogorsky,s.72) Batı Avrupa'da, Roma geleneğinin kaybolması merkezi-güçlü devlet yoksunluğuyla birleşerek dünyevi ve ilahi iktidarın Roma Kilisesi etrafında şekillenmesine neden olmuştur.

Codex Iustinian: Aslında bu ihtiyacı karşılamak üzere daha önce de derlemeler yapılmıştı. Codex Gregorianus, Codex Hermegenianus, Codex Theodosianus gibi eserler yeni yapılacak derleme için temel oluştuyordu. Bu derlemeler belli bir tarih aralığında yayımlanmış kanunları ihtiva edip önceki hukuk literatüründen üstünlük bashediyordu. Jüstinyen ise kendi dönemine dek yayımlanmış imparatorluk emirnamelerini kapsayan bir koleksiyon oluşturmaya karar verdi. Üstlenilen bu görevde yardımcısı ve işin merkezindeki kişi ise Pamfilya'nın Side şehrinde Tribonianus'tu.(Vasiliev,s.173) Tribonianus olağanüstü enerjik bir hukukçu olmasının yanı sıra muazzam genişlikte bir özel kütüphaneye de sahipti. Bu kütüphanenin derleme çalışmalarının altyapısını oluşturduğu aşikâr. (Mitchell,2016,s.192)

528 yılı Şubat ayında dokuz avukat ve bir profesörden oluşan bir komisyon toplandı. Komisyonunda İstanbul Hukuk Okulu hocası Theofilos ve Tribonianus da vardı.(Emiroğlu,2002 s.86) (Bu bahsedilen İstanbul Hukuk Okulunun, şu anki İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi arazisi içerisinde olduğu düşünülmektedir.) Komisyonun çözmek zorunda olduğu mesele daha önce oluşturulan bu 3 kanunnamenin revize edilmesi, kullanılmayan hükümlerin ayıklanıp daha sonra çıkarılan kararnamelerin belli bir sistem dahilinde toplanmasıydı. Komisyon başarıyla bu yükün altından kalktı ve 529 Yılı Nisan ayında 12 kitaptan oluşan Codex Iustinian meydana getirildi. Bu derleme Hadrian (MS. 76 - MS.138) döneminden itibaren Jüstinyen dönemine kadar olan yayımlanmış kanunları içeriyor ve önceki 3 kanunnameyi ise ilga etmiş oluyordu. Diğer derlemelerin yayımlanmasından ve çıkarılan emirnamelerden sonra 534 yılında tekrar gözden geçirildi. Elimizde bulunan nüsha da bu ikinci versiyonudur.(Ostrogorsky,s.69) İçerisinde bulunan ilk kitap Kilise Hukuku, yedi kitap Özel Hukuk, bir kitap Ceza Yargılaması Hukuku, üç kitap da İdare Hukuku ayrıntıları üstünedir.

Digesta: Jüstinyen, Codex Iustinian'ın daha önce görülmemiş ölçüde başarılı olduğunun farkınavarınca bunu daha da ileriye götürdü. Klasik literatürün de derlenmesine karar verdi. Bu ise kendine özgü bir işti, daha önce yapılmamıştı. (Ostrogorsky,s.69) 530 yılında o zamana kadar bilinen bütün büyük Romalı hukukçuların eserlerinin derlenip Hristiyan ahlakıyla yeniden yoğrulmasını, alıntılarda bulunulmasını, çelişik ve uygulamadan düşmüş olan hükümlerin ayıklanmasını ve sistematik bir şekilde düzenlenmesi için Tribonianus'u görevlendirdi. Tribonianus başkanlığında on bir avukat, İstanbul ve Beyrut Hukuk Okullarından ikişer profesör ve bir memur olmak üzere on yedi kişiden oluşan bir komisyon kuruldu. Jüstinyen'in önceki komisyonunda olduğu gibi burada da avukat ağırlıklı komisyon kurması takdire şayandır. Uygulamaya hakim kişilerin derleme sürecinde etkin olmasını istiyordu. Bu komisyonun görevi ise daha da ağırdı. Üç milyonu aşkın satırın incelenip iki bin kitabın okunması gerekti. (Vasiliev,s.174) Bu bahsedilen kaynakların sadece Roma'nın imparatorluk döneminden olmadığını cumhuriyet döneminden de olduğuna dikkatinizi çekmek isterim. MÖ. 509'dan başlamak üzere 1000 yıllık bir zaman aralığının hukuki eserleri derlenmekteydi. (Keskin,s.603)

Komisyon sadece 3 yılda bu ağır yükün altından kalktı. Digesta adı verilen derleme 533'te yayımlandı. 50 alt başlığa sahipti ve imparatorluğun her yanında hukuk uygulamalarında derhal karşılığı buldu.Bununla beraber Digesta kanun olarak uygulanamayacak kadar kullanışsızdı. Çünkü soyut değil somut hükümleriçermekteydi. Yargıç önündekiuyuşmazlığa çözüm getirmek için Digesta'daki binlerce somut olay arasından eşini ya da benzerini bulmak zorundaydı. Digesta hızlıca derlenmesinden dolayı Codex Iustinian'a göre çok daha kusurludur. İçerisinde bir çok tekrar, çelişik ve hükmünü yitirmiş kararlar mevcuttur. (Vasiliev, s.174) Digesta'nın asıl önemi günümüze dek ulaşamayan Roma hukuk yazıcılığının aktarılmasında yatar. Institutiones: Jüstinyen, derlemelerin dilinin ağır olacağını biliyordu. Herkes böylesinemuazzam bir bilgi kütlesini kaldırabilecek, yorumlayacak yetkinlikte olamazdı. Hukukun sırlarına vakıf olmak isteyen genç bir adamın bu kitaplarla hukukta ihtisas yapması imkansızdı. (Vasiliev,s.172) Bu nedenle öğrenciler için kullanışlı bir el kitabı düzenlenmesi gerekti. 400 yıl önce Gaius tarafından yazılmış olan Institutiones (Kurumlar) adlı kitabın esas alınarak daha basit bir dil ile dönem şartlarına göre yazılmasını emretti. Tribonianus, İstanbulHukuk Okulu'ndan Theofilos ve Beyrut HukukOkulu'ndan Dorotheus bu eseri meydana getirdiler. Digesta'yla beraber 533 yılında yayımlandı. Ders kitabı olarak kullanılması

amaçlanmasına rağmen diğer iki kitap gibi kanun hükündedir. Jüstinyen, Institutiones'in önsözünde eseri kanunları öğrenmeye gençlere ithaf eder. (Emiroğlu,2002 s.88) Jüstinyen'in ağzından konuşma üslubuyla gençlere ders verilir gibi bir tarzda hukukun genel kavram ve ilkeleri anlatılmaktadır.(Stephenson, s.298) 4 kitaba bölünmüştü; Kişiler Hukuku, Eşya Hukuku, Ceza Hukuku, Haksız Fiil.(Gibbon, s.387) Bütün bu derleme hareketlerine paralel olarak hukuk öğreniminde de değişiklikler yapıldı. 1. Sınıflara hakaret içeren lakaplar takılmasını yasakladı ve Yeni Jüstinyenler olarak hitap edilmesini istedi. Hukuk öğrenimi 5 yıla çıkarılıp ilk yıl eğitiminin konusu Institutiones, 2, 3 ve 4. yıllarda Digesta, 5. Yılda ise Codex Iustinian üzerinden öğretim verildi. (Vasiliev, s.172)

Novellae: Codex, Digesta ve Institutiones'in tamamlanması (533) ile Jüstinyen'in ölümü (567) arasındaki sürede çıkarılan emirnamelerin toplanmasından oluşur. Corpus Iuris Civilis'in bir parçası olarak tasarlanmamıştır. Tamamlayıcı mahiyette sonraki yüzyıllarda dâhil edilmiştir. Diğerlerinin aksine çoğunlukla Yunanca kaleme alınmıştır. Özellikle miras hukukuyla ilgili olmakla beraber aile hukuku ve kefalet hususunda yenilikler getirmiştir.

Corpus Iuris Civilis'in Kayboluşu

Roma Hukuku Jüstinyen zamanındaki biçimiyle ruhen İstanbul'un Fethi'ne kadar yürürlükte kaldı. Ancak daha derleme zamanında bile büyük bir toplumsal dönüşüm yaşanmaktaydı. Jüstinyen her ne kadar aksini düşünüp İspanya, Afrikave İtalya'yı tekrar fethetse de imparatorluk doğulu bir devlet haline gelmişti. Latince artık saray çevresinde ve balkanlardaki izole kalmış yörelerde konuşulur hale gelmişti. Halkın dili Yunancadır ve doğal olarak Latince yazılmış olan derlemeler uzun süre dönüşüm göstermeden kalamadı.(Mitchell,s.193) Institutiones'in yazarlarından olan Theofilos bu kitabı Paraphrasis adlı eseriyle Yunanca olarak açıklamak zorunda kaldı. Devam eden yıllarda Jüstinyen de dahil olmak üzere halefleri bir çok kısmı değiştirdi veya kaldırdı. Zamanla büyük sayıda kanun maddesi ortadan yitip gitti.(Gibbon,s.385) 3. Leon, 741'de Jüstinyen kanunlarındaki çelişkileri gidermek ve zamanına uyarlamak için 60 kitaptan oluşan Ecloga'yı, Rodos Deniz Kanunu (Nomos Rodion Nautikos) ve Köylüler Kanunu'nu (Nomos Georgikos) yayımladı.(Kurul, s.532) (Baskıcı,sf.191)

Nihayetinde 450 yıl sonra tarih tekerrür etti. Makedonya'daki ücra bir köyden çıkan eğitimsiz ve gözü pek imparator 1.Basileus, kanun derleme hareketine girişti. 886 yılında küçük hacimli ve özet niteliğinde olan Epanagoge'u yayımlayarak ile Jüstinyen hukukunda günün ihtiyaçlarına göre küçük değişiklikler yaptı ancak bu konuda Jüstinyen kadar şanslı değildi. Derleme hareketini tamamlayamadan öldü. Oğlu olan Bilge 6.Leon, babasından nefret etmesine rağmen miras aldığı derlemeyi tamamladı ve Basilica adıyla yaşattı. Basilica'nın etkisi ise bölgesel kalmıştır. (Orhun,s.271, Ostrogorsky,s.223, Baskıcı, sf.191)

Corpus Iuris Civilis'in Geri Dönüşü

Jüstinyen'in Cermenlere karşı düzenlediği İtalya seferi başarıyla sonuçlandı ancak uzun süre elde tutulamadı. Yine de halkın Yunanca konuştuğu Ravenna kentinin, Roma İmparatorluğu'yla bağları devam etti. Corpus Iuris'in parçaları burada yok olmaktan kurtulurken toplum belleğinden silinmekten kurtulamadı. Yaklaşık 550 yıl sonra 11. Yüzyılın sonunda Pisa kütüphanesinde Digesta metinlerinin bulunmasıyla beraber sadece hukuk değil eğitim sistemi de bambaşka bir yola girdi. 1088 yılında dünyanın en eski üniversitesi olan Bologna Üniversitesi, bulunan hukuki metin parçalarının üzerine çalışılması için kuruldu.(Keskin,s.615, Orhun,s.271-272) İrnerius toplanan hukuki metinler üzerinde Gloss adı verilen karakteristik bir çalışma sistemi uyguladı. Önce metinde bulunan hukuki terimleri ve kavramları, sonra bunları kullanarak metindeki sırasına göre cümleleri ve paragrafları açıkladı. Bu açıklamaları ise sayfa kenarlarına ve satır aralarına yazdı. Bu çalışma biçiminitakip edenlere ise Glossatör adı verildi.(Keskin,s.618) Hukukçular olarak bizler bu sistemi yakından tanıyoruz. Herhangi bir kanun şerhi kitabınıelimize aldığımızda İrnerius'un 950 senelik methodologyla incelemekteyiz. Bu nedenle İrnerius hukuk biliminin kurucularından sayılır.

Corpus Iuris Civilis'in bir milyon kelimeyi aşan devasa hacmi nedeniyle bütün kayıp parçaların tamamlanması yüz elli seneye yakın bir zaman aldı. Bu süre içerisinde glossatörlerin çalışmaları çok ilerlemişti. Birbirlerine atıf yapar hale gelmeleri nedeniyle hukuk bilimi de gelişmiş oldu. Metin yorumlama teknikleri, metinleri açıklama, anlam bulma gibi konularda uzmanlaşmış glossatörler ortaya çıktı. İrnerius'tan sonra sadece bir yüz yılda matbaanın yokluğuna rağmen 96.000 açıklama yapılmıştı. Accursius, o zamana kadar olan tüm bu açıklamaları mahkemelerde kullanılmak üzere Glossa Ordinaria adıyla 1230'da bir araya getirdi.(Keskin, s.620) 1583 yılında Fransız yargıç Dionysos Gothofred Corpus Iuris Civilis adıyla ilk defa 4 kitabıbir araya getirip tam olarak yayımladı.(Emiroğlu, s.86,87) Bologna Üniversitesi'nde yetişen hukukçular memleketlerine döndüklerinde belleklerinde Roma Hukuku'nu da götürdüler. Avrupa Ortaçağı'nın karanlığında yaşayan bu hukukçuların Corpus Iuris Civilis'in yetkinliğine ve tekniğine hayran kaldıkları çok açıktır.

Jüstinyen'in 38 yıllık uzun hükümdarlık hayatındaki sayısız restorasyon hareketinden günümüze Corpus Iuris Civilis dışında Osmanlı imarisi için zirve noktayı temsil eden Ayasofya ve Sakarya'daki Jüstinyen Köprüsü kaldı. Günümüzde Roma hukukundan ve bu hukukun modern hukuklar üzerindeki etkisinden söz edildiğinde kastedilen Corpus Iuris Civilis hukukudur. Batı Avrupa'nın Roma Hukuku'na ilgili ve hayranlıkla yaklaşımı sonucunda birçok ülkenin hukukunda yer aldı. Fransız, Alman, İsviçre Medeni Kanunları, İsviçre Borçlar Kanunu Corpus Iuris Civilis'in belirgin etkileriyle şekillendi. Bu kanunlar ise Avrupa'daki diğer devletler tarafından iktibas edildi. Roma kanunlarının en önemli içerikleri günümüzdeki kanunların paragrafları ve bölümleri arasında kullanılmış ve bu başlıklar altında görevlerini icra etmişlerdir. (Vasiliev, s.177) Bugün Latin Amerika ülkelerinden Japonya'ya, Afrika'dan ABD'nin kimi eyaletlerine kadar Roma İmparatorluğu'nun ayak basmadığı yerlere Roma Hukuku nüfuz etmektedir. (Orhun, s.279) Gariptir ki Jüstinyen'in dünyayı fethetme ideali askeri olarak değil hukuki olarak, üstelik düşmanlarının eliyle gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'nin bu uzun soluklu maceraya katılması manalıdır. Çünkü Corpus Iuris Civilis, Anadolu'nun dört bir yanında doğmuş hukukçular tarafından yine bu topraklarda yaşayan vatandaşlar için meydana getirilmişti. Günümüzde Türk hukuk sistemi bir çok noktada Corpus Iuris Civilis'in mirasını taşımaktadır. 17 Şubat 1926 tarihinde İsviçre Medeni Kanunu iktibas edildi. İlerleyen zamanlarda Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu gibi Roma Hukuku'ndan yoğun izler taşıyan kanunlar kabul edildi. (Emiroğlu, s.96) Roma Hukuku'nun Türk hukuk sistemi üzerindeki en büyük etkisi borçlar hukuku alanında olmuştur. İsviçre Borçlar Kanunu tamamen Romanist bir nitelik taşımaktadır. (Orhun, s.279) Böylece Corpus Iuris Civilis uzun bir ayrılıktan sonra yaratıldığı topraklara dönmüş oldu.

KAYNAKÇA

Baskıcı M.Murat, Bizans Döneminde Anadolu, 2022

Emiroğlu Dr.Haluk, Roma Hukukunun Bilgi Kaynaklarından Corpus Iuris Civilis Ve Türkiye'de Hukuk Resepsiyonu, 2002

Dukas, Bizans Tarihi, 1956

Gibbon Edward Roma İmparatorluğunun Gerileyiş ve Çöküşü, İstanbul, 2020 Goldsworthy Adrian, Roma Nasıl Çöktü, İstanbul, 2023

Keskin Oğuzhan Bekir, Modern Hukuki Sistemin Temelleri Üzerine Bir Giriş Çalışması: Geç Ortaçağ'da Corpus Iuris Civilis'in Keşfi Ve Etkileri

Kurul Erkan, Rhodos'luların Denizcilik Yasası: Νομος 'Ροδίων Ναυτικός

Mitchell Stephen ,Geç Roma İmparatorluğu Tarihi, Ankara, 2016 Stephenson Paul, Yeni Roma, İstanbul, 2023

Orhun Murat, İustinianus'un Hukuk Reformasyonu, 2015 Ostrogorsky Georg Bizans Devleti Tarihi, Ankara, 2015

Vasiliev Alexander A., Bizans İmparatorluğu Tarihi, İstanbul, 2023

AVUKATLIK MESLEĞİNİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

AV. AHMET TURAN YALÇIN

Avukatlık mesleği, hukuk devletinin temel unsurlarından biri olup, bireylerin hak arama özgürlüğünün en önemli güvencelerindendir. Ancak, avukatlar mesleklerini icra ederken birçok yapısal ve pratik sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Bu sorunların başında ise mesleğe yönelik şiddet olayları, ekonomik zorluklar ve yüksek vergi yükü gelmektedir,

1. Avukatlara Yönelik Şiddet Olayları: Son yıllar da, avukatlara yönelik fiziksel ve psikolojik şiddet olaylarında ciddi bir artış yaşanmaktadır. Hukuki yardım sağladıkları kişiler veya karşı tarafça tehdit edilen, darp edilen, hatta öldürülen meslektaşlarımızın sayısındaki artış, hukuk sisteminin güvenliğini de tehlikeye atmaktadır. Avukatın, bağımsız, savunma hakkını özgürce kullanabilmesi adına güvenli çalışma koşullarına sahip olması zorunludur.

Bu bağlamda, avukatlara yönelik saldırıların "kamu görevlisine karşı işlenen suçlar" kapsamında değerlendirilmesi ve failer hakkında caydırıcı cezaların uygulanması gerekmektedir. Ayrıca baroların, avukatların korunmasına yönelik geliştirdiği tedbirlerin güçlendirilmesi, adliye binalarında ve duruşma salonlarında güvenlik önlemlerinin artırılması büyük önem taşımaktadır.

2. Avukatların Ekonomik Sorunları: Avukatlık mesleği, kamuoyunda yüksek kazançlı bir meslek olarak görülse de, gerçekte birçok avukat ciddi ekonomik sıkıntılar yaşamaktadır. Özellikle gen avukatlar, düşük ücretler, yüksek ofis giderleri ve yoğun rekabet nedeniyle sürdürülebilir bir gelir elde etmekte zorlanmaktadır. Ücret tarifelerinin yetersizliği ve serbest çalışan avukatların gelir güvencesine sahip olmaması, mesleki sürdürülebilirliği tehdit etmektedir.

Bu kapsamda, asgari avukatlık ücret tarifelerinin güncellenmesi ve ekonomik istikrar sağlamak amacıyla meslektaşlarımıza düşük faizli kredi imkânları sunulması gerekmektedir. Aynı zamanda, zorunlu müdafilik ve adli yardım hizmetleri karşılığında ödenen ücretlerin günümüz ekonomik koşullarına uygun şekilde artırılması elzemdir. Nitekim söz konusu iki husus özellikle mesleğe yeni başlayan meslektaşlarımız için önemli bir gelir kaynağı durumundadır.

3. Avukatların Vergi Yükü: Avukatlar, gelir vergisi, KDV ve stopaj gibi çeşitli vergiler nedeniyle ağır bir mali yük altındadır. Serbest meslek erbabı olarak çalışan avukatlar, yüksek vergi dilimleri nedeniyle kazançlarının önemli bir kısmını vergi olarak ödemekte, ancak birçok gideri ise vergiden düşememektedir. Bu durum, serbest çalışan avukatlar ile kurumsal yapı altında çalışan meslektaşlarımız arasında mali dengesizlik yaratmaktadır.

Avukatların üzerindeki vergi yükünün hafifletilmesi için kademeli vergi sisteminin uygulanması ve mesleki giderlerin daha geniş kapsamda vergiden düşülebilmesi yönünde düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca, serbest çalışan avukatların KDV oranlarının düşürülmesi ve vergi muafiyetlerinin genişletilmesi gibi adımların atılması, mesleğin ekonomik sürdürülebilirliği açısından hayati önem taşımaktadır.

SONUÇ: Avukatlık mesleğinin karşı karşıya olduğu bu temel sorunlar, hukuk sisteminin etkinliği ve adil yargılama ilkeleri açısından ciddi tehditler içermektedir. Avukatların güvenliği, ekonomik koşulları ve vergi yükleri konularında yapılacak yasal düzenlemeler, yalnızca meslek mensuplarını değil, aynı zamanda toplumun adalete erişimini de doğrudan etkileyecektir. Hukukun üstünlüğünü korumak ve avukatlık mesleğinin saygınlığını artırmak adına, yetkililerin ve hukuk camiasının bu konular üzerinde ciddiyetle durması elzemdir.

**“Kötülüğü adaletle, iyiliği de
iyilikle karşıla.”**

Lao-Tse

İYİLİĞİ YAŞAT

Dünya bir savaş meydanı, en temel de iyilik ve kötülüğün mücadele ettiği bir meydan;

Gündelik yaşadığımız, yaşatılan ve yaşatılmak istenen ne varsa bu iki duruma hizmet ediyor aslında,

Gerek evimizde, okulda, arkadaşlık ortamızda, iş yerinde; gerekse televizyonda, internette vesosyal medyada bu savaş hep oluyor. Haberlerde geçen; eşine hakaret etti haberi,

İzlediğimiz filmde lüks içinde yaşamının üstün gösterilmesi,

İş ortamında; “çalışsan ne olacak ki kıymet mi biliniyor” şeklindeki, çalışanların kendi aralarında birbirlerine dert yakınmaları.

En büyük yanlışlık ise; bu durumları normal görüp; alt tarafı bir haber bir film ya da arkadaşımızın iç dökmesi deyip geçmemiz,

Aslında ne oluyor; aslında zehirleniyoruz, önce zihnimiz, sonrasında bilinçaltımız ve duygularımız zehirleniyor; hayata, insanlara önyargılarla ve korkularla bakıyoruz. Sadece hayata ve insanlara mı değil kendinize de;

İyilik ya da kötülüğün propagandası bilinçli veya bilinçsiz olarak ya bize yapılıyor; ya da biz yapıyoruz.

Meşhur bir hikâye vardır; adamın biri devesi ile çölde ilerlerken yerde yüzükoyun yatan birini görür, hemen koşar yanına varır. Adamı düzeltir adam susuzluktan ve yorgunluktan bitmiş haldedir. Adamın önce yüzünü yıkar, kırbasından su içirir, adam bir müddet sonra kendisine bu iyiliği dokunan adama bir tekme vurur ve devesini aldığı gibi kaçmaya başlar. İyilik yapan adam kaçan kişinin arkasından bağırır ve şöyle der; “sakın bu yaptığın kötülüğü kimseye anlatma “kendisine bu şekilde bağırıldığını duyan adam “neden”der. Eğer bu yaptığın kötülüğü anlatırsan iyilik yapacak olanlara engel olursun der.

Olumsuzlukları görmeyip polyannacılık mı oynayalım, her şey yolunda gidiyor harikulademi ki, gül var doğru, ama dikende var, dikenleri görmezden mi geelim denilebilir.

Bunlar doğru, ancak hem doğru olup hem de işe yarar olan bilgi ise; Bir problem bir sorunu olduğunda; çözüm arama, doğru olana katkıda bulunma dışında söylenen dillendirilen her söz; problemlerimizi sorunlarımızı çözmeyeceği gibi onların daha da artmasına katkı sağlayacaktır.

Sadece, ama sadece çözümlere odaklanalım,
Biz sadece iyi olanı güzel olanı anlatalım,
İyi olanı güzel olanı dinleyelim,

ÖMER FARUK KIZILÖZ
Sivas Adliyesi Zabıt Katibi

İyi olanı güzel olanı arayalım,

Biz sadece iyi olmasına, güzel olmasına çalışalım,

İyiye yoralım ve iyi havale delim,

İyiliği yaşatalım, iyilik ancak böyle artar, ancak böyle huzuru doğruyu yüzlerdeki tebessümü artırabiliriz ve ancak insanlar böyle olursa birbirlerine güvenebilir; birbirlerini sevebilir.

Arkadaşımız bize derdini anlatıyorsa; ona çözüm yolu sunalım, tabiri caizse oturup onunla ağlayıp derdini dertlerini daha da depreştirmeyelim,

Bize yapılan haksız bir eleştiri var ise önce bunu kafadan reddedip içselleştirmeyelim ve kendimizi zehirlemeyelim, evet iyiliğin propagandasını yapalım. Yukarıda belirttiğim üzere çözüm arama ve katkıda bulunma düşüncesi dışında ki olumsuz haber ve bilgileri ne zihin dünyamıza alalım ne de biz başkalarına söyleyelim.

Çünkü kötülüğü düşünmek, konuşmak; bizi daraltır, küçültür, çirkinleştirir ve insanlarla olan ilişkimizi bozar. İyi düşünmek iyiyi aramak, nihayetinde iyi olmak ise; bizi geliştirir, bizi güzelleştirir; bizim diğer insanlarla sağlam bağlar kurmamıza yardımcı olur ve bizi yüceltir.

Rüyalarım

Rüyalarımda maarif bir el,
Dokunur tenime müşfik kisveli.
Nerdesin ey altın kelepçe gel,
Takılıp rüyalarımından çıkar o eli.

Dayanılmaz bir pençe rüyalarım,
Belki de bir işkence rüyalarım.

Rüyalarımda çıldırtan bir çift göz,
Yakıp kül eder hiç sönmeyen ferî.
Nerdesin yılanı deliğinden çıkaran tatlı söz,
Dil döküp rüyalarımından çıkar o gözleri.

Dayanılmaz bir an rüyalarım,
Belki de bir imtihan rüyalarım.

Rüyalarımda alev buseli kor dudak,
Yakar durur yüreğimi geceden beri.
Uyan artık uyuyan prenses kalk,
Bak sardı gönlümü ateş çemberi.

Dayanılmaz bir haz rüyalarım,
Belki de bir ikaz rüyalarım.

Rüyalarımda Sen hülyalarımda Sen,
Hayırdır İnşallah tabirini sorduğum.
Ey gönlümün maverasına çizilen desen,
Uyanıkken görüp uykuda yorduğum.

Dayanılmaz çetin ve sert rüyalarım,
Bil ki Seninle tatlı bir dert rüyalarım.

Abdurrahim ZARARSIZ

Yıldızlara baktırdım fallara çıkmıyorsun,
Seni görmem imkansız rüyalarım olmasa.
Pencereden bakmıyor yollara çıkmıyorsun,
Seni görmem imkansız rüyalarım olmasa.

Zor mu geldi kalbinde bana sevgi saklamak,
Yakıp gittiğin yeri dönüp bir kez yoklamak.
Değil sabaha kadar seni öpüp koklamak,
Seni sarmam imkansız rüyalarım olmasa.

Sevmesem özler miyim seni can pahasına,
Ne olur bir fırsat ver, beni bir daha sına.
Adını söyleyemem senden bir başkasına,
Seni sormam imkansız rüyalarım olmasa.

Düşlerimde incitsem günlerce uyuyamam,
Sana değil, saçının bir teline kıyamam.
Yıllar sonra dönsende' nerde kaldın' diyemem,
Seni kırmam imkansız rüyalarım olmasa.

Yalvarırım mektup yaz beş dakkani ayır da,
Su serp yanan sineme sağlığını duyur da.
Yaban gülü gibisin dağda,kırda,bayırda,
Seni dermem imkansız rüyalarım olmasa...

Cemal SAFİ

Yolları 'Rüyalarım' da kesişmiş iki şair...

38 yaşından sonra şiirlerini yazmaya başlayan Cemal Safi, şair kimliğiyle tanındı. 1990 yılında "Bu Gece Kalıyorum" adında şiir kaseti çıkardı. 1993 yılına kadar yazdığı şiirleri, Vurgun adlı ilk kitabında toplandı. 2000 yılında Sende Kalmış, 2002 yılında Kıyamete Kırk Kala ve 2008 yılında Ya Evde Yoksan adlı şiir kitapları yayımlandı. Şairin bu güne kadar 40 tanesi Orhan Gencebay tarafından olmak üzere Zekâî Tunca, Selçuk Tekay, Onur Akay ve Candan Erçetin gibi ünlü sanatçı ve besteciler tarafından 150 civarında şiiri bestelendi. Şiirleri İtalyanca, Romence ve Arnavutça'ya çevrildi. Eserlerinde yalın bir dil kullandı. Türkçeyi güzel ve etkili kullandığı için Türk Dil Kurumu tarafından Türkçeyi en etkin ve güzel kullanan şair ödüllünü aldı.

BİR ŞİİR
İKİ ŞAİR

Derleyen:
Av. Zeynep KARAKAYA

İŞ HUKUKUNDA MOBBİNG OLGUSUNUN DEĞERLENDİRMESİ

AV. ESENGÜL YOLCU

GİRİŞ

Mobbing gelişmiş sosyal devletlerin gündeminde uzun yıllardır bulunan bir kavramdır. Daha huzurlu, barışçıl ve verimli bir çalışma ortamı isteği kişilerde buna en büyük tehdit olan mobbing ile ilgilenme ve yaşanan bazı olguların bu kavram altında toplanması ve ifade edilmesi sonucunu doğurmuştur. Anayasa'da ve Türk Ceza Kanununda da düzenlenmiş olan mobbing yalnızca bir iş hukuku problemi olmayıp sosyal hayatın birçok alanında olumsuz etkileri görülebilecek birçok hakkı birden ihlal eden bir olgudur.

1. TERMİNOLOJİ

Mobbing, kişinin saygısız ve zararlı bir davranışın hedefi olmasıyla başlayan bir süreçtir.

Latince "kararsız kalabalık" anlamına gelen "mobile vulgus" sözcüklerinden türemiştir.

İş yaşamında ise mobbing kavramının ilk kez, 80'li yılların başında İsveç'te yaşayan Alman asıllı endüstri psikoloğu Heinz Leymann tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Leymann, mobbingi "bir veya birkaç kişi tarafından, bir diğer kişiye yönelik (nedeni, düşünce ve inanç ayrılığından kıskançlık ve cinsiyet ayrımına kadar çok çeşitli olabilen), sistematik bir biçimde, düşmanca ve ahlak dışı bir iletişim yöneltilmesi şeklinde ortaya çıkan bir çeşit psikolojik terör" olarak tanımlamaktadır.

MOBBİNGİN İŞ HUKUKUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

1. GENEL OLARAK

Mobbing işçi ile işveren arasındaki iş akdinin gereğinin yerine geldiği işyerinde meydana gelmektedir.

İşverenin gerek kendi fiilleriyle gerekse diğer çalışanların psikolojik taciz olarak nitelenen fiilleri engellemesi İş Kanunu gereğince onun işçiyi koruma ve gözetme borcu kaynaklanır. Mobbing olarak nitelenebilecek fiiller aynı zamanda haksız fiil de oluşturabilir. Ancak koruma ve gözetme borcu niteliği itibarıyla haksız fiil teşkil etmeyecek konularda da yükümlülük yükler. Bu nedenle işçiyi zarar veren fiil ister haksız fiil teşkil etsin, isterse etmesin, yükümlülüğünü yerine getirmeyen işverenin aynı zamanda borca aykırı davranışı söz konusu olur. Bu nedenle mobbing borca aykırılık ve koruma ve gözetme yükümlülüğünün ihlali yanında, işverenin işçinin kişilik haklarını gözetme borcu, eşit davranma borcu ve hakkın kötüye kullanılması açısından da incelenmesi gerekir. Mobbing, bir çalışanın işyerinde sistematik olarak psikolojik tacize maruz kalmasıdır. Bu, uzun süreli, sürekli ve kasıtlı bir şekilde yapılan olumsuz davranışları içerir. Mobbing, çalışanın mesleki performansını, psikolojik sağlığını ve motivasyonunu ciddi şekilde olumsuz etkileyebilir.

2. KORUMA VE GÖZETME BORCU

Mobbing ile işçinin temel olarak korunması ve gözetilmesi borcu ihlal edilir. Doktrinde koruma ve gözetme yükümlülüğü; küçük düşürücü ve alaycı hareketlere karşı korunması, birlikte ikametgâh halinde korunması, eşit muamele yükümlülüğü, iş verme yükümlülüğü, beraberindeki malların korunması gibi başlıklarda değerlendirilebilir.

Doktrinde Borçlar Kanunu 'nun 332' nci maddesi hükmünün işçinin somut tehlikeler yanında, kişilik değerlerinin de korunmasını kapsadığı yönünde görüşler mevcuttur. Temel kanun olan Borçlar Kanununun 332'inci maddesinin kısa hükmünün lafzından işverene, işçinin kişilik haklarının korunması yönünde bir yükümlülük yüklediği şeklinde çıkarım yapmak mümkün değildir. İşçiyi gözetme borcunun diğer hukuki kaynağı İş Kanunu 'nun 77'inci maddesidir. İş Kanunu'nun 77/1 maddesi uyarınca, "işverenler, işyerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksanziz bulundurmamakla yükümlüdürler". Burada BK. m.332 'den farklı olarak "işçinin niteliği dikkate alınmak suretiyle hakkaniyet derecesinde işverenden beklenebilecek önlemler" kriterinin yerini, "bilim ve teknolojinin gerektirdiği tüm önlemler" almıştır. Bu değerlendirmeye göre bilim ve teknolojinin ulaştığı en son durumda işçinin psikolojik sağlığının tacizlere karşı korunmasının, gerek işçinin verilen işi yerine getirme, gerekse işverenin gözetme yükümlülüğü kapsamında yeri olduğu sonucu çıkarılabilecektir.

Mobbingin sonucu olarak verim düşüşü, akıl ve fizik sağlığındaki bozulma ve bunun işverence haklı fesih sebebi olarak değerlendirilmesi halini karşımıza getirmektedir. Ancak işçiyi koruma ve gözetme borcunu yenine getirmeyen işverenin mobbingin sonucunu fesih nedeni olarak kullanması hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilerek korumaya değer görülmemelidir. Bu nedenle aşağıda ayrıntılarıyla değerlendirilecek olan koruma ve gözetme borcunun ihmali ile gerçekleşen psikolojik tacizin sonucu olarak gerçekleşen hiçbir durum işveren, -önlem amaçlı olarak işçinin çalışma yerinin değiştirilmesi, tacize neden olan işçilerin iş akdinin feshedilmesi, duruma göre uyarı verilmesi gibi- sorumluluklarını yerine getirmediği haklı fesih nedeni olarak değerlendirilemeyecek, aksine işçinin haklı fesih hakkı söz konusu olacaktır.

3. KİŞİLİK DEĞERLERİNDEN "ONUR ve SAYGINLIK" ve ÖZEL YAŞAMIN KORUNMASI

Onur ve saygınlık kişinin toplumda var olabilmesi ve kişiliğini sürdürebilmesi için gerekliliği kabul edilen en temel insan ihtiyaçlarından olan "kabul görme" arzusunun bir sonucudur. Bu nedenle onurun ve saygınlığının korunması Anayasadan 12'inci maddesinden başlamak üzere hayatın tüm alanlarında bu çatı altında düzenleme bulunmaktadır. İşçinin iş akdi nedeniyle mesai saatlerinde bir anlamda özgürlüğünden feragat ettiği çalışma ortamında, onuru ve saygınlığından da vazgeçmesi beklenemeyecektir. İş Kanununda bu konuyla ilgili olarak derhal feshi düzenleyen 24'üncü maddesi hükmü bulunmaktadır. Hükme göre işçinin veya aile üyelerinden birisinin şeref ve namusuna dokunacak sözler söylemek, davranışlara bulunmak, cinsel tacizde bulunmak ve benzeri fiiller de bulunulması bu fiillerin 3.kişiler veya diğer işçilerce işlenip bildirimine rağmen gerekli önlemlerin alınmaması halinde işçi iş akdini feshedebilecektir. Bu madde düzenlenişi itibarıyla gerek işveren ve gerekse üçüncü şahıslar ve diğer işçilerden gelebilecek onur ve saygınlığa yönelik söz ve davranışların fesih nedeni olarak düzenlendiği, bu haliyle mobbing olarak değerlendirilebilecek fiillerin birçoğunun İş Kanunu kapsamında koruma altında olduğu sonucuna varılabilecektir. Düzenlemeden işçinin diğer işçilerin söz ve davranışlarıyla onur ve saygınlığını zarar görmesi halinde bu söz ve fiiller ayrıca haksız fiil oluşturuyorsa bunu yönelten kişilerin sorumluluğuna başvurulabileceği, ancak fiil veya davranış işveren vekilinden kaynaklanıyorsa İş Kanununun 2'inci maddesi uyarınca bu fiil ve davranışlardan doğrudan işverenin de sorumluluğunun doğacağı sonucu çıkarılabilecektir.

İşveren TBK 55/I uyarınca çalıştırdığı işçinin meydana getirdikleri zarardan sorumludurlar. Bu sorumlulukları aynı zamanda işçilerin diğer işçilere yönelttikleri psikolojik tacizden sorumlu olmaları yönünden de değerlendirilebilir. Ancak İş Kanununun 24. Maddesi gereğince bildirimden sonra gerekli önlemleri alan veya yine TBK. 55'inci madde gereğince fiil ve davranışa mani olamayacağını ispat eden işveren sorumluluktan kurtulacaktır. Aksi halde önlem almayan veya mani olamayacağını ispat edemeyen işveren konumuz olan psikolojik tacizin uygulanmasından sorumlu tutulabilecektir. İşveren işçinin özen yaşamına karışmamalı, düşünce hürriyetine saygılı olmalı, iş ilişkisi hakkında üçüncü kişilere bilgi vermemelidir.

4. İŞÇİNİN KÜÇÜK DÜŞÜRÜCÜ VE ALAYCI DAVRANIŞLARDAN KORUNMASI

İşveren işçinin sistemli olarak maruz kalabileceği aşağılayıcı, küçük düşürücü, alaycı davranışlara karşı işçiyi korumalıdır. Bu durum işçinin doğrudan veya dolaylı olarak hakarete uğraması, ayrımcıca tabi tutulması ve bu yollarla itibarının zedelenmesi şeklinde ortaya çıkabilir. İşçi küçük düşürülme ve alaya uğraması karşısında iş verimini yitirecek ve işine odaklanamayacaktır.

5. İŞÇİNİN CİNSEL TACİZ EYLEMİNDEN KORUNMASI

İşyerinde cinsel taciz insan onurunu zedeleyecek şekilde ve işin devamını tehlikeye atan cinsel ilgi sergilenmesidir. Daha önce de açıklandığı gibi işverenin gözetme borcu içerisinde değerlendirilebilecek cinsel taciz ile mobbing aracı olarak değerlendirilebilecek cinsel taciz arasında belirgin bir fark vardır. Psikolojik taciz, kapsamı itibarıyla cinsel tacizi de kapsamasına rağmen bu kapsam net olarak ortaya konulamayacaktır. Çünkü cinsel taciz mobbing amacı gözetmeksizin aktif bir eyleme gerçekleştiği halde, mobbing maksadıyla yapılan cinsel taciz işçiyi yıldırma ve işyerinden uzaklaştırmak maksadıyla ifa edilir. Cinsel taciz tek bir eylemle gerçekleşebilecek olmasına rağmen, psikolojik taciz sistematik olarak tekrarlanan ve gelişen bir olgudur.

6. MOBBİNGE İHLAL EDİLEN "EŞİT DAVRANMA BORCU"

Mobbing hem işveren hem de diğer işçilerden kaynaklanabilir. Eşit davranma borcu işverenin işçiyi karşı borcu olduğundan bunun ihlaline neden olan ve aynı zamanda psikolojik taciz olarak değerlendirilebilecek davranışların sadece işverenden kaynaklanacağı düşünülebilir. Ancak böyle bir düşüncenin aksine diğer işçiler tarafından alaya alma, yalnızlaştırılma, konuşmama, görmezden gelme gibi davranışlara maruz kalan işçi, bu durumu bilen işveren tarafından korunmuyorsa, işveren koruma ve gözetme borcunun ihlali ile birlikte eşit davranma borcunu da ihlal etmiş olacaktır.

İş Kanununun 5/I maddesi uyarınca işveren iş ilişkisi nedeniyle işçisine dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı olarak ayırım yapamaz, bu ayırımın yapılmaması için işyerinde gerekli önlemleri almalıdır. Böyle bir ayırım yapan ve yapılmaması için önlem almayan işverenin işçiyi tazminat ödemesi söz konusu olacaktır. Bu durumda ayrımcılığı ispat etme yükü işçiyi aittir.

7. MOBBİNGİN HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMASI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türk Medeni Kanunu'na göre (m.2) herkes haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumayacaktır. İşte hakkın kötüye kullanılması İş Hukuku açısından mobbinge ilgili sonuçları olabilecektir. Bunlar; işverenin yönetim hakkını kötüye kullanması, iş görme borcunun kötüye kullanılması, işçiden aşırı özen beklentisi, itaat etme borcunun kötüye kullanılması şeklide karşımıza çıkabilir.

SONUÇ

Hukukun temel görevi, toplum yaşamını düzenlemek ve adaleti sağlamaktır. Bu nedenle barışçıl bir iş yaşamının tesisi, insanların hayatlarını devam ettirmek için özgürlüklerinden vazgeçtikleri ve yaşamlarının zaman olarak en büyük kısmını içine alan çalışma zamanlarında, psikolojik olarak yıpranmaması, huzurlu bir yaşam sürdürebilmeleri ve yaşam kalitesi için vazgeçilmezdir. Bu nedenle iş yaşamına ve hayata bakışımız değiştikçe, insanların iş ve çalışmadan olan beklentileri de yeni şekiller alabilmektedir. Hukukumuzun bu beklentileri düzenlemesi ve koruması temennisiyle...

KAYNAKÇA

İş Hukuku Yargıtay İlke Kararları 8. Baskı Şahin Çil Ankara 2021

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu

T.C. Anayasası

Güzel A., AB Hukuku ve Karşılaştırmalı Hukukta

Psikolojik Taciz, İstanbul Barosu Çalışma Hukuku

Komisyonu, II. Yıl Toplantısı

Tınaz, P. – Bayram, F. – Ergin, H.; İşyerinde Psikoloji

Taciz, İstanbul

Oxford Advanced Learner's Dictionary

Heinz Leymann, "The Definition of Mobbing at

Workplaces", The Mobbing Encyclopedia, <http://www.leymann.se/English/12100E.html>, (17.04.2009)

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu

Kaplan, E.; İşverenin Koruma ve Gözetme Borcunun

Kapsamı, Kamu-İş; C: 7, S: 2

Uluslan, İ.; Özellikle Borçlar Hukuku ve İş Hukuku

Açısından İşverenin İşçiyi Gözetme Borcu- Bundan

Doğan Hukuki Sorumluluğu. İstanbul 1990

Ankara Barosu Dergisi Sayı:2

Demir, F.; İş Hukuku ve Uygulaması. 4.b. İzmir

2005

Sinerji İçtihat ve Mevzuat Programı

‘ Yolda kalan da bir yürüyen de bir ’

Harcanıp Gidiyor Ömür Dediğin

Derleyen ve Çizen: Serdar BULUZ

A. GİRİŞ

Kamu ihale süreci, idarenin kamu hizmetini yürütürken yapacağı mal, hizmet veya yapım işlerine ilişkin harcamaları düzenleyen süreçtir. Kamu ihale süreci, belli sosyal ve ekonomik politikaları gerçekleştirme açısından da büyük önemi haizdir. Nitekim küreselleşen dünya ekonomisinde ortak pazarın sağlanması ve insan hakları bağlamında kamu gücünün kontrol altına alınması açısından ihale süreçlerinin önemi ayrı yer tutmaktadır. İdare, sosyal ve hukuk devletinin gereği olarak işlem ve eylemlerinde bireyler arasında fırsat eşitliğini sağlamak ve yanlış tutumlardan kaçınmakla yükümlüdür. Tarihten bugüne kamu gücünü eline alan bireylerin/grupların mezkur gücün arkasına sığınarak tek taraflı işlem ve eylemlerle kendisine yakın birey/gruplara menfaat sağlaması ve vatandaşlar arasında fırsat eşitliğini sağlama yükümlülüğünü ihlal etmesi hukuk devletinin ve devlete olan güvenin zedelenmesine yol açmaktadır. Bu nedenle kamu gücünü haiz kurumların işlem ve eylemlerinde hukuka aykırılıkların önüne geçilmesi adına yapacakları işlem ve eylemlerin usul ve esas yönünden sıkı şartlara tabi olması gerektiği kanaatindeyiz. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde nepotizmin engellenememesi bu düzenlemeleri zorunlu kılmaktadır. Nitekim uluslararası hukuk kurallarında yaşanan gelişmelerle birlikte bireyin kamu gücünün karşısında korunması ihtiyacı günümüzde uluslararası hukuk kuralları ile karşılanmakta ve yaşanan gelişmeler insan haklarına saygılı dünya düzenine geçiş için büyük adımlar atılması sonucunu doğurmuştur.

Şartname, hem kamu ihale sözleşmesi süreci, hem de sözleşmenin esaslı noktalarına ilişkin hükümler getiren belge olduğu için, ihale hukukunun yapı taşı niteliğinde ve idarenin kamu gücünü kötüye kullanmasının önüne geçmesi bakımından büyük önemi haizdir. Anılan sebeplerle, şartnamenin hazırlanma sistemi, taşınması gereken özellikleri, hukuki niteliği ve bu hususta kurum ve yargı kararları açısından irdeleme yapılması ihtiyaçtır. Bu çalışmamızda bu hususa ilişkin inceleme yaparak ihale süreçlerinde ihale ilgilileri açısından önemli hususları değerlendirmek istedik.

A. İHALE DÖKÜMANLARININ HAZIRLANMASI

İhale yapmaya karar veren idarelerce seçilen ihale usulüne uygun olarak ihaleye katılım koşulları ile ihalenin usul ve esaslarını ihtiva eden ihale dokümanlarının hazırlanması gerekir. İhale dokümanları 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu 4. Maddesinde "ihale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinde; isteklilere talimatları da içeren idari şartnameler ile yaptırılacak işin projesini de kapsayan teknik şartnameler, sözleşme tasarısı ve gerekli diğer belge ve bilgiler(dir)." şeklinde tanımlanmıştır. İdare tarafından hazırlanan dokümanlar arasında isteklilere talimatları da içeren idari şartname ile yaptırılacak işin projesini de kapsayan teknik şartnameler bulunur. Şartname, idare tarafından düzenlenecek ihalenin konusu, özellikleri, katılma şartları, değerlendirme kriterleri gibi hususları içeren bir belge olarak tanımlanabilir.[1] Şartnameler ihalenin bütün özelliklerini içeren ve yapılacak olan ihalelere ilişkin detaylı düzenlemeleri içeren dokümanlardır. İdare tarafından hazırlanan dokümanlar isteklileri olduğu kadar idareyi de bağlayıcı hükümler içermektedir. Bu sebeple ihale dokümanlarında belirtilen usul ve esaslara aykırı yürütülen süreçler iptal ile karşı karşıya kalmaktadır. Kanunun lafzından da anlaşılacağı üzere ihaleyi düzenleyen idare ve ihale isteklileri ihale dokümanlarında belirtilen usul ve esaslara uygun hareket etmekle yükümlüdür. Bu durum yapılacak ihale işlerinin bağlayıcılığı açısından önem arz etmektedir. İhale dokümanlarına aykırı yürütülen ihale işlemleri neticesinde ihalenin iptaliyle karşı karşıya kalılabilecek ve bu durum ihaleyi yürüten idare ve ihale isteklilerinin süreçten zarara uğramalarına sebebiyet verecektir.

[1] SEZER, Y., ALKAN, R.C., ŞAHİN, M.E. (2020). Kamu İhale Hukuku Dersleri. Ankara: Adalet Yayınevi

AV. OĞUZHAN TOYRAN

A. ŞARTNAMESİN TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

Şartname, "Satın alma, satma, yaptırma, keşfettirme, kiraya verme, kiralama gibi işler hakkında, bu işleri yaptırmak isteyen kişi veya kurum tarafından düzenlenen ve ilerde yapılacak sözleşmeye temel olmak üzere bu sözleşmenin esaslı hükümlerini, işin ayrıntılarını, özel ve teknik koşullarını içeren ve ilgililerin önerilerini yapabilmeleri için bilgilerine sunulan sözleşme taslağıdır"[1] şeklinde tanımlanabilir. Şartname, idare tarafından yapılacak olan ihalenin türü ve işin özelliklerini açıklayan ihale dokümanıdır.

[1] YILMAZ, E. (2021). Hukuk Sözlüğü, Ankara: Yetkin Yayınları

Özel hukuk sözleşmesi olduğu genel kabul gören ihale sözleşmesi akdedilmeden önce idare tarafından birçok işlem yapılmaktadır. Şartname bu işlemlerden birisi olmakla birlikte ihaleyi yürütecek idare ve istekliler açısından hukuki etki yaratmaktadır. Şartnameler idari işlemin özelliklerini taşımakla birlikte ihaleyi yapacak olan idare tarafından hazırlanması ve diğer ilgililerin şartname hazırlık sürecini katılmamaları tek taraflılık şartını yerine getirmektedir. Şartname ilgililerin hak ve yükümlülükleri üzerinde doğrudan etki yaratmaktadır. [2] Şartnameler hukuki gücünü kendilerini yürürlüğe sokan işlemde değil, bizzat içerdikleri hükümlerden almaktadırlar.[3] Doktrinde de belirtildiği üzere şartnameler içerdikleri hükümler ve içeriklerinin ilgililer üzerinde hukuki etki yaratması dikkate alındığında idari işlem olarak tanımlanabilecektir. Ayrıca şartnameler, hukuka aykırılığı yargılama makamlarınca tespit edilmedikçe geçerli olan belgelerden olmaları sebebiyle hukuka uygunluk karinesini de içermektedirler. İdarenin tek yanlı işlemleri, genel nitelik taşıyıp kişilik dışı olan işlemleri ise düzenleyici işlem olarak kabul edilmektedir. Doktrinde her ne kadar şartnamelerin hukuki niteliği açısından süregelen tartışmalar bulunsun da yargı kararları[4] da şartnameleri düzenleyici işlem olarak değerlendirmektedir.

A.ŞARTNAMESİN HAZIRLANMASI

Özel hukuk işlemlerinden farklı olarak idarenin taraf olduğu sözleşmelerin şartları, idare tarafından tek taraflı hazırlanır. İhale dokümanlarının hazırlanmasında katılımcıların katkısı bulunmamaktadır. İhale konusu işin idarece tespiti önem arz etmektedir. Tespit edilen ihtiyacın giderilmesine yönelik malın, yapım işinin veya hizmetin niteliklerinin belirtilmesi gerekir.[5] Doktrinde, şartnamelerin "yönetmelik benzeri kural işlem" niteliğinde olduğu kabul edilmektedir.[6] Danıştay'a göre ise ihale şartnameleri genel düzenleyici işlem niteliğindedir.[7]

[2] YILMAZ, D. (2012). Kamu İhale Hukukunda Şartnameler (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

[3] TAŞDELEN, A. (2004). Kamu Harcama Hukukunda İhale Süreci, Ankara: Turhan Kitabevi,

[4] D8D, 03.12.1998, E.1998/2595, K. 1998/4026, DBB, aynı yönde bkz. D8D, 23.06.1997, E. 1997/185, K. 1997/2229, DBB, 05.02.2010.

[5] AKYILMAZ B., SEZGİNER, M., KAYA, C., (2016). Türk İdare Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık,

[6] ÖZAY, İ.H. (1999). "Kamu İhaleleri Bir Örnek Olayın Düşündürdükleri", Prof. Dr. N. Uluocak'a Armağan, İHF Yayını, s. 253.

[7] Danıştay 12. D., 20.06.1977, E.976/1622, K. 977/1566,

Kamu ihale süreci, kamu hizmetinin yürütülmesi açısından gerekli ihtiyaçların giderilmesi için araç mahiyetinde olup ekonomik ve sosyal politikaların yürütülmesi açısından da önem arz etmektedir. Hal böyleyken kamu ihale sürecinin düzenli ve kamunun menfaatine uygun olarak yürütülebilmesi adına ihale hazırlık sürecinin ve ihale sürecinin temel taşı şartnamelerin hazırlanması da büyük önem taşımaktadır.

AŞARTNAMELERİN TÜRLERİ VE ÖZELLİKLERİ

İdare tarafından hazırlanan şartnameler, yapılacak işin genel, özel, teknik ve idari özelliklerini göstermektedir. Şartnamelerin muğlaklığa meydan vermeden açık ve anlaşılır olması, tutarlılık taşıması gerekmektedir. Şartname, genel ve özel şartnameler olarak ikiye ayrılmaktadır. Genel şartnamelerde aynı tür işler için idari ve teknik kurallar belirlenmektedir. Kamu İhale Kurumu tarafından hazırlanan tip şartnameler "genel" niteliklidir. Özel şartnamelerde ise belli bir ihaleye uygulanacak kurallar belirlenmektedir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu "idari" ve "teknik" şartname olmak üzere iki tür şartname öngörmektedir.

E1 İDARİ ŞARTNAMELER

İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin idari ve mali konularını düzenler. İdari şartnamede ihale konusuna göre belirtilmesi gereken asgari ve zorunlu hususlar Kamu İhale Kanunu'nda düzenlenmiştir.

İhaleyi yürüten idare tarafından hazırlanacak olan idari şartnameler Kamu İhale Kurumu tarafından düzenlenen Tip İdari Şartname ve Tip Sözleşme düzenlemelerine uygun olarak düzenlenmelidir. Ancak bu dokümanın hazırlanmasında idarenin yetkileri büyük oranda sınırlandırılmıştır. İdare tarafından tip idari şartnameye ve şartnamede bulunması gereken asgari hususlara ek düzenlemeler getirmesi mümkündür. Ancak bu ek düzenlemelerin kamu ihale hukukuna egemen olan ilkelere aykırı hükümler içermemesi gerekmektedir. Yine kanunda belirtilen asgari şartları taşımayan yahut kamu ihale hukukuna egemen ilkelere aykırı hükümler barındıran idari şartnamelerin hukuka aykırı olacağı da açıktır. Neticeten idare tarafından hazırlanacak şartnamelerin tip idari şartnamelere uygun olarak hazırlanması hukuka aykırı idari işlemlerinde önüne geçilmesi bakımından önem arz etmektedir.

E2 TEKNİK ŞARTNAMELER

İdarece ihtiyaç olarak tespit edilen işin teknik özellikleri teknik şartnamede ayrıntılı olarak gösterilmektedir. İdari ve teknik şartnamelerin idare tarafından hazırlanması esastır. Ancak mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özelliği nedeniyle idarelerce hazırlanmasının mümkün olmadığı ihale yetkilisi tarafından onaylanması kaydıyla, teknik şartnameler Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre hazırlanabilir. (KİK m. 12)

4734 sayılı Kanun'un 12. maddesinde şartnamelerde bulunması gereken hususlar sayılmaktadır. Teknik şartnamelerde bulunması gereken özelliklere ise, Kamu İhale Kanunu yanısıra Mal, Hizmet Alımı ve Yapım İşleri Uygulama Yönetmeliklerinde yer verilmektedir. Teknik şartnamelerde bulunması gereken bu özellikler, ihalede rekabet koşullarını en iyi şekilde sağlamak amacı ile öngörülmektedirler. Danıştay bir kararında bu gerçeği açıkça ifade etmektedir: "Kamu hizmetinin en iyi biçimde yürütülebilmesi amacıyla, idarelerin mal ve hizmet alımı için yapılan ihalelerde, alımı öngörülen mal veya hizmetin teknik özelliklerinin açık ve kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde teknik şartnamede belirlenmesi gerekir. Teknik şartnamede bulunması gereken bu açıklık ve belirginlik, rekabet koşullarının tam olarak oluşması ve kamu yararının gereğidir".

İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin teknik kriterlerine ihale dokümanının bir parçası olan teknik şartnamelerde yer verilir. Belirlenecek teknik kriterler, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olacak, rekabeti engelleyici hususlar içermeyecek ve bütün istekliler için fırsat eşitliği sağlayacak nitelikte olmalıdır. Teknik şartnamelerde teknik özelliklere yer verilebilir.

Teknik şartnamelerde yer verilemeyecek hususlar kanunda düzenlenmiştir. (KİK m.12/4) Bu hususlar kamu ihalelerinde rekabet ve açıklığın önüne geçilemek ve idarenin keyfi ve yanlı işlemler yürütmesinin önüne geçilemek amacıyla düzenlenmiştir. Teknik şartnamelerde belli bir marka, patent, menşei, kaynak veya ürün belirtilemez ve belirli bir marka veya modele yönelik özellik ve tanımlamalara yer verilmez. Ancak, ulusal ve/veya uluslararası teknik standartların bulunmaması veya teknik özelliklerin belirlenmesinin mümkün olmaması hallerinde «veya dengi» ifadesine yer verilerek şartıyla marka veya model belirtilebilir. (KİK m.12/4) Nitekim Kamu İhale Kurumu bir kararında şartnamede belirli bir markanın belirtilmesini kanunun 12. Maddesine açıkça aykırı olarak değerlendirmiş ve bu aykırılığın düzenleyici bir işlemle giderilemeyecek nitelikte olduğunu belirtmiştir.[1] Teknik şartnameler ihaleye ilişkin isteklilerin bilgi edinme ve hazırlık yapma imkanı sağlayan dokümanlardan olmakla birlikte rekabeti engelleyici hususlar içeren şartnameler sonucunda yapılacak ihale işlemlerinin isteklilerin zarara uğramasına ve hukuk devleti ilkesine aykırı olarak idare tarafından keyfi ve taraflı işlemlerle kamunun zarara uğramasına sebebiyet verecektir.

AŞARTNAMELERİN BAĞLAYICILIĞI

Kamu ihalelerine egemen olan ilkeler çerçevesinde değerlendirildiğinde ihalelerde düzenin sağlanması ve düzenli idare ilkesinin gereği olarak hukuka uygun ihalenin gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir. Bu noktada kanunda belirtilen özellikleri haiz şartnamenin düzenlenmesi ve şartnamede belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde ihalenin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. [2] Kamu İhale sürecinin hazırlık sürecine ilişkin ve kamu ihalesinin temel taşı olan ihale hazırlık dokümanlarından şartnamelerin usul ve esasa uygun hazırlanmaması halinde birçok yaptırım söz konusu olabilecek ve yürütülecek ihale sürecinin aksamaması sonucunda kamu hizmetinin yürütülmesinde aksaklıklara sebep olacaktır.

Kamu İhale Kanunu 12. Maddesi incelendiğinde ihale sürecinde şartnamelerin hazırlanması esastır. Nitekim Kamu İhale Kurumu bir kararında idari şartname ve standart formların bulunmadığı bir ihalenin sonuçlandırılmasının mümkün olmadığını belirtmiştir.[3] Bağlayıcılık açısından değerlendirilme yapıldığında da yerleşmiş Yargı ve

[1] KİK, 27.01.2004, UK-Z-90, RG. 25394.

[2] Danıştay 13. Dairesi 2007/12185 E. 2010/3371 K. Sayılı ilamında şartnameyle belirlenen belgelerinde eksiklik bulunan davacı şirketin teklifinin değerlendirilme dışı bırakılmasını hukuka uygun bulmaktadır.

«...kamu ihalelerinin, saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamak suretiyle yapılması gerektiğine ilişkin 4734 Sayılı Kanun'un 5. maddesinde yer alan temel ilkeler dikkate alındığında, şartnameyle belirlenen belgelerinde eksiklik bulunan davacı şirketin teklifinin değerlendirilme dışı bırakılması nedeniyle yaptığı itirazın şikayet başvurusunun reddine ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık bulunmamaktadır.»

[3] KİK, 24.11.2006, 2006/UM.Z-2873, www.kik.gov.tr, 22.09.2010. 26560 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2007 tarihli, Eski İdari Başvurular Hakkındaki Yönetmelik madde 25/2: "Ayrıca Kurul tarafından gerekli görüldüğü takdirde, tespit edilen aykırılıklara ilişkin olarak idari ve/veya cezai yönleriyle gereği yapılmak üzere ilgili idarelere bildirilmesine ve/veya yetkili Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına karar verilir". Benzer düzenleme 27099 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2009 tarihli yönetmeliğin 21. maddesinin 3. fıkrasında yer almaktadır.

Kurum kararları değerlendirildiğinde kamu ihale sürecinde aksaklıkların yaşanmaması ve idari harcamaların ekonomik kullanılması adına ihale süreçlerinde şartnamelerin düzenlenmesi ve düzenlenen şartnamelerin ilgili mevzuat doğrultusunda hazırlanması önem taşımaktadır. Aksi takdirde ihale süreçleri hukuken sakat yürütülecek ve ileride ihalenin iptali yahut ilgililerin sorumlulukları açısından müeyyidelerle karşılaşılacaktır.

A.SONUÇ

Kamu ihale süreci kamu hizmetinin sürdürülmesi ve kamu harcamalarında idarenin tek taraflı ve keyfi işlemlerinin önüne geçilebilmesi adına titizlikle yürütülmesi gereken bir süreçtir. Hukuk devletinin de bir gereği olarak kamu ihale süreçlerinde kamu harcamalarının kontrolü sıkı usul ve esaslar çerçevesinde yapılması gerekmektedir. Nitekim kamu ihale sürecine ilişkin uluslararası ve ulusal mevzuat hükümlerince birçok denetim mekanizması ortaya çıkarılmıştır. Bu durum idarelerin kamu gücünü kullanarak yanlı ve taraflı ekonomik politikalar yürütmesini önlemek adına büyük öneme sahiptir. Hal böyleyken kamu ihale sürecinin birçok sıkı usul ve esaslar çerçevesinde yürütülmesi gerekmektedir. Konumuzda kamu ihale süreçlerinin hazırlık dokümanları olan şartnameler bağlamında inceleme yaparken ihale süreçlerinin temel taşları olduklarını belirtmiştik. Bu nedenle şartnameler de kanuni düzenlemelerle sıkı usul ve esas hükümleri nazara alınarak hazırlanmalıdır. Aksi takdirde kamu harcamalarının gereksiz ve fazla harcanmasına sebebiyet verilecek olup bu durum hukuk devleti ve sosyal devlet ilkesine aykırılık oluşturmaktadır. Bu nedenle kamu ihale sürecinin temelinde bulunan idari ve teknik şartnamelerin düzenlenmesinde oluşacak hukuka aykırılıklar kamu hizmetinin sürdürülmesini de güçleştirecektir.

KAYNAKÇA

- ÖZKAN, G. (2014). Danıştay Kararları Işığında Kamu İhale Hukukuna Egemen Olan İlkeler. Ankara: Yetkin Yayınları.
- SEZER, Y., ALKAN, R.C., ŞAHİN, M.E. (2020). Kamu İhale Hukuku Dersleri. Ankara: Adalet Yayınevi
- DEMİRBOĞA, D. A., (2017). Kamu İhale Sözleşmesinin Yapılması Usulleri (İhale Usulleri). Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 5 (9), 181-201,
- GÖK, Y. (2019). Kamu İhale Sözleşmelerine Hakim Olan İlkeler. Mali Hukuk Dergisi, EKİM-KASIM-ARALIK, 12-23,
- AKKURT, M., (2020) Kamu İhalelerinde Tazminat. Ankara: Adalet Yayınevi,
- AKYILMAZ B., SEZGİNER, M., KAYA, C., (2016). Türk İdare Hukuku. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- YILMAZ, D. (2012). Kamu İhale Hukukunda Şartnameler (Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- TAŞDELEN, A. (2004). Kamu Harcama Hukukunda İhale Süreci, Ankara: Turhan Kitabevi,

**AV. ZEYNEP
YILMAZ****BİNA TAMAMLAMA
SİGORTASI**

Ev sahibi olmak günümüzde neredeyse herkesin hayali. Kirada oturmak ile ev sahibi olmak arasında bir tercih yapılacak olsa şüphesiz birçok kişinin tercihi ev sahibi olmak yönünde olurdu. Lakin bilindiği üzere ülkemizde özellikle son beş yılda meydana gelen enflasyon ve artan yaşam maliyetleri sebebiyle ev almak, eskisine göre çok daha zorlaştı. Özellikle yapımı yeni tamamlanmış tabiri caizse sıfır evleri almak, dudak uçuklatan fiyatları gördükten sonra neredeyse imkansız. İşte bu noktada birçok tüketicinin karşısına ön ödemeli satış, halk arasındaki tabirle topraktan konut alımı çıkıyor.

Ön ödemeli satış yani topraktan ev almak, henüz inşaatı başlamamış bir konut projesinden daire satın almak anlamına gelir. Hali hazırda tamamlanmış bir binadan daire almak yerine topraktan ev alma yöntemi, özellikle maliyetinin düşük olması sebebiyle tercih ediliyor. Bunun yanı sıra tüketicii bu konuda şüpheye düşüren sebepler de bulunmakta. Bunların başında ise inşaatın bir şekilde tamamlanamaması yahut inşaat yapılırken müteahhidin ölmesi, kişilerin dolandırılması ihtimali geliyor. İşte tam da bu gibi olumsuz durumlarla karşı karşıya kalan tüketicilerin mağdur edilmesinin önüne geçilmesi amacıyla bina tamamlama sigortası Türk Hukuku'na 2015 tarihinde kazandırılmıştır.

Bina Tamamlama Sigortası Nedir?

Bina tamamlama sigortası; ön ödemeli konut satışlarında, devre tatili satışlarında ve kentsel dönüşüm projelerinde, alıcı tarafın mağduriyet yaşamaması amacıyla oluşturulmuş bir sigorta türüdür. 16.03.2005 tarihinde yürürlüğe girmiş ve inşaat şirketinin binanın veya kentsel dönüşüm projelerinin tamamlanmasına ilişkin sorumluluğunu yerine getirmemesi durumuna karşı tüketicii güvence sağlamıştır.

Bu sigorta ile sigortacı, ön ödemeli satışa konu proje için poliçe düzenleyerek satıcıya projenin ön ödemeli satışa konu kısmı için azami bir teminat limiti tahsis eder. Proje kapsamında, tüketicilere konut veya devre tatil satışı yapılmasından sonra ise konut veya devre tatil satış bedeli üst sınır olmak üzere her bir tüketici için, müstakil teminat senetleri düzenler. Müstakil teminat senetlerinin toplamı sigortacı tarafından satıcıya tahsis edilen azami teminat limitini teşkil eder.

Bu sigorta sözleşmesi kapsamında yapılacak tazminat taleplerinin, rizikonun gerçekleşmesini müteakip 6 ay içinde ve her halükârda, poliçede kararlaştırılmışsa, ek bildirim süresi içinde yapılması gerekir.

BİNA TAMAMLAMA SİGORTASI

Bina Tamamlama Sigortası Kapsam Dışı Durumlar

- Proje kapsamında olan ama konut olarak kullanılmayacak alanlar,
- Konut satışının sözleşme kurallarına aykırı yapılması ve noter onayının yapılmaması,
- Nükleer faaliyetlerden kaynaklanan problemler,
- Ayaklanma, ihtilal, isyan ve savaş sırasında oluşabilecek hasarların projeye zarar vermesi,
- İnşaat bakım faaliyetleri sırasında dahili su, duman, infilak, kar ağırlığı ve taşıt çarpması sonucu meydana gelen hasarlar,
- İnşaat firmasının kurallara aykırı hareket etmesi ,
- Satıcının mevzuata ve projeye aykırı işlemlerinden kaynaklanmaması şartıyla kamu otoritesi tarafından projede yapılacak tasarruflar nedeniyle meydana gelen zararlar. Bu takdirde, projenin yeni mevzuata uygun hale getirilmesine kadar geçen süre, sözleşmede taahhüt edilen teslim süresinin hesaplanmasında dikkate alınmaz.
- 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör eylemleri ve bu eylemlerden doğan sabotaj sonucunda oluşan veya bu eylemleri önlemek ve etkilerini azaltmak amacıyla yetkili organlar tarafından yapılan müdahaleler sonucu meydana gelen biyolojik ve/veya kimyasal kirlenme, bulaşma veya zehirlenmeler nedeniyle oluşacak bütün zararlar,
- Tüketicinin sözleşmeden cayması veya dönmesi,
- B.3. maddesine aykırı olarak tüketicinin taşınmazı devir veya teslim almaktan kaçınması,
- Dolaylı zararlar ile sözleşmede kararlaştırılmış ise cezai şart,
- Taşınmazın iç kısmında kullanılan fayans, musluk, yer döşemesi, kapı kolu, mutfak dolabı gibi oturmaya elverişliliği engellemeyen kıymetlerin projede taahhüt edilen nitelikte olmaması.

Bina Tamamlama Sigortasının İnşaat Firmalarına Faydaları

- Yasal sorumlulukları olan bir teminata, banka kredilerini tüketmeden ve teminat mektubu almadan ulaşabilme imkanı sağlıyor.
- Sigorta şirketinin inşaat firmasını denetlemesi ile projeye idari, teknik ve finansal risk denetimi sağlanmış oluyor.

Tüketicilere Faydaları

- Tüketicilerin birikimleri teminat altına alınmış oluyor.
- Proje sahibinin iflası ya da projenin zamanında tamamlanamaması durumunda sigorta devreye girerek binanın tamamlanmasını ya da birikimlerin geri alınmasını sağlayarak özelde tüketicilerin genelde ülkenin kaynakları korunuyor.
- İnşaat müteahhidinin sorumluluklarını yerine getirememesi durumunda, sigorta şirketi konut projesini tamamlama veya o güne kadar yapılan tüm ödemeleri konut alıcısına geri ödeme konusundaki yükümlülükleri yerine getirir.
- Sigorta Şirketi, inşaat firmasının iflas etmesi, şirket sahibinin kaçması veya ölmesi vb. durumlarda konut satın alan tüketicilerin bütün zararlarını karşılayarak mağduriyetlerini gidermektedir.
- Özellikle kentsel dönüşüm projeleri ve toplu konut inşaatı projelerinde, protokolde yazan şartlara uyulmaması halinde, Borçlar Kanunu'nun verdiği hak ile başka bir inşaat firması ile sözleşme yaparak, inşaatın tamamlanmasını garantiler.
- Sigorta şirketi, geliştirici firmanın sorumlu olduğu yükümlülükleri yerine getirmediğinde, durumu ilgili Bakanlığa bildirerek poličeyi sonlandırabilir. Böylece sigorta şirketi, projenin denetimini yaparak konut satın alan tüketicilerin mağdur olmasının önüne geçer.
- Konut alıcılarının geliştirici firmaların keyfi davranışlarından korunmasını sağlar.
- Müteahhidin bina tamamlama sigortası yaptırmaması durumunda yönetmelikte yer alan teminat verilmesine ilişkin şartlar aranmaz.
- Müteahhidin bankalardaki limitleri nakdi krediler için kullanılabilir hale gelir.
- Bina tamamlama sigortası kapsamında sağlanan tazminat, teminat ve benzeri güvenceler iflas veya tasfiye masasına dâhil edilemez, haczolunamaz, üzerlerine ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz konulamaz.
- Bina tamamlama sigortası ile Sigorta Şirketi, ön ödemeli konut satışına konu proje için poliče düzenleyerek satıcıya genel bir teminat limiti tahsis eder. Proje kapsamındaki tüketicilere, sözleşme dahilinde konut satışı yapılmasından sonra konut bedeli üst sınır olmak üzere her bir tüketici için, müstakil teminat senetleri düzenlenir.

BİNA TAMAMLAMA SİGORTASI

- Sigorta sözleşmesi çerçevesinde riskin gerçekleşmesi halinde sigortacı, teminat senedinde yer alan azami tutara kadar tüketicilerce yapılan ödemeleri yasal faiziyle birlikte geri öder veya binanın tamamlanmasını sağlar.
- Tüketicinin cayması ya da sözleşmeden dönmesi durumunda, satıcı talep etmiş ise konutun satışı veya satış vaadi sözleşmesi nedeniyle oluşan vergi, harç ve benzeri yasal yükümlülüklerden doğan masraflar ile sözleşme bedelinin yüzde ikisine kadar olan bedel, poliçede aksi belirtilmedikçe tazminat kapsamı dışındadır.
- Teminat talep eden inşaat firmasının projeye ve geçmiş projelerine ilişkin bilgileri, teknik donanımı, mali durumunu gösteren bilgileri ve kredi değerliliğine ilişkin diğer bilgi ve belgeleri sigorta şirketine sunması ile teminat değerlendirmesi yapılır.
- Sigorta şirketlerinin rücu ve halefiyet yolu ile tazminat hakkının olmasından dolayı sigorta şirketi, söz konusu inşaat firmasından ödemeleri geri alma hakkına sahip olmaktadır.

Sigorta Sözleşmesinin Süresi ve Sona Erdirilmesi

Aksi kararlaştırılmadıkça sigorta; poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, Türkiye saati ile öğlen 12.00'da başlar ve öğlen saat 12.00'da sona erer. Taşınmazın tamamlanarak B.3. maddesine uygun şekilde tüketicilere devir veya teslim edilmesiyle birlikte sigorta sözleşmesi sona erer. Sigortacının, düzenlemiş olduğu teminat senetlerinden kaynaklanan sorumluluğu, sözleşme konusu taşınmazın devir veya tesliminden itibaren, herhangi bir işleme gerek olmaksızın sona erer. Satıcı, taşınmazın tüketiciye teslim edildiğini derhal sigortacıya bildirmekle yükümlüdür.

Sigortacı, vermiş olduğu teminat senetlerine ilişkin yükümlülükleri saklı kalmak kaydıyla, a) Satıcının, sigortacıya karşı yükümlülüklerini yerine getirmemesi veya sigortacıya yanlış beyanda bulunması, b) Satıcının sigortacı tarafından talep edilen güvenceyi sunamaması; sigortacıya verilen güvencenin, yetersiz kalması, hükümsüz veya değersiz hale gelmesi hallerinde sigorta sözleşmesini derhal hüküm doğuracak şekilde sona erdirebilir veya satıcıdan ek güvence ya da ek prim talep edebilir. Sigorta sözleşmesinin yukarıdaki nedenler ya da başka bir nedenle sona erdirilmesi halinde, sigortacı durumu Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na ve adına teminat senedi düzenlenmiş kişilere 5 iş günü içinde bildirir.

SONUÇ

Hülasa, verdiğimiz bilgilerden de açıkça görülmektedir ki, bina tamamlama sigortasının tüketici ve inşaat firması açısından birçok faydalı yönü bulunmaktadır. Özellikle tüketiciler yönünden düşünürsek, sigortayla birlikte hem inşaat faaliyeti esnasında inşaat firması ve yapı denetlenmiş olacak hem de inşaatın tamamlanamaması ihtimaline karşı riskleri en aza indireyecektir. Daha detaylı bilgiye Hazine Müsteşarlığı'nca yayınlanan "Bina Tamamlama Sigortası Genel Şartları" ve "Bina Tamamlama Sigortasına İlişkin Genelge" den ulaşabilirsiniz.

KAYNAKÇA

<https://www.sigortam.net/bina-tamamlama-sigortasi-nedir>

<https://seddk.gov.tr/upload/Sigortac%C4%B1l%C4%B1k%20Mevzuat%C4%B1/Genel%20C5%9Eartlar/Finansal%20Sigortalar/Bina%20Tamamlama%20Sigortas%C4%B1%20Genel%20C5%9Eartlar%C4%B1.pdf>

<https://tuketici.ticaret.gov.tr/data/5e819a8e13b876a1b04c7a4a/Bina%20Tamamlama%20Sigortas%C4%B1%20Genel%20C5%9Eartlar%C4%B1.pdf>

www.mevzuat.gov.tr

“BİR ŞEHİR DÜŞLEDİM: ADI SİVAS”

M u h a m m e t S A Y G I

Kangal Adliyesi Yazı İşleri Müdürü

Öyle bir şehir hayal edin ki;

Hep özlenen, hiç unutulmayan bir belde olsun...

Birçok medeniyetin izleri ile baş döndüren kadim bir vilayet olsun.

Her tarafından buram buram tarihin eşsiz kokusu yayılsın ve sizi uzaklara çok uzaklara alıp götürüversin...

Selçuklular dönemine götürüversin mesela, Dar'ül Ala ve Dar'ül Ulemaliğine şahitlik edin. Başkent sokaklarında gezinin yalınayak.

Cihan devleti Osmanlının eyalet şehrinde; adaleti, doğruluğu ve nizamı yaşayarak görün.

Neden şehri-emin olduğunu tarihin en önemli kongrelerinden birine katılarak öğrenin. Ve Gazi Mustafa Kemal Paşa ile birlikte yer alan o kahramanlar ile omuz omuza Cumhuriyetin temellerini siz de atıverin.

Öyle bir şehir hayal edin ki;

Şehrengizler ve seyahatnameler hep ondan bahsetsin...

İlmin, irfanın, dostluğun ve muhabbetin buluştuğu ruhani bir yer olsun...

Şehrin manevi rüzgârı essin gönül dünyanıza alıp götürüversin sizi uzaklara çok uzaklara.

İki cihan serveri Hz. Peygamberin sancaktarı, yeryüzü yıldızlarından Abdulvahabi Gazi Hazretleri ile Anadolu'yu İslamlaştırmak için sefere çıkıverin. Bu seferde yiğitler yiğidi Seyit Battal Gazi ve Ahmet Turan Gazi de eşlik ediversin size.

Anadolu'daki üç güneşten biri ile tanışıverin. İlim ve İrfan ehli hidayet yıldızı Şems-i Sivasî'nin rahle-i tedrisinden geçiverin.

Anadolu'da ilk inşa edilen camilerden biri olan, eğri minaresi ile dikkat çeken Ulu camiine gidiverin. Büyük mutasavvıf İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Hazretleri ile Hızır direğinde Hızır Aleyhisselam ile buluşuverin.

Yukarı Tekke'de medfun olan şehzadeleri ziyaret ediverin. Kanuni Sultan Süleyman'ın oğlu Şehzade Beyazıt ile onun çocukları Osman, Orhan ve Abdullah ile nasıl uçurumun kenarına geliverdiklerini konuşun.

Osmanlı yadigârı Kale Camii'nin sadaka ve yitik taşlarında nezaket ve hassasiyeti gözlemleyiverin. Sadaka taşına bıraktığınız infakı, alan el göremezken yitik taşında yitirdiğiniz değerleri buluverin.

Buruciye'nin kesme taştan yapılmış eyvanına varın. Fizik, kimya, astronomi dersleri veren seçkin müderrislerin dersine katıliverin.

Anadolu'nun en büyük Darüs-sıhhası Şifaiye Medresesinde şifa arayın.

İki minaresi ile şehrin sembolü olan Anadolu'da yapılmış en abidevi medresesi Darü'l-hadis'te hürmetle el bağlayın.

Geceyi yıldızlar altında Gök Medrese’de geçirin. Sabaha kadar kâinatın varoluşunu tahayyül ediverin.

Sabahın ilk ışıklarında bir kelle kırdırın.

Öğleyi sabırsızlıkla bekleyin. Etli ekmeği siz yiyin, kokusu ile insanı acıktıran Sivas köftesini ise sevdiğinizize ikram edin.

Kaleye çıkın. Yâriniz şehri izlesin, siz yârinizi izleyin.

Büyük Ozan Veysel vursun saza
Güzelliğin on para etmez
Bu bendeki aşk olmasa
Eğlenecek yer bulamaz
Gönlümdeki köşk olmasa deyiversin.

Bu dizelerle ile yanan yüreğinizi kepenegın suyu ile kandırıverin.

Durmayın yola koyulun. Mevsim kışsa eğer suyunun sıcaklığında şifa aranan Sıcak Çermik’e oradan da şehrin yıldızına çıkıverin. Türkiye’nin en genç, en ekonomik ve en keyifli kayak merkezinde beyaz rüyanızda 2500 metrelik rakımla yıldızlara dokunuverin.

Mevsim yaz ise eğer ferahlamak için Soğuk Çermik’e atın kendinizi. Serin sularında bedeninize sıhhat arayın.

Eğriçimen yaylasında derin bir nefes alın. Yeşilin tüm tonlarını barındıran çam ormanlarıyla kaplı yaylada, ilkbaharda sarı ve beyaz papatyalar ile konuşuverin.

Göz kamaştıran mimarlık ve mühendislik harikası Divriği Ulu Cami ve Darüşşifasını ziyaret edin. UNESCO Dünya Miras Listesi’nde yer alan ve taşın adeta bir dantel gibi işlendiği Darüşşifa’da suyun sesi ile şifaya kavuşun.

Balıklı Kaplıca’daki doktor balıklar yaranıza merhem olsun. Siz onlara sadece derdinizi anlatın.

Sadakati ve heybetiyle sahibine dost olan bir Anadolu Aslan’ının başını okşayın.

Anadolu’nun saklı kalmış cennet köşelerinden berrak suyu ve turkuaz mavisi görünümüyle "doğal akvaryum" Gökpınar Gölü’nde seyr-ü sefa ediverin.

Velhasılı öyle bir şehir hayal edin ki;

Adı Sivas, insanı yiğit olsun.

Bağrına bassın sizi, başlara taç etsin.

Muzaffer Sarısözen sizin için derlediği bir türkü ile uğurlasın sizi.

Dönüş yolunda Nuri Demirağ sizin için uçak kaldırıversin.

Kulaklarınızda üstat Yavuz Bülent Bakiler’in “Ne güzel seni sevmek böyle uzaktan” diye başlayan “Sivas Hasreti” adlı şiirin dizeleri bir ömür kulaklarınızda çınlayıversin.

Kalın sağlıklıkla...

Değerli meslektaşlarımız

Bugün Avukatlar günü. Bugün hak arama özgürlüğünün en büyük güvencesi olan biz avukatların günü...

Bugün, adaletin temsil ettiği o büyük gücün ve sorumluluğun önemli bir göstergesi olarak Avukatlar Günü'nü kutlamak için buradayız. Adalet, toplumun en temel değerlerinden biridir ve bu değeri savunmak, korumak ve daha da ileri taşımak adına bir aradayız.

Bizler, kamunun vicdanı, demokrasinin teminatı olan; avukatız.

Savunmanın temsilcisi avukatın olmadığı, savunma ve avukata gereken önemin verilmediği yerde; hak ve adalet yoktur, adil yargılanma yoktur, dolayısıyla hukuk devletinden de söz edilemez. Dünyanın hangi ülkesinde olursak olalım, bir ülkenin; yargı sisteminin bağımsızlığı, tarafsızlığı ve savunmaya verdiği değer o ülkeyi gerçek hukuk devleti yapar. Bu tarih boyunca olduğu gibi, bugün de böyledir, yarın da böyle olacaktır.

5 Nisan Avukatlar Günü'nde, mesleğimizin onurunu ve hukuk devletinin temel ilkelerini savunma kararlılığımızın altını bir kez daha çiziyoruz. Avukatlar, yalnızca bireylerin haklarını değil, aynı zamanda hukukun üstünlüğünü, adil yargılanma hakkını ve demokratik toplum düzenini koruma sorumluluğunu taşımaktadır. Hukuk devleti ilkesinin aşıldığı, yargının bağımsızlığının zedelendiği ve savunma makamının sistematik biçimde baskı altına alınmaya çalışıldığı, avukatlık mesleğinin icrasını zorlaştıran hukuki, ekonomik ve sosyal engellerin giderek arttığı bir ortamda; savunma hakkını, meslek örgütlerimizin bağımsızlığını ve hukukun üstünlüğünü koruma sorumluluğuyla hareket ediyoruz.

Hukuk devleti ilkesi, bağımsız savunmanın varlığıyla kaimdir. Savunma makamını temsil eden avukatların serbestliği Avukatlık Kanunu'yla; avukatların meslek örgütü olan Baroların özerkliği ise Anayasa'nın 135'nci maddesi çerçevesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütlerinin demokratik meşruiyetini ve kendi organlarını serbestçe oluşturma hakkıyla teminat altına alınmaktadır. Bu teminatlar, avukatlık mesleğinin bağımsız icrasının yanı sıra, bağımsız yargının ve adil yargılanma hakkının korunmasının da ön şartıdır.

Bizler, yüklendiğimiz bu onurlu görevi, kutsallığına yakışır şekilde özen, doğruluk ve onurla yerine getirmenin çabası içerisindeyiz.

Avukatlar, yalnızca mesleki faaliyetlerini icra ederken maruz kaldıkları hukuki ve idari baskılarla değil, aynı zamanda ağırlaşan ekonomik-sosyal koşullar ve uğradıkları saldırılar nedeniyle de ciddi bir varoluş mücadelesi vermek zorunda bırakılmaktadır. Özellikle mesleğin ilk yıllarında bulunan genç avukatlar, öngörüsüzce açılan hukuk fakültelerinin yarattığı nicelik sorunu ve kamu kaynaklarının adaletsiz bir şekilde dağıtılmasıyla birlikte büyük bir ekonomik çıkmazın içine sürüklenmektedir. Ekonomik güvenceden mahrum bırakılan stajyer avukatların, imtiyaz değil eşitlik talep eden kamu avukatlarının, her yaş ve kıdemden serbest avukatların yaşadığı gelecek kaygısı, savunma makamının yargı sistemindeki rolünün etkisizleşmesine yol açmaktadır. Unutulmamalıdır ki, savunma hakkının etkin kullanılamadığı bir sistemde, adil bir yargılamadan da söz edilemez.

Mesleğimizi evrensel insan hakları temelinde ve meslek onuruna yaraşır şekilde icra etmemiz için, hukukun üstünlüğü, bağımsız yargı ve adil yargılanma hakkı ideallerinin hayata geçirilebilmesi, savunma hakkına ve avukatlık mesleğine saygı gösterilmesi gerektiği gerçeğinin altını bir kez daha çizme zorunluluğu doğmaktadır.

Bilinmelidir ki dokunulmaz olan cübbelerimizin kumaşları değil; hak arama özgürlüğünün kutsiyeti ve cübbenin temsil ettiği değerlerdir. Bizler üstün yaratılmış insanlar değiliz fakat biz; insanlığın üstün değerlerinin savunucusuyuz.

Çağdaş hukuk sistemimizin ayrılmaz ögesi olan avukatlarımıza hak ettikleri değerin verilmesi ve bunun topluma yansıtılması yargının gücü ve güvenilirliğini artıracaktır. Avukatlarımıza daha aktif çalışma olanakları yaratılmasına, özlük haklarının iyileştirilmesine ve hukuk sisteminin etkin yapıya kavuşturulmasına yönelik düzenlemelere öncelik verilmelidir. Avukatlarımızın içinde bulunduğu sıkıntılar, adalet sistemimizdeki sorunlar ve çelişkiler, yargı bağımsızlığının pekişmesi, demokrasinin tüm kurumlarıyla eksiksiz olarak işlemesiyle aşılabilecektir.

Yine bir avukatlar gününe birçok sorunun gölgesinde buruk olarak girsek de, korunacak çok fazla değer, savunulacak çok fazla hak, sahip çıkılacak çok fazla insan ve yapmamız gereken çok daha fazla görev olduğunun bilincindeyiz.

Adalet için sorumluluk yüklenen her avukatla birlikte, "avukat için de adalet" mücadelesinde kararlılıkla ilerleyecek, onurlu meslek mirasımızı geleceğe taşıyacağız.

Tüm meslektaşlarımızın Avukatlar gününü kutluyor, hepinizi saygıyla selamlıyoruz.

Osman Hamdi Bey'in Kayıp Tablosu "Kahve Hazırlamak" Ortaya Çıktı: Bir Fincan Kahvenin Ardındaki Gizli Hat Sanatı.

Osmanlı resim sanatının öncülerinden Osman Hamdi Bey'e ait, uzun yıllardır kayıp olduğu düşünülen "Kahve Hazırlamak" adlı tablo gün yüzüne çıktı.

Osman Hamdi Bey, 19. yüzyıl Osmanlı aydınlanmasının önemli figürlerinden biri olarak yalnızca bir ressam değil; arkeolog, müzeci ve hukukçu kimliğiyle de çok boyutlu bir entelektüel figür olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserlerinde Doğu ile Batı'yı, gelenek ile moderniteyi estetik bir dengeyle buluşturur. "Kahve Hazırlamak" ise bu buluşmanın zarif bir örneğidir. İçeriğinde görülen detaylar - zarif kıyafetler, mimari desenler, oturmuş bir ritüelin dinginliği - yalnızca bir tablo değil, dönemin yaşam tarzına dair adeta bir belge niteliğinde.

1881 tarihli eserin, Avrupa'daki özel bir koleksiyonda bulunduğu ve "Preparing Coffee" (Kahve Hazırlamak) tablosu 29 Nisan 2025 tarihinde Londra'daki Sotheby's müzayedesinde bir milyon 16 bin sterline (52 milyon TL) satıldığı bilinmekte. (BBC Türkçe Aktarımı ile) Sanat çevreleri gelişmeyi heyecanla karşılarken, eser üzerindeki dini ve kültürel detaylar da dikkat çekti. Tablo, geleneksel Osmanlı mimarisinde bir iç mekânda kahve hazırlayan bir figürü resmediyor. Osman Hamdi Bey'in klasikleşmiş oryantalist üslubunu yansıtan bu çalışma, yalnızca gündelik hayatın zarif bir anını sunmakla kalmıyor; aynı zamanda düşünsel derinliğiyle de öne çıkıyor.

Eserin arka planında yer alan kufi hat levhası, Kur'an-ı Kerim'in Hud Suresi 88. ayetinden bir cümleyi içeriyor:

"Başarmam ancak Allah'ın yardımınıyladır." (وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ)

Bu ayet, sanatçının ilim ve gayret kadar tevekküle verdiği önemi simgeleyen ince bir göndermeye dönüşüyor.

Tablonun ortaya çıkışı, sadece Osman Hamdi Bey'in sanat mirası açısından değil, kültürel mirasın korunması ve belgelenmesi açısından da büyük bir kazanım olarak değerlendiriliyor.

Kültür varlıklarının izinin sürülmesi, sanatın sadece estetik değil aynı zamanda hukuki ve etik bir mesele olduğunu da bir kez daha hatırlatıyor.

SİVAS BAROSU

2024-2025
FAALİYETLER-ETKİNLİKLER

Narin Gran'ın katledilmesi olayı sonrası duruşmalar Diyarbakır 8. Ağır Ceza Mahkemesinde Görülmeye başlandı.

Sivas Barosu olarak davanın takipçisi olmak adına Baro Başkanımız Av. Fatih Sevim, Genel Sekreterimiz Av. Hakan Özdemir ve Yönetim Kurulu Üyemiz Av. Enes Akpunar Katıldı.

NARİN GRAN DAVASI

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

SÖYLEŞİ PROGRAMI

Türkiye Barolar Birliği Başkanı Av. R. Erınç Saękan ve Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri Av. Veli K      n katılımı ile s  yleşı programı icra edildi.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

BÜYÜK SAVUNMA MİTİNGİ

Ankara'da yapılan büyük savunma mitingine baromuza kayıtlı avukatlarımız katılım sağladı.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

‘ ADLİ YARDIM İŞBİRLİĞİ ‘ PROJESİ

Sivas İl Özel İdaresi ve Baromuz arasında 'Adli Yardım İşbirliği' projesi protokolü imzalanmıştır.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

ANAYASA MAHKEMESİNE BİREYSEL BAŞVURU HAKKI KONULU EĞİTİM SEMİNERİ

Baromuz tarafından 12/07/2024 tarihinde Fidan Yazıcıoğlu Kültür Merkezi'nde "*Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Hakkı*" konulu eğitim semineri düzenlendi.

Seminere eğitmen olarak, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Sn. Doç. Dr. Sezercan BEKTAŞ ve Sivas Cumhuriyet Savcısı Sn. Dr. Abdulkadir KARARSLAN katıldı.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

PİKNİK PROGRAMI

Baromuza Kayıtlı Avukatlarımız ve Ailelerinin Yoğun Katılımıyla, 07 Eylül 2024 Cumartesi Günü Kardeşler Piknik ve Mesire Alanında Gerçekleştirilen Etkinlikte Meslektaşlarımız Eğlenceli Vakit Geçirdiler.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

OLAĞAN GENEL KURUL

SİVAS BAROSU OLAĞAN GENEL KURULU TAMAMLANDI.
ÖNCEKİ DÖNEM SİVAS BAROSU BAŞKANI FATİH SEVİM,
YENİDEN SİVAS BAROSU BAŞKANLIĞINA SEÇİLDİ.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

MAZBATA TESLİM TÖRENİ

Baro Başkanlığı Mazbata Teslimi ve Plaket Töreni, 17 Ekim 2024 Perşembe günü Sivas Adalet Sarayı Şehit Mehmet Selim Kiraz Konferans Salonu'nda düzenlendi.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

GENÇ AVUKATLAR MECLİSİ KONGRESİ

30.11.2024 tarihinde Sivas Barosu Genç Avukatlar Meclisi Seçimli Olağan Genel Kurulu gerçekleştirildi.

Üç listenin aday olduğu genel kurulda Meslektaşımız Av. Esengül Yolcu Genç Avukatlar Meclisi'nin yeni başkanı oldu.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

**25 KASIM KADINA YÖNELİK ŞİDDETE KARŞI ULUSLARARASI
MÜCADELE GÜNÜ KAPSAMINDA BAROMUZ ŞİDDETİ ÖNLEME,
KADIN VE ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU ÜYELERİMİZ TARAFINDAN
ÇEŞİTLİ ETKİNLİKLER DÜZENLENDİ.**

Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Hukuki Olanaklar
içerir broşür dağıtımı ve vatandaşları bilgilendirme,
bilinçlendirme çalışmaları gerçekleştirildi.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

"MUVAZAA, İNANÇLI İŞLEM, MURİS MUVAZAASI" KONULU MESLEK İÇİ EĞİTİM SEMİNERİ.

Doç.Dr. Akın Ünal'ın sunumuyla "Muvazaa, İnançlı İşlem, Muris Muvazaası" konulu meslek içi eğitimi düzenlendi.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

KARİYER GÜNLERİ SEMİNERİ

Kariyer Günleri Programı Kapsamında Birçok Lisesi Öğrencileriyle Bir Araya Gelinerek Avukatlık Mesleği Üzerine Seminer Gerçekleştirildi.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

NEFES EGZERSİZİ EĞİTİMİ

Bir grup kadın meslektaşımıza özel olarak eğitimci Zülal Aydınay tarafından Nefes Egzersizi Eğitimi etkinliği gerçekleştirildi.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

STAJYER TANIŞMA TOPLANTISI

Stajyer Avukatlarımızın katılımı ile, 2024-2025 yılı Sivas Barosu Avukatlık Staj Dönemi tanışma toplantımızı gerçekleştirdik.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

STAJYER EĞİTİM SEMİNERLERİ

Sivas Barosu Başkanlığı staj eğitim faaliyetleri kapsamında eğitim seminerlerine devam edildi.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

"AVUKAT HAKLARI" KONULU EĞİTİM SEMİNERİ

Baromuz ve Türkiye Barolar Birliği Eğitim Merkezi işbirliği ile meslek içi eğitim faaliyetleri kapsamında, "Avukat Hakları" konulu eğitim, 15/02/2025 Cumartesi günü Fidan Yazıcıoğlu Kültür Merkezi'nde gerçekleştirildi.

2025

ETKİNLİKLER VE PROGRAMLAR

"6284 SAYILI YASA KAPSAMINDA ŞİDDET VE KORUNMA YOLLARI" KONULU SÖYLEŞİ

Baromuz ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Cumhuriyet Hukukçuları Kulübünün işbirliği ile "6284 Sayılı Yasa Kapsamında Şiddet ve Korunma Yolları" konulu söyleşi, Sivas Barosu Şiddet Önleme, Kadın ve Çocuk Hakları Komisyonu üyeleri Av. İnanç Çalapverdi Yıldız ve Av. Arzu Koca tarafından 07 Mart 2025 Cuma günü Saat 12:00'da Baro Hizmet Binamızda gerçekleştirildi.

2025

SİVAS BAROSU

VOLEYBOL TURNUVASI

2025
SİVAS BAROSU VOLEYBOL TURNUVASI

21 OCAK 2025 - 28 ŞUBAT 2025 TARİHLERİNDE YAPILAN SİVAS BAROSU VOLEYBOL TURNUVASINI SİVAS KAPALI VE FİLENİN YİĞİDOLARI TAKIMLARI ARASINDA GERÇEKLEŞEN ÇEKİŞMELİ FİNAL MÜCADELESİ İLE TAMAMLADIK.

FİLENİN YİĞİDOLARI TAKIMINI 3-1 YENEN SİVAS KAPALI TAKIMI BİRİNCİLİK KUPASINI ALIRKEN, FİLENİN YİĞİDOLARI TAKIMI TURNUVAYI İKİNCİ OLARAK TAMAMLADI.

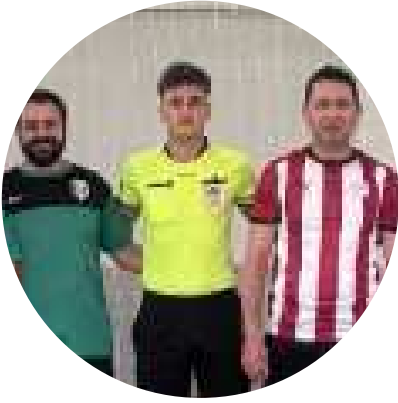
Savunmanın Bağımsızlığı ve Hukuka saygı Mitingi

Sivas Barosu

Av. Yüksel Köse Futbol Turnuvası

Geleneksel hale gelen ve bu yıl " Av. Yüksel Köse " anısına düzenlenen Futbol Turnuvamız ilk santra vuruşuyla başladı.

Turnuvaya katılan tüm takımları tebrik ederiz.

Tazminat Hukuku(Cismani Zarar)

Sivas Barosu Başkanlığı eğitim faaliyetleri kapsamında Staj Eğitim Komisyonu ve Sivas Barosu Genç Avukatlar Meclisinin de iş birliği ile hazırlanan Kırıkkale Barosu mensubu, Hukukçu-Hesap Bilirkişi Av. Cebail Veske tarafından Tazminat Hukuku(Cismani Zarar) konulu eğitim semineri 09.05.2025 Cuma günü saat 14:00-17:00 arasında Sivas Adliyesi Konferans salonunda Avukat ve Stajyer Avukat meslektaşlarımızın katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Sivas Barosu

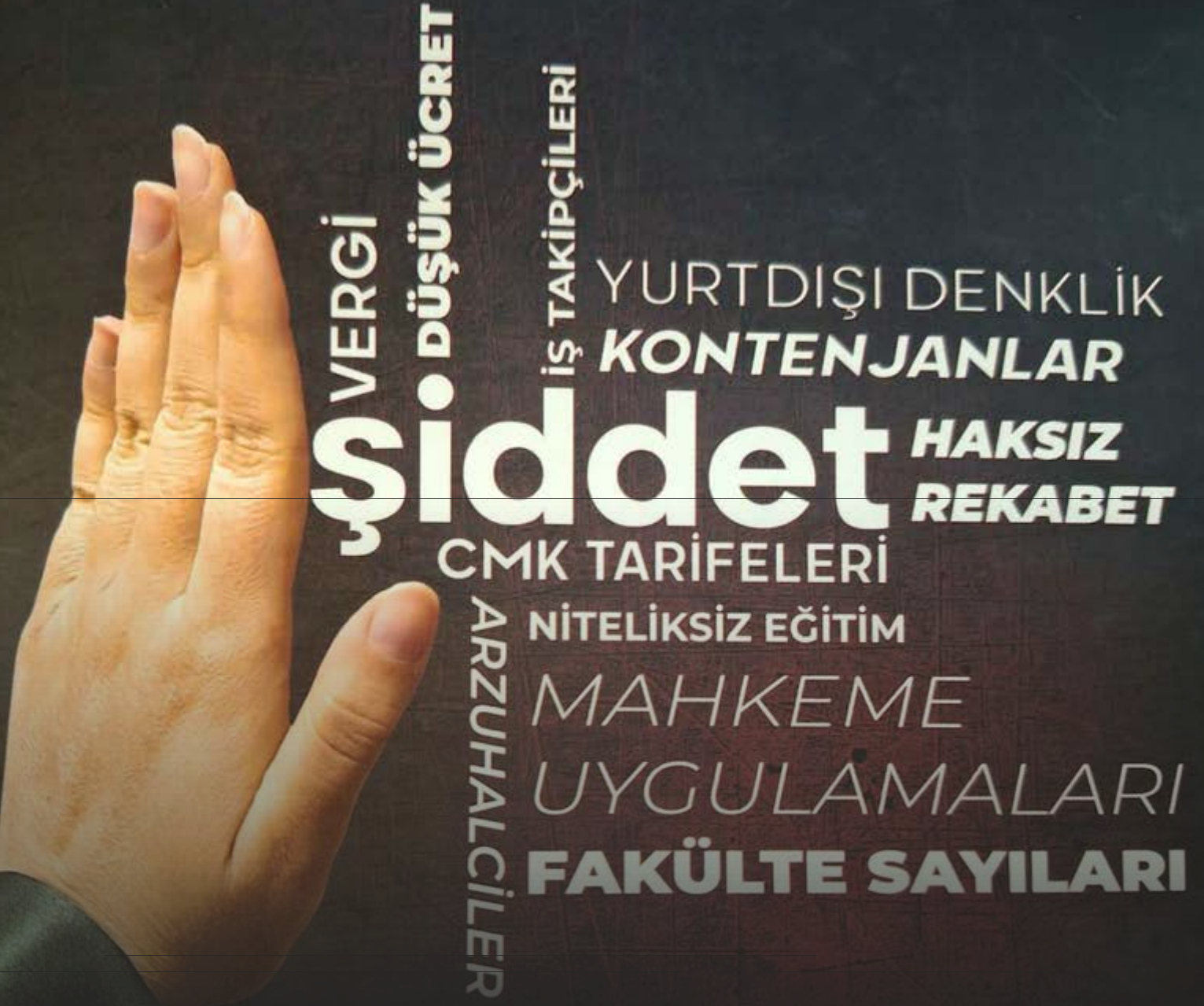
19 Mayıs Atatürkü Anma Gençlik ve Spor Bayramı Koşusu

**19 Mayıs Atatürkü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı Koşusu
Gerçekleştirildi.**

**Koşu Sonunda 1. Staj. Av. Mehmet Oran Olurken, 2. Av. Olguncan
Şahin, 3. Av. Salih Karagülle Oldu. Dereceye Girenlerin Ödüllerini
Baro Başkanımız Av. Fatih Sevim Takdim Etti.**

Koşuya Katılan Tüm Meslektaşlarımıza Teşekkür Ederiz.

VERGİ
DÜŞÜK ÜCRET

İŞ TAKİPÇİLERİ

YURTDIŞI DENKLİK
KONTENJANLAR

Şiddet HAKSIZ
REKABET
CMK TARİFELERİ

ARZUHALCILER

NİTELİKSİZ EĞİTİM

MAHKEME

UYGULAMALARI

FAKÜLTE SAYILARI

ALEYHİNE VERİLEN KARARLARDA KARŞI TARAF VEKİLİNİ YA DA AVUKATINI SUÇLAYAN DOSYA TARAFLARINA SESLENİYORUZ! AVUKATLAR SİZİN KARŞI TARAFINIZ DEĞİLDİR! NİHA-İ KARARI, AVUKATLAR DEĞİL YARGI ORGANLARI VERİR.

SİVAS BAROSU OLARAK TÜM FAİLLER CEZALANDIRILIP SÖZLÜ VE FİZİKSEL ŞİDDET SONA ERENE KADAR MÜCADELEMİZE DEVAM EDECEĞİZ. ŞİDDETİ NORMALLEŞTİRMENİZE ASLA İZİN VERMEYECEĞİZ!

Bir Şiirin Resmi

BACA TEMİZLEYİCİSİ

Annem öldüğü zaman çok küçüktüm,
Ve babam sattı beni,
Henüz dilim bile dönmezken "temizle! temizle!
temizle!" demeye.
Artık bacalarınızı temizliyorum uyuyorum is içinde.
Küçük Tom Dacre var ya, ağladı,
Kıvrıkcık saçlarını kuzu sırtı gibi kırtıklarında, dedim
ki ona.

"Sus, Tom! hiç takma kafana, başın çıplak ya.
Biliyorsun kurum kirletemez artık olmayan
saçlarını."
Ve o ağlamayı kesti, ve o gecenin derinliğinde,
Tom uyuduğunda, neler gördü düşünde!

Binlerce baca temizleyicisi, Dick, Joe, Ned Jack,
Onların hepsi kara tabutlara kilitlenmişti
Ve bir Melek geldi ışık saçarak anahtarıyla,
Ve açtı tabutları azat etti onları;
Sonra çayırdı zıpladılar güldüler koştular
Ve ırmakta yıkandılar, ve Güneşte parladılar.
Sonra çıplak ve pak, bütün yüklerini artlarında
bıraktılar,

Bulutlara ağdılar ve rüzgârla dans ettiler
Ve o Melek Tom'a dedi ki, iyi bir çocuk olursan tanrı
baban olsun, neşe de hiç gerekmez artık.
Tom uyandığında biz karanlıkta kalktık,
Ve çantalarımızı fırçalarımızı alıp çalışmaya
koyulduk,
Sabahın ayazı boyunca, Tom mutluydu şevклиydi,
Herkes işini yaparsa gerek kalmaz ki kötülükten
korkmaya.

William Blake

Semboller ve gizemleri ile çözülmesi gereken bir
ressam ve şair olan **William Blake** kendine **Dan
Brown**'ın 2017 yılında yayınlanan "Başlangıç"
kitabında yer bulmazsa olmazdı. Kitapta Harvard
Universitesi dini ikonografi ve simge bilim profesörü
Robert Langdon'ın maceralarında William Blake'in
bazı eserlerini çözüme ulaşmak için kullanıldığını
görürüz:

Resim, Sayfa 368: William Blake'in tüm eserleri
kitabının açık duran 163. sayfası loş ışıkta zar zor
seçiliyordu.

Cennet ve Cehennem Evliliği, Masumiyet Şarkıları,
Masumiyet ve Deneyim Şarkıları, Kehanet Kitapları 1,
Kehanet Kitapları 2, Masumiyet ve Tecrübe Şarkıları,
Vahiy Kitapları gibi eserleri olan Blake'in beni en çok
etkileyen şiiri "Masumiyet Şarkıları" eseri içinde ki
"Baca Temizleyicisi'dir".

Blake'in 1794'te yaptığı suluboya gravüre karanlıkta
gözlerini kısarak bakan Langdon, The Ancient of
Days (Günlerin Atası) diye düşündü.

Resimdeki aslında Hristiyan tanrısı değil, Uziren
isimli bir ilahtı. Blake'in kendi hayal dünyasının
ürünü olan bu tanrı dev bir pergelde gökyüzünü
ölçerek evrenin bilimsel yasalarına saygısını
gösteriyordu.

Derleyen:
Sami KODAZ

SİVAS BAROSU

SİVAS BAROSU BİLGİ İŞLEM ODAMIZ

Yenilenen Bilgisayar Sistemleri

Yenilediğimiz Bilgisayar sistemleri ile, meslektaşlarımızın çalışmalarını daha hızlı hale getirdik.

E- Duruşma Sistemi

Bilgisayarlarımıza kulaklık ve web-cam takarak, Meslektaşlarımızın e-duruşmalara katılabilmelerine olanak sağladık.

SOSYAL MEDYA HESAPLARIMIZ

SİVAS_BAROSU

SİVASBAROTV

SİVAS_BAROSU

2025

SİVAS BAROSU

HUKUK-KÜLTÜR-YAŞAM DERGİSİ

Sivas Barosu Başkanlığı

- Adres : Adalet Sarayı 1. Kat
Merkez / SİVAS

Sivas Barosu Başkanlığı Hizmet Binası

- Adres : Kümbet Mah. Muhsin
Yazıcıoğlu Bulvarı No: 74
Merkez / SİVAS
- Telefon : 0 346 228 22 76

0552 648 1933

sivasbarosu.org.tr

[sivas_barosu](https://www.instagram.com/sivas_barosu)